

Ljudem je treba povedati vse

»Za samostojnost ne bomo preštevali dinarjev,« je med drugim dejal Milan Kučan na svobodni katedri v Novem mestu

NOVO MESTO — Število eminentnih gostov svobodnih kateder, ki jih v novomeškem hotelu Metropol že tretje leto zapored organizira nadstrankarska skupina Novomeščanov, je prejšnji četrtek dopolnil predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Tema večera je bila: Slovenija danes in jutri. Boljšega gosta za razpravo o teh vprašanjih, kot je Milan Kučan, gotovo ne bi bilo moč dobiti. Kučan je že dolgo v vrhu slovenske politike, dobro ve, kakšna je bila Slovenija včeraj, dobro jo pozna danes in ima jasno projekcijo, kakšna naj bi bila jutri.

Danes Slovenijo močno zaznamuje kriza, ki prizadeva vso skupnost jugoslovenskih narodov. Po Kučanovem je sedaj kriza na vrhuncu, možnosti in načini rešitev krize pa na svoji načini določajo tudi možnosti in način uveljavitve prihodnjega položaja Slovenije. Brez dvoma gre za usodna vprašanja za prihodnost Slovenije in slovenskega naroda. Seveda je tako Kučanu kot vsem treznim in preudarnim ljudem največ do tega, da bi se kriza in s tem počaj Slovenije razrešila po mirni poti, na demokratičen način, ne pa stihiski in z nasiljem.

Če bi prišlo do razpada sedanja Jugoslavije, nastanek slovenske nacionalne države za Kučana ne more biti končni cilj. »Slovenska nacionalna država je sprejemljiva le kot izhodišče za nove povezave, v katere bi stopal slovenski narod, bodisi s sedanjimi jugoslovenskimi narodi, bodisi z drugimi evropskimi državami.« Je med drugim dejal Kučan. Po njegovem je edina realna možnost, da se neka skupnost na ozemlju današnje Jugoslavije ohrani,

nekakšna jugoslovanska ekonomska skupnost. »Koncept federacije, kot ga ponujata zvezne predsedstvo in Srbija, prej vodi v razbitje Jugoslavije, ker ohranja vse generatorje jugoslovenske krize, zlasti generatorje nacionalne neenakopravnosti oziroma hegemonije interesov večinskoga naroda.« To bi v končni posledici ogrožalo mir in stabilnost v Evropi.

Seveda je beseda tekla tudi o napovedanem plebiscitu, na kar se je neposredno ali posredno nanašalo tudi največ vprašanj občinstva. »Plebiscit je usodna in zgodovinska odločitev, zato je oblast dolžna državljancem omogočiti objektivne informacije o vsem. Ljudje morajo natanko vedeti, da kaj se odločajo in kakšne bodo posledice te odločitve. Prepričan sem, da nekatere možne negativne posledice ne morejo vplivati na odločitev ljudi za slovensko samostojnost in državnost, na odločitev, da želijo živeti v samostojni državi, kjer bojo same sebi krojili odej, s katero se bodo pokrivali.« Predsednik Kučan je opozoril, da nam vsaj v začetku gotovo ne bo lahko. »Ob prvem vstopjanju v zgodovino v lastno suvereno in samostojno državo najbrž ne bomo prestevali dinarjev!«

Več o tem izredno zanimivem in zaokroženem večeru s predsednikom Kučanom, ki ga je skladno vodil Marjan Bauer, lahko preberete v obširnem zapisu v Prilogi.

A. BARTELJ

BERITE DANES!

na 2. strani:

- Mislim, da je Adrio moč rešiti

na 3. strani:

- Ledenega vina tudi letos ne bo

na 4. strani:

- Tujega nočemo, svoje hočemo nazaj

na 5. strani:

- Kaša je bila tokrat še prevroča

na 6. strani:

- Kaj se skriva za občinski zaprtimi vrat?

od 9. do 12. strani:

- Priloga Dolenjskega lista

na 13. strani:

- Od vseh katastrof najhujša

T. JAKŠE

Revoz za čistejši zrak

Revozov »zeleni« laboratorij za avtomobile prihodnosti — Trg zahteva čistejše avtomobile in predpisi so vse ostrejši — Brez testa ne gre

NOVO MESTO — Prejšnji teden je v novomeškem Revozu pričel s poskusnim obravnavanjem laboratorij za analizo onesnaževanja okolja z avtomobili. To je prvi laboratorij te vrste v Jugoslaviji in drugi v Renaultovih tovarnah. V novih prostorih, v katerih vlada izredna čistoča, so načrte precizne merilne naprave francoskega proizvajalca Cosma. Trije visoko usposobljeni delavci bodo tukaj lahko testirali pet vozil na dan.

Svetovni avtomobilski trg krovijo zadnje čase vse bolj strogi predpisi glede količine škodljivih plinov, ki jih lahko vozila izpuščajo v zrak. Proizvajalcii jim do svojih močih sledi, le tisti, ki jih to dobro uspeva, pa se bodo lahko obdržali na trgu jugirske Evrope. Že sedaj je tako, da brez ustrezne testa o zagotovljenem neškodljivem delovanju motorja avtomobilov na določenih trgih s strojnimi normami ni moč prodajati. Iz Revoza so sedaj na take teste pošiljali avtomobile v Francijo, kar je bilo precej dolgotrajna in draga zadeva. Sedaj bodo vzorčno kolico petih vozil iz vsake serije, kakor velejo predpisi, lahko testirali doma, hkrati pa bodo take teste lahko opravljali tudi za druge proizvajalce avtomobilov v Jugoslaviji.

Med izpuštnimi plini, ki jih oddajajo v zrak, sodobni avtomobili, so okolju predvsem nevarni ogljikovi monoksid, ogljikovodiki in dušikovi oksidi. Količino strupenih izpušnih plinov sedaj pomanjšujejo z uporabo neovinčenega benzina, elektronskim vbrizgavanjem

goriva in z vgraditvijo katalizatorja, ki pospešuje preobrazbo škodljivih plinov

• Celotna naložba v laboratorij je znašala 10 milijonov 270 tisoč francoskih frankov, od tega je bilo za nekaj več kot pet milijonov uvožene opreme, za nekaj več kot dva milijona frankov pa je bilo domače. Laboratorij vodi inženir Silvo Lah, ki se je za to delo usposabljal v Franciji.

v neškodljive. Merilne naprave v novem Revozovem laboratoriju beležijo delovanje motorja v različnih pogojih vožnje in na različnih delih motorja, podatke pa računalniško odčitavajo, zbirajo in analizirajo.

T. JAKŠE

KOLIKO ŠKODLJIVIH PLINOV? — Anton Fabjan, vodja oddelka za analize, pojasnjuje gostom, kako merijo količino škodljivih izpušnih plinov. Revozov merilni laboratorij je prvi te vrste v Jugoslaviji, lahko pa bo delal tudi za druge proizvajalce avtomobilov. (Foto: T. Jakše)

Slovenska država računa nanje

20. november — dan TO Republike Slovenije — Slovenskost, pohvale, priznanja

NOVO MESTO — Teritorialna obramba je v zadnjih tednih in mesecih precej pridobilna na ugledu, morda celo bolj kot prej deset ali dvajset let skupaj, kajti naša slovenska država, ki se sedaj postavlja na noge, v polni meri računa ravno na način organiziranja obrambe svojih meja. Mislim tudi, da bo z novo ustavo Slovenije ta del se pridobil na svoji veljavni, tako je zbraniti v hotelu Metropol na proslavi dneva teritorialne obrambe republike Slovenije dejal novomeški župan Marjan Dvornik.

Slovesnost je bila kratka in jedrnata, brez odvečnih in močnih besed, nekako v zavedanju resnosti in teže, ki jo sedanja situacija nalaga prav tej organizaciji. To je poudaril tudi Marjan Dvornik, ki je govoril o razpravi o novi slovenski ustavi, zlasti v poglavjih, ki se tičejo obrambe.

• Tudi pri nas prevladuje dve mnenji. Eno pravi, da bi imeli državo brez vojske, se pravi demilitarizirano Slovenijo. Gleda na to, kakšna je danes politična situacija, pa se vendarle večina opredeljuje za rešitev, ki naj bi do takratna še pripeljale. Evropa gre gotovo v smer, ki bo pomenujelo življenje brez orožja, čeprav ne brez nasilja. Do takega stanja najbrž naša generacija ne bo prišla. Balkan pa je okojte, ki vedno v tej Evropi nekoliko odstopa, in razmerja političnih strastih so danes tako velika, da si Slovenije, vsaj jaz osebno, ne znam zamisliti brez slovenske vojske,« dejal Marjan Dvornik in tudi namignil, kje vidijo zametke: »Močno je prav v TO najti veliko takih atributov, ki jo opredeljujejo kot vojsko, in to kot slovensko vojsko.«

Sicer pa so socialisti še predlagali, naj začne črnomajski izvršni svet z delom, da bodo v občini pripravljeni pričakali na spremembe ob sprejetju nove slovenske ustave, zlasti ko bodo ukinjene krajevne skupnosti. Gre predvsem za komunalna dela, ki so jih doslej v veliki meri opravljale krajevne skupnosti.

Ob dnevu TO Republike Slovenije

so bile podeljene naslednje pohvale in priznanja: — komandant TO Dolenjske, rezervni major Albin Gutman, je v imenu načelnika republiškega štaba podelil priznanja za petnajstletno delo v TO Dragomirju Milojeviću, za desetletno delo po Jožici, Kojadinu, Antonu Čančerju, Antonu Hriberniku, Gorazdu Šošterju; priznanje za uspešno delo v TO Dolenjski je načelnik republiškega štaba za TO izreklo Antonu Klobčavru, Stanku Škufci in Matiji Gotencu; komandant TO Dolenjski je izreklo pohvalu Janezu Slugi, Rafku Križmanu, Miroslavu Vučku, Francu Jenkoletu in Francu Škufci; komandant TO občine Novo mesto, rezervni podpolkovnik Zdravko Zupanc, je podelil pohvalo pripadnikom TO občine Novo mesto Dušanu Pavlinu, Jožetu Križmanu, Zvonimiru Berkopcu in Srečku Štinetu.

O USTAVI

KRŠKO — 20. novembra je bila javna razprava o osnutku ustave Republike Slovenije. Javne razprave v krškem kulturnem domu se je udeležilo približno 80 občanov, o novi ustavi pa jim je spregovoril Miro Cerar ml. Razpravljalci so se zavzemali za to, da se preambula črta, za dvodomni parlament, za opredelitev merit za ustanovitev republike. Posebej pa je treba poudariti, da se razpravljalci zavzemali za to, da se ustavi doda ustrezen tekst, s katerim se določajo pravice narodnosti skupnosti, status romske narodnosti skupnosti pa naj bi uredili s posebnim ustavnim zakonom.

OB JUBILEJU TO — Ob dnevu slovenske TO je komandant dolenjskega pokrajinškega štaba, rezervni major Albin Gutman (desno), podelil priznanja in nagrade. Za desetletno delo je priznanje prejel tudi Anton Hribnik. (Foto: T. Jakše)

MILAN KUČAN NA SVOBODNI KATEDRI — Predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan je bil prejšnji četrtek v Novem mestu gost svobodne katedre. V polni dvorani hotela Metropol je beseda tekla o Sloveniji včeraj, danes in jutri. (Foto: A. B.)

Tokrat štrajkajo zares

Tkanina je v pondeljek ustavila stroje — Novoteks osamljen v globoki krizi — Tekstilci so pomagali vsem, kdo bo pa zdaj njim?

NOVO MESTO — Delavci Novoteksove Tkanine, kakih sedemsto po številu, so v pondeljek dopoldne priceli s stavbo. Ko to pišemo, še ne go-to, ali se jih bodo pozneje pridružili tudi delavci Konfekcije.

Gre predvsem za plače, katerih izplačilo se pomika čedajoči bolj proti koncu meseca. Prejšnji mesec so jih dobili šestindvajsetega, tokrat pa so jih zahtevali že dvajsetega, vendar vodstvo Novoteka zahtevi ni moglo ustreči, saj zaradi blokiranih računov in slabega priliva ni moglo zbrati potrebnega denarja. V tem trenutku je celo negotovo, ali plače pred praznini sploh bodo. Vse to potiska Novoteks, v katerem so pred kratkim na referendumu sprejeli reorganizacijo v delniške družbe, v kritičnem položaju, iz katerega bo težko najti izhod, saj za satnicijske programe, za katere v Novoteksu pravijo, da so dobro, zmanjkuje finančne moči. Najbolj kritično je prav v Tkanini, v Konfekciji, ki ima v tem trenutku dovolj dela, pa tudi ni dosti bolje, saj priznava skoraj izključno za izvoz. Kajša je ob sedanjem tečaju dinarja dohodkovnost, je znano.

Tekstilna industrija se je zaradi zveznih ukrepov, bojkota, organizacijskih slabosti in zaostajanja za tehničnim na-

predkom znašla v težkem položaju. Vedno je bila neke vrste rezerva, iz katere so črpali vsi, od tod tudi njen zaostajanje, sedaj, ko bi sama potrebovala pomoč za premagovanje nelikvidnosti, pa ni denarja ne ob občini ne v bankah. Verjeno je bila pripravljeno, da je lahko

• V pondeljek dopoldne so se sestali predstavniki stavkovnega odbora Tkanine, sindikata, vodstva Novoteka in občinskega izvršnega sveta ter obravnavali zahteve stavkovnega odbora. V glavnem gre za to, da bi se našlo manjkajočih osem milijonov dinarjev za plače, za izposojo teh pa naj bi bila garancija občina. Predstavnik izvršnega sveta za kaj takega ni imel pooblastila, zato je odločitev prepričena občinska skupščina, ki naj bi o tem sklepala v torek. Kako so se dogodili razvijali naprej, bomo poročali v naslednjem številki Dolenjskega lista.

imenovali tudi socialno, saj so družine mnogih delavcev ob koncu meseca že ogrožene, uperjena proti celotni družbi in ne proti lastnemu vodstvu ter občinski ali republiški vladi. T. JAKŠE

Naj ima tudi regija parlament?

Na posavski ustavni razpravi spet največ o regijah — Slaba udeležba ni v prid regiji — Tone Peršak predstavil nov enodomni parlament

BREŽICE — Na četrtkovi ustavni razpravi v Brežicah so želeli strniti vse prispombe na predlog ustave, ki so bile oblikovane v razpravah po strankah, organizacijah in stanovskih družtvih v vseh treh posavskih občinah. Čeprav so bili na razpravo povabljeni vsi delegati občinske skupščine, predstavniki strank in krajevnih skupnosti ter prav tako tudi člani skupščinskih predsedstev in izvršnih svetov posavskih občin, je bil odziv več kot slab.

Posavju želi dvodomni parlament s posebnim zborom regij, da bi tako zagotovili čim bolj enak razvoj in enake možnosti vplivanja. Morda ima Tone

OBLETNICA USTANOVITVE

CRNOMELJ — V teritorialni občini občine Crnemelj so slovesno znamovali 22. obletnico ustanovitve. To priložnost so izkoristili za podelitev priznanj, nagrad, pohval in plakat pri zadnjem in delovnem posameznikom iz svojih vrst. Slavnostni govornik je bil predsednik občinske skupščine Martin Jančekovič, ki je orisal dosedanjih razvoj in razmišljanje ustanovitve.

Drugače je v sevniški občini, ob županu Breda Mijoči prišla, da bo politični deliteljev na regiji naredila državo neučinkovito. Tudi v Posavju so namreč že začeli razmišljati o regijskih ustanovah ter tudi o regijskem parlamentu.

Peršak je prisotnim ponudil novo možnost. V enodomni parlament naj bi bili izvoljeni poslanci po dveh klijuchih, lokalnam in proporcionalnim. Vsi naj bi imeli pristojnost odločati o vsem, v določenih zadevah pa bi »regijski« delegati imeli pravico neke vrste veta.

B. DUŠIČ

VРЕМЕ

V drugi polovici tedna se bo ohladilo, sprva bodo še padavine, delno tudi sneg, nato pa bo suho.

Novinarji proti politiki

Plebiscit naj bo dobro pripravljen

Osrednja novomeška javna razprava o osnutku nove ustave je pokazala, da ljudje hočejo vedeti, kako bodo v prihodnjem živeli — Zahtevajo strankarsko enotnost

NOVO MESTO — V petek zvečer je bila v novomeškem hotelu Metropol zaključna občinska javna razprava o osnutku nove slovenske ustave. Udeležili so se tudi velmožje iz republike: predsednik republike zakonodajno-pravne komisije Anton Tomažič, tajnik Socialistične stranke Primož Hainz in podpredsednik Stranke demokratične prenove Peter Bekeš, ki so, kot je rekel Hainz, dobili dobro lekcijo o strankarskem življenu, o tem, da se stranke med sabo očitno prepričajo več, kot so ljudje, v strahu pred prihodnostjo, sposobni in pripravljeni prenesti.

Dejansko je bila večina povedanega o novi ustavi v dveh urah in pol povezana s plebiscitem. Novomeški predsednik vlade Boštjan Kovacic je povedal, da je največkrat izražena zamora v tem delu Slovenije na račun ustavnega osnutka ta, da je pozabljeno lokalna samouprava. Očitno je tudi nagibanje k dvodomnemu parlamentu, kar bi bila edina garancija, da bodo regije prisile do izraza. V razpravi je bilo tudi jasno izraženo nasprotovanje dikticij o svetostvi življena v preambuli, ker je, kljub dru-

V Metliki sindikalna izpostava

V Svobodnih sindikatih v metliški občini okoli 2.200 delavcev — Vsi ne plačujejo članarine

METLIKA — V metliški občini je od okoli 3.000 zaposlenih približno 2.200 pristopilo k Svobodnim sindikatom Slovenije, tako ima v dolenski regiji ta sindikat že več kot 26.000 članov. Območno organizacijo sindikatov dejavnosti Dolenske in Belo krajine pa naj bi ustanovili prihodnji mesec.

Tako kot v drugih dolenskih občinah, budi to ustanovitev območne sindikalne organizacije, kjer naj bi bil najmanj dvakrat na teden poklicni sindikalizm iz območne organizacije, tu bo enkrat na teden organizirana pravna pomoč in še kaj. Poleg tega se bodo člani vedno lahko obrnili za nasvet ali pomoč naravnost na sedež območne organizacije v Novem mestu.

Po ustanovitvi območne organizacije bodo člani deležni tudi drugih ugodnosti, kot so nakupi s popustom v nekaterih trgovinah, krediti iz sindikalne hranilne službe, in še česa. Vendar bo najprej treba rešiti vprašanje plačevanja članarine, saj je bilo to doslej v metliški občini precej neurejeno in v ponekod sindikalno članarino zadržujejo zase. Tega, pravijo v sindikatu, ne bodo več trpeli in bodo take izključili.

AKCIJA DANES

MIRNA — Danes od 7. do 13. ure je tu krvodajska akcija. Odvzem krvi, ki ga organizira občinska organizacija Trebnje, je v osnovni soli na Mirni. RK Trebnje prosi občane, starejše od 18 let, naj se udeležijo te človekoljubne akcije.

»Mislim, da je Adrio moč rešiti!«

Tako meni novi glavni direktor Adrie Andreas Poschacher

NOVO MESTO — V teh z gospodarstvo, zlasti pa za skoraj izključne izvozne, kakršna je tovarna prikolic Adria, negotovih časih je prevzeli vlogo glavnega direktorja nedvomno zelo nevhajačna naloga. Na obisku pri novem direktorju Adrie Andreasu Poschacherju nas je zato najprej zanimalo, kaj ga je pripeljalo do tega, da je zapatil Pariz in se preselil v delovne prostore na grmskem gradu, kjer je sedaj sedež vodstva Adrie.

»Sem že dvajset let v Adriji in prihajam z njene največje evropske

Andreas Poschacher

filiale, Adria France, ki pokriva francoski, španski in portugalski trg. Zame je to delo svojevrstn izliv, saj poznam evropski trg in imam drugačen pristop, kot bi ga imel kdaj tu takoj. Predvsem razmišjam zahodnoevropsko, se pravi, da moram z našimi izdelki napraviti dobiček. Razlika v razmišljaju je torej ta: ne samo kvantiteta, ne samo lepa zunanjost, pač pa predvsem dobiček.«

— Kako ste sicer zadovoljni z življencem tukaj? Dolenjska je le nekaj drugega kot Pariz. Pogrešate družino, ki ste jo postigli tam?

»Slovenija in Dolensko imam rad, saj sem bil že prej večkrat tukaj, sedaj pa samo delam od jutra do večera in ne utegnem ven, niti nimam časa za domotanje. Sicer pa živim v Franciji petindvajset let, prej sem živel v Salzburgu, kamor je pribela moja družina iz Vzhodne Nemčije, kjer sem bil rojen. Torej sem pravji Evropejec.«

— Ali že imate načrt, kako bo ste cilj ustvarili?

»Tukaj sem sedaj tri tedne in delam neprestano od jutra do večera.

17. decembra naj bi predstavil svoj načrt reorganizaciji Adrie.«

Ste pri tem optimist?

»Preveč bi bilo reči optimist. Mislim, da je Adrio moč rešiti, vendar bo zelo težko. Ne bi rad delal panike, vendar so trije problemi, ki so zelo težko rešljivi, to pa je slaba organizacija, slaba finančna situacija in presežek delovne sile. K temu je treba pristeti še državni sistem, posebej pa še tečaj dinarja, ki je naš največji problem.«

— Delavci v Adriji imajo sorazmerno nizke plače, kar povzroči tudi že negodovanje. Se zavedate tega?

»Da, tudi to je eden od problemov, ki ga bo treba skladno rešiti. Sedaj je tako, da višina plače določa skupna masa za osebne dohodek, ki je z zakonom omejena. Nekateri zakoni in predpisi niso ovirajo pri hitri reorganizaciji. Seveda potrebujemo zanje nekaj časa, vendar je neizbežno. Glejte, pozicija Adrie v Evropi je zelo dobra, nujno pa je nekaj treba storiti tukaj. Mislim, da je to možno storiti, toda morali bomo biti odločni. To bo potrebno. Izboljšati bo treba storilnost in kvalitet, da bomo enakovredni našim evropskim konkurenptom.«

— Kako ste sicer zadovoljni z življencem tukaj? Dolenjska je le nekaj drugega kot Pariz. Pogrešate družino, ki ste jo postigli tam?

»Slovenija in Dolensko imam rad, saj sem bil že prej večkrat tukaj, sedaj pa samo delam od jutra do večera in ne utegnem ven, niti nimam časa za domotanje. Sicer pa živim v Franciji petindvajset let, prej sem živel v Salzburgu, kamor je pribela moja družina iz Vzhodne Nemčije, kjer sem bil rojen. Torej sem pravji Evropejec.«

T. JAKŠE

NOVO MESTO — Osnutki urbanističnih zasnov za Žužemberk, Stražo in Vavto vas, Mirno Peč, Otočec in Šmarjetovo s Šmarješkimi Toplicami ter osnutki prostorskoureditvenih pogojev za pomembnejša lokalna središča in izvenmestni prostor v novomeški občini so že javno razgrajeni v prostorih občine in v 22 krajevnih skupnostih. Na ogled naj bi bili do prvih dñi januarja 1991. Predvidoma v času od 3. decembra do 12. januarja pa bodo po vseh 22 krajevnih skupnostih tudi javne razprave o omenjenih dokumentih.

P. P.

Kritični demokrati Kočevja

Glavne svoje slabosti so priznali, nekatere pa so nprilili tudi sredstvom obveščanja, v glavnem neupravičeno — Plebiscit je možnost za preživetje

KOČEVJE — Sestanka članov kočevske podružnice Slovenske demokratske zveze, ki je bil 22. novembra, so se udeležili tudi člani vodstva stranke iz Ljubljane Igor Omerza, Bojan Fink in Niko Kavčič. Tako domačini kot gostje iz Ljubljane so kritično udarili po sebi in drugih.

Tako so samokritično priznali, da imajo (pre)mašo članov. Pred akcijo za pridobivanje članstva bodo oblikovali jasen in privlačen program. V občini so kadrovsko šibki, saj v svojih vrstah skoraj nimajo intelektualcev in gospodarstvenikov. Tudi stik z uglednimi republiškimi strankarskimi voditelji je šibak, čeprav bi lahko z njihovo pomočjo pritegnili v stranko več novih članov in okreplili ugled lokalnih voditeljev stranke. V kočevski občini stranka nima na-

odgovornih položajih nobenega svojega člana, saj je ves Demos zbral komaj tretjino glasov. Pomembno je na prihodnjih volitvah kandidirati ugledne ljudi.

Precej kritike je letelo na javne medije, ki naj bi pogosto poročali o stranki demokratov nerescično in tudi v posameznih primerih onemogočali objavljanje članov članov te stranke, in to celo v časopisu Demokracija. Pozabili pa so povedati, da so za to krivi predvsem sami, saj imajo zelo šibke stike z novinarji. Dan prej pa so kočevski socialisti priznali, da se predvsem po svoji krivdi premalo pojavitajo v raznih glasilih.

Veliko govora je bilo o plebiscitu. Ugotovili so, da Slovenija le s svojo samostojnostjo lahko prepreči ropanje slovenskega narodnega dohodka, kar so prepridljivo podprtli tudi s številkami. Plebiscit je zadnja možnost za naše preživetje, zato bi morale biti o njem vse stranke složne. Bojazni za težave po uspelem plebiscitu in osamosvojitvi ne bi smeli biti, saj smo Slovenji znani po pridnosti in inovativnosti, je menil en od razpravljalcov.

Izražena je bila tudi zahteva o javni tribuni, na kateri naj bi ministra Bavčar in Janša potrdila ali zanikala govorice o neodpiranju oz. celo ponovnem zapiranju nekaterek delov zaprtja območja, pa o tajni policiji, tajnih sestankih itd.

J. PRIMC

PODELJENA BLOUDKOVA PRIZNANJA

LJUBLJANA — Minuli petek so na slovensnosti v domu Španških borcev v Ljubljani podelili letošnja Bloudkova priznanja. Prejelo jih je 22 posameznikov in štiri organizacije. Najvišja priznanja, Bloudkove nagrade, so prejeli Anton Franzot, Tugo Klasinc, Niko Vrabič in Janez Zdovec. Med dobitniki letošnjih Bloudkovih plaket so tudi Janez Kuhelj iz Šentjerneja, ki je priznanje prejel za izjemni prispevek v razvoju telesne kulture na Dolenskem, Novomeščan Janez Penca za strokovno in publicistično delo v atletiki in Brezitanka Marija Veble za dolgoletno delo v športu, še posebej na področju planinstva.

NONET ZA POPLAVLJENCE

KOČEVJE — Na koncertu noneta Rog, ki je bil v petek v kinu Jadran v Kočevju, se je nabralo 2.813 din protostoljnih prispevkov, ki jih je nonet namenil prizadetim v poplavah. Nonet je ob tej priložnosti pozdravil podpredsednika OO RK Kočevje Stanka Zagara in se pevkom Zahvalila za prispevek, obenem pa povedala, da so organizacija RK v mestu in okolici zbrala za poplavljence že nad 100.000 din. Za izvedbo tega koncerta pa je že Zagarjeva Zahvalila se učenkam osnovne šole Kočevje in mentorici Dragici Gornik, ki je napisala vezni tekst za ta nastop.

Z. L.-D.

OKROGLA MIZA O PLEBISCITU

KOČEVJE — Dosedani sestanki strank so pokazali, da ljudje (volilci) bolj malo vedo o plebiscitu za stamostno Slovenijo in o posledicah, če bo večina na urejanje ključnih zadev, na primer pokojninskega zavarovanja, predviden zakon. Ljudje zahtevajo, da je v parlament sprejet z dvojčinsko večino. Izpostavljen je bil tudi prekratek rok za javno razpravo tako pomembnem aktu, Hainz in Bekeš pa sta predstavila osnovne pripombe njihovih strank na ustavnemu osnuteku, ki se naša na urejanje človekovih pravic in svobosčin, lokalno samoupravo, regionalizem, soupravljanje delavcev, neod-

odrešljivost oz. značilnost, temveč so sila čisto zanimanje pokazali tudi drugod

z. L.-D.

Podpora ali »pokop« ustave?

Dr. Lojze Ude na sevniški občinski skupščini ob zaključku javne razprave o ustavi

SEVNICA — Nesklepna seja sevniške občinske skupščine, s katero so zaključili javno razpravo o osnutku slovenske ustave v sevniški občini, je na več kot simboličen način pokazala, kakšen odnos imamo Slovenci do tega najvišega pravnega akta. Kajti slaba udeležba ob ustavnih razpravah ni le sevniška posebnost oz. značilnost, temveč so sila čisto zanimanje pokazali tudi drugod

ustave brez preamble, zavzema pa se za dvodomni parlament. Predsednica Mijoševič je povedala, da bi 139. člen ustreže moralni spremembi ali pa določiti obvezno povezovanje v regije.

Sevničani menijo, naj bodo volitve za predsednika države neposredne, saj

JAVNE OBRAVNAVE PROSTORSKO-UREDITVENIH AKTOV

NOVO MESTO — Osnutki urbanističnih zasnov za Žužemberk, Stražo in Vavto vas, Mirno Peč, Otočec in Šmarjetovo s Šmarješkimi Toplicami ter osnutki prostorskoureditvenih pogojev za pomembnejša lokalna središča in izvenmestni prostor v novomeški občini so že javno razgrajeni v prostorih občine in v 22 krajevnih skupnostih. Na ogled naj bi bili do prvih dñi januarja 1991. Predvidoma v času od 3. decembra do 12. januarja pa bodo po vseh 22 krajevnih skupnostih tudi javne razprave o omenjenih dokumentih.

P. P.

so že pred časom predlagali celo neposredne volitve za predsednika občine. Zavzemajo se za Slovenijo brez vojske, razen v prehodnem obdobju. Predsedstvo SO podpira kratko in jasno besedilo ustave.

Fanika Zemljak je povedala, da jo kar malo moti, ker se skoraj več pogovarjajo o preambuli kot o drugi vsebinski ustave. Ljudje sprašujejo, kdaj bodo

● Dr. Lojze Ude je povedal, da se ne čuti strankarsko vezanje pri odločitvi za plebiscit in ustavo. Poučaril pa je, da bi to, če bo plebiscit izpeljan pred ustavo (in vse tako kaže), že pomenilo opredeljevanje o temeljnem izhodišču ustave, o neodvisni, samostojni državi. Če bi plebiscit propadel, bi morali ustavo umakniti. Plebiscit še pomeni formalno-pravno osamosvojitev, ampak voljo ljudstva.

bolj jasno seznanjeni, kaj bi pomenila lokalna samouprava. Slavko Vilčnik je dejal, da ni za majhne občine, da ne bi lokalno samoupravo naredili iste napake, kot smo jo v gospodarstvu leta 1974 ustavo. Menil je, da občina ne bi smela izgubiti pravice razpolaganja s prostorom in da denarne kazni nikoli ne bi smeli biti stvar občinskega proračuna, ampak naj bi se stekale v republiškega.

P. P.

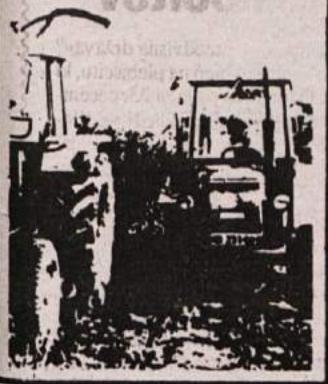
bolj jasno seznanjeni, kaj bi pomenila lokalna samouprava. Slavko Vilčnik je dejal, da ni za majhne občine, da ne bi lokalno samoupravo naredili iste napake, kot smo jo v gospodarstvu leta 1974 ustavo. Menil je, da občina ne bi smela izgubiti pravice razpolaganja s prostorom in da denarne kazni nikoli ne bi smeli biti stvar občinskega proračuna, ampak naj bi se stekale v republiškega.

bolj jasno seznanjeni, kaj bi pomenila lokalna samouprava. Slavko Vilčnik je dejal, da ni za majhne občine, da ne bi lokalno samoupravo naredili iste napake, kot smo jo v gospodarstvu leta 1974 ustavo. Menil je, da občina ne bi smela izgubiti pravice razpolaganja s prostorom in da denarne kazni nikoli ne bi smeli biti stvar občinskega proračuna, ampak naj bi se stekale v republiškega.

bolj jasno seznanjeni, kaj bi pomenila lokalna samouprava. Slavko Vilčnik je dejal, da ni za majhne občine, da ne bi lokalno samoupravo naredili iste napake, kot smo jo v gospodarstvu leta 1974 ustavo. Menil je, da občina ne bi smela izgubiti pravice razpolaganja s prostorom in da denarne kazni nikoli ne bi smeli biti stvar občinskega proračuna, ampak naj bi se stekale v republiškega.

bolj jasno seznanjeni, kaj bi pomenila lokalna samouprava. Slavko Vilčnik je dejal, da ni za majhne občine, da ne bi lokalno samou

kmetijstvo

Ledenega vina tudi letos ne bo

V najvišje ležečih vinogradih na Bizeljskem potrgali zadnje grozdje — Kljub vsemu obetajo vina pozne trgatve, izbor in jagodni izbor

BIZELJSKO — Ker je letos do glavne trgatve vreme vinogradnikom dobro služilo in je bila letina zgodnjá, so se v Vinu Bizeljsko — Brežice odločili, da bodo poskusili s pozno trgatvijo. Zanj so izbrali trte laškega in renskega rizlinga ter sauvignona, vendar so jim neugodno vreme in zgodnjé nizke temperature nagajale.

13. novembra so zato potrgali renski rizling kot pozno trgatve, laški rizling pa za izbor. Na okrog 4.500 trtah sauvignona so grozdje v dobrem upanju še pustili, a so ga prejšnji teden ravno tako morali obrati. Anton Medved, vodja posestva na Bizeljskem, ki obsegá 60 ha vinogradov, je imel ob teh poznih trgatvah veliko dela. Skrbeti je moral, da so delavci veste prebirali sladko grozdje, tako da je od njega ostalo samo najlahtnejše. Del novembarske letine sauvignona so namreč namenili za izbor, drugi del pa celo za jagodni izbor.

»Do glavne trgatve so bili pogoji odlični, zato smo občinskemu upravnemu organu prijavili pozne trgatve. Strokovna komisija je potem spremjala zdravstveno stanje vinogradov in ugotavljala sladkorno stopnjo. Ta mora biti nad 88 Oechslejevih stopinj za pozno trgatve pri laškem rizlingu in šponu ter nad 92 enakih stopinj za ostale sorte. Za izbor je potrebna sladkorna stopnja od 100 do 105 stopinj, za jagodni izbor 128, za ledeno vino 138 in za suhi ja-

godni izbor 154 Oechslejevih stopinj ali najmanj 36 odstotkov sladkorja. Pri tem zahtev še ni konec. Republiška komisija oceni pripravljeni vino in ga glede na zahtevane lastnosti uvrsti v predlagano kategorijo ali pa tudi ne,« je povedal inž. Franc Bejak, namestnik direktorja v podjetju Vino.

Na Drenovcu pri Bizeljskem so najboljše lege za vinograde: so na južni strani in precej visoko, poleg tega pa so tu čiste vinogradniške površine. Tu zraste najboljše grozdje, ki daje bizeljskemu vnu visoka priznanja. Med redčimi na primer modri pinot; ta je lani dal vrhunsko sortno vino, ki je bilo v posavskem in podravskem vinogradniškem

rajonu najbolje ocenjeno. Na ljubljanskem vinarskem in vinogradniškem sejmu je sauvignon Vina Bizeljsko — Brežice prejel zlato medaljo z zlato

• »Velikega zaslužka z vini posebnih trgov je pri nas ni, saj trg ne priznava razlik med dobrim in manj kakovostnim vinom. Tudi Slovencem je še vedno pomembno, da pijejo veliko, pa četudi ne tako dobro. Kljub vsemu pa moramo slediti razvoju in tržiču ponuditi tudi visoko kakovostna vina, saj si tako ustvarjamome ime in ohranjamemo široko ponudbo vin,« je dejal Bejak.

častno diplomu, v Gornji Radgon pa si je chardonnay — izbor prislužil veliko zlato plaketo. Vino se tako uvršča med proizvajalce najboljših slovenskih vin, vendar zaenkrat le v manjših količinah.

B. DUŠIČ

Kmetje potrebujejo advokata?

Krški izvršni svet je temeljito presešetal zagate krških kmetov

KRŠKO — Slovenska kmečka zveza in njen predsednik ter hkrati tudi občinski kmetijski minister Toni Korič ne zanikata uspehov, ki so bili doseženi na področju kmetijstva v preteklih letih in desetletjih v krški občini. Hkrati opozarjata na številna pereča vprašanja,

ki se množijo v zadnjem času.

Tudi zato je bilo kmetijstvo kot tako uvrščeno na dnevni red zadnje seje izvršnega sveta, kjer so se nemalokrat poslošeno kresala mnenja. Toni Korič je v uvodni besedi našel vrsto problemov, s katerimi se ubadajo krški kmetje. Krško polje, ki je eno izmed najbolj plodnih v Sloveniji, je hkrati tudi eden izmed največjih hraničnikov pitne vode.

Znano pa je, da intenzivno kmetijstvo na tako prednostnih tleh pomeni za vodo veliko nevarnost. Med panogami je tako prizadeto zlasti poljedelstvo. Po svoje pa se s težavami srečujejo tudi v sadjarstvu in vinogradništvu, ki je po Koričevem mnenju posebej prizadeto. Kaj in kako narediti v prihodnjem s kmetijstvom je bilo torej osrednje vprašanje, s katerim so se člani izvršnega sveta ubadili.

Odgovora na vsa odprta vprašanja seveda ni mogoče podati na eni sami seji in tudi s sejnim gradivom ni mogoče razreševati nakopičenih problemov.

Zato bodo nemara potrebitne študije, kakšne in komu jih bo treba naročiti, pa bodo ugotovili resorni organi izvršnega sveta. Precej razprave je bilo tudi o pospeševanju hribovskih kmetij, delovanju skladu za pospeševanje pridelave hrane in o intervencijah v kmetijstvu ter komasacijah. Slednje bi lahko doble hitrejši tempo, če se izvajalcii del ne bi bili srečevali z nepredvidenimi težavami.

Posebno poglavje v razpravi o kmetijstvu pa zavzema vprašanje zadružništva. Nihče ne zanika, da ni M-Agrokombinat opravil v preteklih letih pozitivno vlogo. Vendar pa sedaj po mnenju Tonija Koriča pomeni coklo za razvoj kmetijstva, kajti kmetijstvo ne dohaja sicer njegova razvoja v družbi. Krški kmetje bi bili ustanovili kmetijsko zadružno, ki bi bolj avtentično zastopala njihove interese, ko bi ne bilo težav v razmerju do Agrokombinata. V zvezi z njim se kmetje in njihovi predstavniki boje, da se ne bi porazgubila lastnina kmetov. Korič je namreč na seji navajal, da je vsaj 70 odst. sedanje Agrokombinatove lastnine v bistvu last kmetov. In to lastnino bi morali kmetje

dobiti v zadnjem letu. Krije se, da je bil vložen denar v preteklem letu za povečanje tržno ponudbo za 450.000 litrov mleka, 92.000 kg pitancev in skoraj 11.000 kg telet.

Nepovratni denar, ki so ga v črnomaljsko kmetijstvo vložili letos, pa bo povečalo tržno ponudbo za 454.000 litrov mleka, skoraj 93.000 kg mladega pitanca, goveda in 10.545 kg telet.

Vendar pa vsi delegati niso bili povsem prepričani, da bo ta proizvodnja zares uresničena, zato je bilo iz skupščinskih klopi slišati, naj nad porabo denarja bdi tudi kmetijska inšpekacija.

M. BEZEK-JAKŠE

Prejemniki nepovratnega denarja znani

Nad porabo sredstev naj bdi inšpekacija!

ČRNOMELJ — Po precejšnjem vztrajajujočem črnomaljski delegat občinske skupščine so prejeli v roke poimenki seznam prejemnikov nepovratnih republiških sredstev za razvoj kmetijstva. Kot je dejal eden od delegatov, mu ni prav nič jasno, zakaj so se moralni takto boriti za seznam, ko pa v njem ni viden nobenih nepravilnosti.

Kot pa je moč razbratij iz gradiva, se Črnomaljcem očitno ni bati za nadaljnji razvoj kmetijstva, saj naj bi vložen denar v letu 1988 omogočil večjo proizvodnjo mleka za 373.500 litrov ter prvej skoraj 53.000 kg pitancev in dobiti 5.000 kg telet. Vloženi denar v preteklem letu bo povečal tržno ponudbo za 450.000 litrov mleka, 92.000 kg pitancev in skoraj 11.000 kg telet.

Nepovratni denar, ki so ga v črnomaljsko kmetijstvo vložili letos, pa bo povečalo tržno ponudbo za 454.000 litrov mleka, skoraj 93.000 kg mladega pitanca, goveda in 10.545 kg telet.

Vendar pa vsi delegati niso bili povsem prepričani, da bo ta proizvodnja zares uresničena, zato je bilo iz skupščinskih klopi slišati, naj nad porabo denarja bdi tudi kmetijska inšpekacija.

M. BEZEK-JAKŠE

Optimizem ob jubileju

55 let metliškega čebelarskega društva — Razvitje praporja in priznanja najprizadevnjejšim

METLIKA — Kot je na proslavi ob 55. obletnici čebelarskega društva Metlika preteklo soboto dejal predsednik izvršnega sveta Jože Matekovič, so doslej praznovanja ob metliškem občinskem prazniku posvetili bolj dogodkom iz NOB, manj pa tistim, ki se prav po donkihotovskem borju za cisto okolje, vrčanje k naravi in zdrav način življenja, kot so na primer čebelarji. Tokrat pa je bila ena osrednjih prireditve ob metliškem prazniku prav prostavljanje čebelarskega jubileja.

14 metliških čebelarjev je začelo z organiziranim delom leta 1935. Do leta, ko se je njihovo število že nekajkrat pomnožilo, so jih pretresale težave, a tudi brez uspehov ni šlo. Ena najbolj usodnih je bila sezona 1988/89, ko so čebelarji zaradi varožne izgubili kar dve tretjini čebeljih družin, a po besedah predsednika metliškega čebelarskega društva Józeta Prusa čebeljanki znova počasi oživljajo. Predsednik zveče čebelarskih društev Slovenije Marjan Skok je opozoril na mačehovski odnos družbe do čebelarjev, na nizke odkupne cene med uro poudaril, da so se na zvezni odločili za uvedbo začitne znamke slovenskega medu in čebelarjev. Tudi direktor Medexa Aleš Mižigoj je priznal, da se družba ni kaj prido zanimala za čebelarstvo, da pa Medex in Hmezad nista med temi brezbriznimi, saj je prav po njuni zaslugi v Sloveniji veliko trdnih čebelarjev.

M. B.-J.

Metliški čebelarji so ob jubileju tudi razvili svoj prapor, katerega boter je Ivan Kapušin, ter podelili priznanja Antonu Janši 2. in 3. stopnje. Priznanja 2. stopnje so dobili Jože Slanc iz Berčic, Janez Nemanič iz Vidoščev in Milan Vajda iz Metlike. Priznanja 3. stopnje pa so prejeli Anton Župančič iz Dragomilje vasi, Jože Govednik iz Slamne vasi, Jože Veselin iz Metlike, Ivan Suštarčič iz Gradača, Milan Kožjan iz Zelebeja, Lovro Benkovič iz Vuketičev ter Jože Prus s Krmačine. V bogatem kulturnem programu pa so sodelovali metliški cerkevni moški pevski zbor, tamburaši folklorne skupine Ivan Navratil ter učenci tukajšnje osnovne šole.

MEJA ZDRAŽUJE — Da je metliško čebelarsko društvo odprto za vse, pove tudi to, da so vanj vključeni tudi čebelarji iz sosednje Hrvatske. Eden zvestih članov je Lovro Benkovič iz Vuketičev (na fotografiji levo), ki je ob jubileju društva prejel priznanje Antonu Janši.

Metliški čebelarji so ob jubileju tudi

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

O čiščenju vin

Mnenja sem, da je tema o čiščenju vina še vedno tabu, ki se ga vinogradnik izogibajo. Strah pred posegi v vino je močno prisoten in redki priznajo, da so uporabili čistilno sredstvo, čeprav imajo odlično vino. »Okolje« bi namreč pomisli, da vino delam! Takšno razmišljanje je dokaz, da velike neprosvetjenosti, ki je zavira razvoj v dobrem kletarstvu, mnogi pa si želijo stekleničiti vino. Stabilnost vina v steklenici pa ni, če prej iz njega ne odstranimo vseh snovi, ki se vina izločajo med zorenjem. Pravimo, vino je živo bitje in, tako kot vsa živa narava, tudi vino doživi svoje rojstvo, odrasla, dozori in počasi izgubila, dokler se popolnoma ne razgradi ali umre. Ta doba je zelo različna, lahko traja od 1 do največ 50 let. Vsako živo bitje stalno nekaj izloča, tako tudi vino. Sesejede se, recimo, beljakovine, ki povzročajo v steklenici grdo motnost. Pri redčih vinih se spremembi tudi intenziteta barve, sčasoma postanejo »črnelo«, svetle, izločajo se barvila. Lepi kristale vinske kamne pozajajo skoraj vsi, ki radi sežejo po kupici dobrega vina, kot kletarji zelo razumem, da je vse to sestavni del vina, toda kot porabniki vina zahtevamo, da je bistra zadnja kapljica vina, ki jo iztocoim iz buteljke. Tisti vinogradniki, ki želijo napredovati v kletarstvu, morajo obvladati tehniko čiščenja, ki pa je že zelo stara. Že v srednjem veku so kletarji poznali vsečeljana današnja čistila, zato si posamezni lahko misljijo, na kakšni stopnji kletarstvo. Sodobno kletarstvo je sprejelo vse čistilna sredstva iz preteklosti, ker so jih nova znanja iz kemije in biokemije potrdila kot koristna pri razvoju vina. V nadaljevanju bom opisal čistila in tehniko čiščenja. Svetujem vsem vinogradnikom, da sedaj, ko bo pozim več časa, zbrano sledijo tem člankom. Opazam namreč, da nekateri preveč v razmerju do preberejo navodilo in ukrepa polovično. Rezultat je seveda nasproten od pričakovanja in je tako za slabo vino večkrat krit.

Letošnji letnik, lahko bi rekli enkratno grozdje, kjer ni bilo suše, je počasen pri razvoju vina v fazi vremena. Mnoga vina še fermentirajo in to na narobi, če ni bilo prekinute vremena. Letos nismo smeli biti razočarani, če nismo imeli ob Martonovem bistrigem vina. To zadovoljstvo imamo ob kisih letnikih, ko smo prikrajšani za vse ostale dobrote odličnega letnika. »Veliki« letniki praviloma povravijo počutje v mirno. Obratno slabši ali »majhni« letniki bučno, zato jim tudi očitamo: »Najmanjši so najbolj glasni!« Mag. JULIJ NEMANIC

žrebet, katerih cena se je gibala od 23 do 27 din za kg.

• SEJMIŠČE V BREŽICAH — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 159 do 3 mesece starih in 57 starejših prasičev. Prodali so 74 mlajših po 30 in 16 starejših po 25 do 30 din za kg žive teže.

JURANA, d. o. o., Maribor, Ferkova 2, tel. 062/31-245

KMETOVALCI!
— analize zemlje
— analize vina po zmernih cenah in v najkrajšem možen času.

gospodinjski kotiček

Prekajevanje mesnin

Prekajevalnični ali dimnicni je prostor, ki je namenjen samo za to opravilo. Pred uporabo jo dobro ocistimo, prezracimo in tudi med uporabo jo je potrebno primočno vzdrevati. S prekajevanjem odvzamemo mesu in mesnim izdelkom vodo in s tem prekinemo delovanje bakterij.

Poznamo hladno ali počasno in vročo ali hitro prekajevanje. V rabljuje vse več hitrega prekajevanja. Najboljši dim ustvarimo s kurjenjem suhih bukovih polen. Za prijeten vonj lahko dodamo nekaj bričnovih vej. Močan dim dobitimo, če po polenih potrešemo suho bukovo žagovino. Kurjenje z iglavci ni primerno, ker meso preveč navzame. Plesni mesi obesimo bliže izvoru dima, manjše mesi in klobase pa nekaj dije. Viseči mesi mesu naj se ne dotikajo med seboj. Če so mesnine preveč mastne, se mast cedi. Ta se pri klobasah nabira til pod ovojem in preprečuje prekajevanje v notranjosti izdelka. Pri hitrem postopku klobase prekajemo približno 12 ur, kose mesu s težo do 1,5 kg pa povprečno 2 dni. Po dimljenju morajo dobiti klobase značil-

HELENA MRZLIKAR Kmetijski zavod Ljubljana

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Že nekaj časa je opaziti, da se več branjev na tržnici pojavi na tržni petic pot, ki pa v ponedeljek. Naše cene nekaterih zelenjav in drugega so izminute.

Načrti, da se v ponedeljek: merica motovika 20 din, česen 55 din kilogram, solata 30 din, lonček smetana 35 din, sirček 50 din kilogram, kislata smetana 50 din, jajce od 2,30 din do 2,60 din, liter med 70 din, beli koren 25 din, radič 36 din, korenina petrilič 5 din, šopek zimske solate 30 din, kislata smetana 35 din, sirček 50 din kilogram, kislata smetana 50 din, jajce od 2,30 din do 2,60 din, liter med 70 din, beli koren 25 din, radič 36 din, korenina petrilič 5 din, šopek zimske solate 30 din, kislata smetana 35 din, sirček 50 din kilogram, kislata smetana 50 din, jajce od 2,30 din do 2,60 din, liter med 70 din, beli koren 25 din, radič 36 din, korenina petrilič 5 din, šopek zimske solate 30 din, kislata smetana 35 din, sirček 50 din kilogram, kislata smetana 50

Množičen dolenski odziv

Za pomoč prizadetim v nedavnih hudih poplavah v novomeški občini zbrali že preko 2 milijona

NOVO MESTO Krajevne skupnosti, podjetja, organizacije in prebivalci novomeške občine so se množično vključili v akcije zbiranja sredstev za pomoč prizadetim v poplavah v začetku novembra. Do 21. novembra je bilo v občini zbranih že 2.115 milijona dinarjev vseh denarnih sredstev za pomoč poplavljencem. Akcije pa potekajo še naprej.

V zbiralni akciji, ki sta jo pripravila dolenski radio Studio D in Dolenski list, je bilo zbranih 1.045 milijona dinarjev. Do 21. novembra je pomoč v vrednosti 854.627 din je dajansko nakazalo 1.350 od 1.573 dajalcev. Od tega so socialnim skrbstvom v Brežicah, Krškem in Sevnici že do 16. novembra nakazali po 200 tisoč dinarjev. Novomeški izvršni svet je prispeval 50 tisoč dinarjev pomoči, od tega 20 tisoč ne-posredno možirski občini, ki je bila v tej ujmi najbolj prizadeta. V 31 krajinskih skupnostih v občini so organizacije Rdečega križa zbrale že 770.247 din, ocenjujejo pa, da bodo zbrali še okrog 50 tisočakov. Tovarna zdravil Krka je prispevala 200 tisoč dinarjev v gotovini, za 200 tisoč dinarjev zdravil in za 100 tisoč novoterm.

Z. L.-D.

Komunala z v. d. direktorja

To je A. Zupan, ki bo poskrbel tudi za razpis za novega direktorja — Se danji direktor podjetnik?

NOVO MESTO — Na čelu novomeške Komunale je do nadaljnega v.d. direktorja. To je Adolf Zupan, svetovalec v občinskem izvršnem svetu. Tako je sklenila na zadnji seji 22. novembra občinska vlada, v čigra pristojnosti je imenovanje direktorja Komunale na predlog razpisne komisije, ki jo imenuje delavški svet tega podjetja.

Novomeška Komunala je že sredi junija letos objavila javni razpis za imenovanje direktorja. Na razpis so se prijavili trije kandidati, ki so po ugotovitvi razpisne komisije vsi izpolnjevali razpisne pogoje, in izvršni svet naj bi se odločil za enega od njih. Vendar je ta ugotovil, da je razpisna komisija oblikovala predlog brez popolne dokumentacije o prijavljenih, in jo pozval, naj delo dopolni. Podobno je naredil tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Medtem je — takoj ko je razpisna komisija dala svoj predlog iz rok — odstopil predsednik razpisne komisije. Delavški svet je imenoval novega. Tudi pod novim vodstvom in po dopolnitvi dokumentacije je komisija ugotovila, da vsi kandidati izpolnjujejo razpisne pogoje, in nadaljnji postopek pa je izvršnemu svetu predlagala le dosedanje direktorja Alojza Ucmana. Ucman je formalno ustreljal razpis, vendar je izvršni svet menil, da ne more biti direktor Komunale, ker je eden od ustanoviteljev zasebnega podjetja, katerega dejavnost je deloma enaka in torej konkurenčna dejavnosti Komunale. Izvršni svet je zdaj imenoval v.d. direktorja, da bi uredil že več mesecov trajajoče negotove razmere. Med drugim bo Zupanova naloga poskrbeti za javni razpis za novega direktorja Komunale.

Z. L.-D.

Denarne pomoči

METLIKA Starejšim ljudem, ki niso sposobni za pridobitno delo in so brez dohodkov ali premoženja, je v naši družbi zagotovljena socialna varnost z denarno pomočjo. Ta pomoč, če je edini vir preživljjanja, sedaj znaša 1.870 dinarjev na mesec, v metliški občini pa je prejema 10 občanov. Tisti starejši občani, ki jih lastni dohodki ne zadoščajo za minimalno socialno varnost, pa so upravičeni do denarne pomoči, imenovane dopolnilni vir. Višina tega dopolnilnega vira je odvisna predvsem od lastnih dohodkov posameznega upravičenca.

To pomoč prejema 52 občanov. V metliškem Centru za socialno delo v zadnjem času opažajo naraščanje prisilcev za socialne pomoči, predvsem za denarne pomoči kot dopolnilni vir preživljjanja. Med prisilci je vse več mlajših ljudi do 30. leta starosti. To povezujejo z vse večjo brezposelnostjo. Vendar sedaj pomoči mlajši ljudje po denarnih zakonih niso upravičeni.

V IMV REVOZ JEMALA ORODJE

NOVO MESTO — Še v letosnji marec sega dogodek, zavojlo katerega je bila te dni podana kazenska ovadba zoper 42-letno Ano L. iz Gornjega Polja. Slednja je utemeljeno osušljena, da je marca iz skladu Revoza zmaknila več orodja in IMV s tem oškodovala za okoli 2.000 dinarjev.

Vse bolj grozi denarna suša

Dve dolenski podjetji v stečajnem postopku, še štiri tik pred njim — Pomoč SDK, pobotanja

NOVO MESTO Tudi dolenska podjetja imajo že kar lep čas večinoma velike težave z likvidnostjo. Kar 52 je takih, ki so leto že imela blokirani žiro račun, dve pa sta tudi že prekoračili zakske 60-dnevni rok blokade, po katerem je Služba družbenega knjigovodstva dolžan vložiti pravijo za uvedbo stečajnega postopka na sodišču. To sta Novoles in Rudnik Kanizariča.

Bližu 60-dnevne nesolventnosti so trenutno že štiri podjetja, vsa iz novomeške občine: obe Šentjernejski in novomeška Iskra ter Novoteksova Tkanična. V SDK pravijo, da si po svojih močeh prizadevajo zmanjšati zadolženost in izboljšati likvidnost s hitrim in učinkovitim plačilnim prometom. Pred kratkim so uveli telekomunikacijski prenos podatkov s plačilnih nalogov, kar pomeni izvedbo plačila isti dan glede na sedež dolžnika in upnika.

Trenutno pripravljajo za december že četrtek krog vsestranskega pobotanja obveznosti in terjatev na ravn Jugoslavije. V prvih treh krogih v avgustu, septembru in oktobru je iz dolenskih regije sodelovalo vsakič do 60 podjetij, predvsem s področja gospodarstva, ki so pri-

Vrtec odpira vrata

8. in 15. decembra vabi otroke in starše na prednoletne prireditve

METLIKA Metliška vzgojnavrsna organizacija je oktobra od temu otroka pripravila v svoji ustanovi dan odprtih vrat za vse otroke v občini, posebno pa tiste, ki ne obiskujejo vrta. Otrokom so ponudili lutkovno igrico terigranje v skupinah, staršem pa predavanje in pogovor o strahu otrok v predšolski dobri, ki so ga popestri v diapozitivu.

V vrtec so bili prijetno presenečeni nad velikim obiskom otrok in njihovih staršev, zato so odločili, da 8. in 15. decembra znova na stežaj odprejo vrata obiskovalcem. To bo predprima otrok na praznovanje ob prihodu dedka Mraza, ki so sicer imeli tudi pretekla leta, le da so takrat vsojotljive hodile po krajinskih skupnostih. Tokrat pa bo do otroke raje povabili v vrtec, kjer so bojni pogoj za delo.

V vrtec so se dobro pripravili na velik obisk, objubljajo pa, da se bodo potrudili, da se bodo tako otroci kot starši dobro počutili. Za otroke bodo znova pripravili lutkovno igrico in vrsto zanimivih igrič, za starše pa poučno razstavo o dobrih igračah. Sicer pa so se ob oktobrskem dnevu odprtih vrat v vrtec s starši že dogovorili, da bodo starši en večer skupaj z vsojotljivimi v vrtec šivali ljubkovalne igrače, ki jih bodo nesli otrokom kot darilo.

M. B.-J.

javila vsakič okrog 3.000 terjatev v znesku 278 milijonov dinarjev. Pobotanah je bilo sakič le 6 do 6.5 odstotka prijavljenih obveznosti, kar je manj od pričakovanih. Bolj bi bilo, če bi se pobotan udeležilo več organizacij in če bi bilo prijavljenih več obveznosti tistih organizacij, ki imajo obenem terjatev. SDK opravlja to delo zastonj, prijavljanje obveznosti pa tudi nima nikakršnih posledic, česar se ponekod bojijo in se zato ne vključujejo v takšno pobotanje.

Novomeški SDK ima tudi že dva meseca za stranke podaljšan delovni čas do 17. ure. Uvedli so ga, ker so bili prepričani, da bodo tako pripomogli k dobremu poslovanju mnogih novih podjetij. Zaenkrat jih stranke v popoldanskem času le malo obiskujejo, in če se to ne bo spremenilo, bodo morali spet razmisliti o skrajšanju delovnega časa za stranke, ker ne bo mogoče pokriti stroškov.

Z. L.-D.

SINDIKALNA PONUDBA — Dva glada Roma sta si ugodnejšo sindikalno ponudbo nekaterih prodajaln v črnomaljskih občinih očitno razlagala nekoliko po voje. Kar sama sta »določila«, v katerih govinaj naj bi bilo blago zastonj, kot okazilo, kdo sta, pa sta namesto sindikala izkaznice, ki je tako in tako nista mela komu pokazati, raje pustila razumevanje lokalne in poškodovane vhode, skozi katere sta si utirala pot v trgovine. Pri vsej tvari jima je najbrž najbolj čudno to, da črnomaljskemu sindikatu še ni uspelo preprati miličnikov, da sta sledila te prizorišča s sindikatoma o ugodnejši nabavi živil in drugih živiljenjskih potrebuščin.

PASTIRJI IN OVCE — Pastirji iz Bosne in črde njihovih ovac so zoper prestopili Kolpo in iščejo sočno pašo na belokranjskih tleh. Belokranjci se, razumljivo, nezajmijo na nepovabilne goste in zgodi se, da jih nekateri preganjajo kar s kolpi. Drugi pa so ob vsem skupaj presenetljivo mirni. Menda razmišljajo že o tem, kako potem, ko bo v Sloveniji sprejet plebiscit, preko državne meje pa prehod za stotine živali ne bo tako preprost. »Nismo še spomnili, da bi se bosanske ovce pasle v Avstriji ali Italiji,« se mužajo.

OBISK — Janko Čukovec, sicer nečlan predsednik semški podružnice Društva vinogradnikov Bele krajine, je ob stojenju martinovanju, ki ga je pripravil in omenjena podružnica, kar veliko časa preživel v hotelu Smuk, kjer se je odvijala predmet. Precej presenečen pa je bil, ko je pozneje v Delu plus prebral, kako je ob stojenju martinovanju slovenska vlada v njegovi zidanici. Ugotavlja, da ima kasopis zelo sposobne, detektivske novinarje, ki jim je uspelo ob martinovanju izbrati slovensko vlado v Semiču, saj ne oni ostali Semčani niso vedeli, da so bili prvi možje naše republike ob prazniku vsemiču, dokler niso odpriči časopisa, ki se propagira z »nesramnostjo zdaj«.

Drobne iz Kočevja

ZASVJNJANO MESTO — Kočevje je zelo nesnažno mesto. Otokom dajejo slab zgled celo starši. Sami predpsi o javnem redu in varstvu okolja ne bodo zagotovili reda. Potrebno bo še drugače ukrepati.

ZAKLEPAJO SE — Nesnažno pa ni mesto in ulice, ampak tudi večje stanovanjske stavbe, ki so vse počekane, stekla imajo razbita ali počena, da je vse videti kot po bitki na Kosovu. V kleti vključajo prečnici. V skupnih prostorih naletišči na avtovarju. Pa hočemo v Evrop!

KAM Z AVTOBUSI? — Na prvi seji nove komisije za socialno politiko je bilo po temeljiti razpravi ugotovljeno, da »bo treba ustvariti elemente reda«. Nered v mestu in drugod je vseslošen. Tako so med drugim ugotovili, da je neki avtobus parkiral kar na parkirišču za osebna vozila pred občinsko skupščino. Poem so ga od tam pregnali in je začel parkirati pri nekem križišču, da onemogoča voznikom preglednost in hkrati ogroža varnost prometa.

Ribniški zobotrebci

VSE NA EKSPRES — V Ribnici in okolici vsi fotografi izdelujejo fotografije ekspresno in kvalitetno. Nakupili so namreč novo opremo. To velja tudi za Foto Tonija iz Hrovača, ki ob torkih, včerjkih in sobotah dela v Šodražici.

KULTURNO GOSTIŠČE — V ribniškem gradu je muzej suhoročarstva in lončarstva, Petkovska galerija, letno gledališče, park kulturnikov, poročna dvorana, stalna razstava kipov z ribniških likovnih srečanj in morda še kaj. V neposrednem bližini je Še Miklova hiša, ribniški kulturni tram, ki bo dokončan in odprt predvidoma prihodnje leto. Obrotni združenje pa ugotavlja, da je v gradu še nekaj neizkoristnih prostorov in da naj bi v njih odprli sodelovni gostinski objekt, ki pa mora biti res nekaj posebnega, reprezentativnega.

Trebanjske iveri

TREBNJE — Trebnje z okolico ima kar nekaj stikov s svetom, tako da obtožuje rova njegove obrobnosti držijo ali pa ne držijo. Ima severnjaško vrčo kopel, domnevno, vendar nedokazano je člen v palermiški mafijiški trgovini z belim blagom, ima vedeževalko, ki vam po vzhodnjaškem receptu prebere iz dlanu vašo lastno usodo, živi politične stranke, v mestu posluje ena registrirana turistična agencija Kristof, ki vam vodi po evropskih kriptopojih, ima podjetja s krizo ameriškega tipa pozni tridesetih let tega stoletja in arhiviravno pismo iz Italije. V njem sporoča Ludmila Lidia Soulavy-Bertucci, da je po dr. Evgeniu in Elzi Soulavy zakončila dediti trebanjskega gradu in pripadajočih petih hektarov gozdova.

NEKAJ ZIDAO — Zapužani pravijo, da jim Unitehna in Franc Jevnikar pred nosom nekaj zidata v nekdanjem zadrževalnem hlevu in da jim nihče ne pove, kaj bo nastalo v bivši živinski rezidenci. Kako to? Za najmanjšo zajemico se običajno podajo na pot jate oglednikov, ki potlej zahtevajo grmadično soglasje od sosedov in sedemdesetih pristojnih ustavnih, pri zapušči podprtih pa je šlo brez tega — ali je tako? Če je, potem je jasno: država varuje človekove pravice, za človeka pa ji ni nar.

KOMENTAR — Ko je eden od uvođenj, kar je v javni razpravi o ustavi v Trebnju, govoril o pravicah etničnih manjšin in sami omenil Rom, je v dvoranah zapovedal. Nekomu se je zdelo, da tako elasno, kar da bi z metra višine naenkrat stresel na lesena tla ves fizol in krompir, ki je rasel na kmetovih njivah in končal v ciganskih želodcih.

IZ NAŠIH OBČIN

IZ NAŠIH OBČIN

Kaša je bila tokrat še prevroča

Delegati črnomaljske občinske skupščine so sprejeli le pobudo Demosa o odvzemenu nazivu častnega občana Ivanu Mačku, naziva pa mu niso odvzeli

ČRНОМЕЛJ — Demos je na oktobrski seji občinske skupščine predlagal, naj Ivanu Mačku-Matiji odvzamejo naslov častnega občana črnomaljske občine. Ta predlog so podkrepili z utemeljenim sumom, da je bil Maček eden najodgovornjejših za dogodek, ki so se dogajali tiki po drugi svetovni vojni v bližini črnomaljske občine, hkrati pa je tudi eden najodgovornejših, da je Slovenija ostala dolgo časa brez nekaj sto kv. kilometrov svojega ozemlja.

Statutarnopravna komisija pri črnomaljski občinski skupščini, ki je razpravljala o pobudi, je menila, da utemeljitev Demosa ni dovolj argumentirana, zgoraj na podlagi utemeljenega suma pa še ni moč sprejeti odločitve o odvzemenu nazivu častnega občana. »Pričakovati je, da bo na razpolago več potrebnega gradiva in dokazov za presojo o odločitvi, ko bo komisija republiške skupščine za preiskavo povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti prejela od Ivana Mačka odgovor na številna vprašanja, ki mu jih je poslala z njegovim privolitvijo,« je med drugimi zapisala v svoje statušče črnomaljska statutarnopravna komisija. Tukajšnji skupščini pa je predlagala, naj z odločitvijo o častnem občanstvu počaka, dokler omenjena republiška komisija ne bo prejela odgovorov na vprašanja, poslana Mačku, za katere jo bo zaprosila črnomaljska komisija z enakim naslovom.

Vendar je bil za Demosa ta predlog nesprejemljiv, češ da obstaja toliko razlogov, ki govorijo proti Mačku — za primer so omenili le Kočevko Reko — da je moralna stvar skupščine, da se o častnem nazivu Mačku, ki so mu ga v

NAJVEČ INVESTIRAL RIKO

RIBNICA — Po podatkih SDK je bilo letos v prvih devetih mesecih v ribniški občini za 24.659.000 din gospodarskih in za preko 3 milijone dinarjev negospodarskih investicij. V gospodarskih investicijah je s skoraj 69-odstotnim deležem udeležen RIKO, delež Intesa je 20,5 odst. Komunala je s 3,7-odstotnim deležem na tretjem mestu itd. Med negospodarskimi investicijami pa je bilo preko 90 odstotkov porabljeneh za obnovu osnovne šole v Sodražici.

RDEČI KRIŽ ŠE ZBIRA POMOČ

ČRНОМЕЛJ — Črnomaljski občinski odbor Rdečega križa, ki zbira denar za poplavljence, je do petka, 23. novembra, zbral 126.168 din. Rdeči križ se najlepše zahvaljuje vsem darovalcem, čeprav akcija zbiranja pomoči za žrtve katastrofalnih poplav še vedno poteka.

IMAJO ŽE PREKO 3.500 ČLANOV

KOČEVJE — Vodstvo občinskega sveta Svobodnih sindikatov v Kočevju je zadovoljno z včlanjevanjem delavcev. Do konca minulega tedna se je v njihove vrste vključilo nekaj nad 3.500 novih članov. Zraven brezplačne pravne pomoči, ki jo nudijo članom vsako sredo od 17. do 19. ure na sedežu v Kočevju, Ljubljanska cesta 7, so omogočili, da člani s člansko izkaznico uveljavljajo sindikalni popust pri nakupu v Merkatorjevih trgovskih poslovalnicah.

Trgoprom Kočevje. Zadnji čas pa ugotavljajo, da je vedno več takih delavcev, ki iščejo pomoč pri svoji sindikalni organizaciji. Zato bodo vložili vse napore, da bi sindikalno življenje začelo v novih pogojih.

PITNO VODO dobivajo iz Roba (občina Ljubljana-Vič) preko občine Grosuplje. Glavni cevovod je potreben obnovi. Voda je tudi predraga, ker jo

ker bi morali pred tovrstnim glasovanjem najprej razširiti dnevnih red, delegati pa se z razširitevijo niso strinjali. Zato bodo to točko dnevnega reda kot samostojno uvrstili na naslednjo sejo občinske skupščine, do takrat pa naj bi zbrali še argumentirane dokaze. Tako Ivan Maček-Matija še naprej ostaja častni občan črnomaljske občine.

M. BEZEK-JAKŠE

Črnomlji dodelili ob občinskem prazniku leta 1980, izreče. Poleg tega potopstek za odvzem naziva častnega občana črnomaljske občine, tudi v Metliki in Novi Gorici. Druge stranke, tako Stranka demokratične prenove, Liberalno-demokratična stranka in Socialistična stranka, pa so menile, da utemeljeni sum se ni dovolj tehten razlog za odvzem častnega naziva. Socialisti so ob tem dodali, da tako, kot je bilo preurjeneno, da so Maček podelili naslov častnega občana, tudi Demosov predlog predstavlja drugo skrajnost. LDS pa je predlagal, naj Demos do naslednje seje naprej spodbuno utemeljitev.

Član statutarnopravne komisije je pojasnil, da je večina članov komisije pravnikov, zato so se odločili za pravno normo, vendar pa je častno občanstvo moralna norma. Po njegovem lastnem preprincanju pa je vprašljivo, ali je glede na to, kaj vse je bilo v zadnjem letu na Mačku napisane — z moralnega vidika še lahko častni občan. Mag. Janez Kramarič, sekretar občinske skupščine, je pristal, da mora biti vsaka odločitev, pa če temelji na moralni ali pravni normi, utemeljena. Zato naj bi se o Mačkovem častnem nazivu delegati odločili šele, ko bi imeli najmanj Mačkove odgovore in ko bo torej dovolj potkatkov za tehtanje argumentov.

Ko naj bi glasovali — čeprav so bili socialisti odločno proti, da bi sploh o čem dvigali roke, dokler se o Mačku ne pripravi dovolj gradiva — so se morali najprej dogovoriti, o čem naj sploh glasujejo. Po skoraj triurni razpravi in odmoru so sprejeli pobudo Demosa o odvzem častnega naslova Mačku. Vendar pa so izglasovali le pobudo, ne pa tudi tega, da bi mu naziv dejansko odvzeli.

Za zemljišča pri Gribeljih so na oddelku za družbeni razvoj pojasnili, da je v zemljišči knjigi vpisano na državo SFRJ-zvezni sekretariat za ljudsko obrambo, ki ima tako izključno pravico

BREZPOSELJOST NARAŠČA

ČRНОМЕЛJ — Konec oktobra je bilo v črnomaljskih občinah na zavodu za zaposlovanje prijavljenih 373 iskalcev zaposlitve, od tega jih prvo zaposlitev išče 144, kar dobrij 58 odst. pa je mlajših od 26 let. 247 ljudi je iz različnih vzrokov težje zaposljivih. Med iskalci zaposlitve prevladujejo tisti s I. stopnjo izobrazbe, zaskrbljajoče pa je, da je na zavodu prijavljenih tudi 8 iskalcev v višjo šolo. Poleg tega, da se število brezposelnih povečuje z dneva v dan, pa je v Iskri, rudniku Kanižarica, Beltu in Beogradu tudi 247 delavcev na čakanju.

JLA nič več nedotakljiva

Črnomaljce zanima, kakšna bo usoda vojaških objektov v občini — Kdo je kriv za propadanje?

ČRНОМЕЛJ — V črnomaljskih občinih je nekaj objektov za vojaške namene, ki ljudi očitno vse bolj bodejo v oči. Zato ni čudno, da je Demos opozoril na nevarnost ekološke onesnaženosti, ki bi lahko prišla iz teh objektov, posebno še ob dejstvu, da stojijo na občutljivih kraških tleh. Zanima jih tudi usoda 56 ali 57 ha velikega zemljišča v bližini Gribelj, ki je bilo odkupljeno v vojaške namene, a je sedaj v glavnem zapuščeno, ter kaj je v vojaškim projektom objekta v bližini Nerajca.

Začetek za družbeni razvoj so odgovorili, da so objekti v črnomaljskih občinih, ki posredno ali neposredno služijo JLA, v izključni pristojnosti vojske, njihov namen pa za javnost ni znan. Priznali so sicer, da vpliv na okolje ni izključen, če bi prišlo do napak pri objektih, vendar pa je JLA dolžna spoštovati predpise, ki veljajo za območje izven objektov, zato je v primeru suma zaradi onesnaževanja okolja moč posredovati pri pristojnih organih JLA.

Za zemljišča pri Gribeljih so na oddelku za družbeni razvoj pojasnili, da je v zemljišči knjigi vpisano na državo SFRJ-zvezni sekretariat za ljudsko obrambo, ki ima tako izključno pravico

do razpolaganja s to zemljo. Demos se s tem odgovorom ni strinjal. Moti ga predvsem, da je toliko zemlje neobdelane, česar pa je v današnjih časih ne bi smeli privočiti. Zato so predlagali, naj predstavniki črnomaljske občine pogovorijo z JLA, kakšna bo nadaljnja usoda te zemlje. Izvršni svet je predlagal, naj skupščina sprejme sklep o vrnitvi teh površin, česar sicer niso storili. Morali pa bi se, kot je predlagal eden od prisotnih, odločiti, ali bi to zemljo uporabili od vojske — in če bi jo, kje bi vzel denar — ali pa bi jo tisti, ki so jo pripravili obdelovali, od JLA vzeli le v najem.

Vojška je v okolici Nerajca nameravala graditi tudi objekte za namensko proizvodnjo. Zato je bil okrog leta 1982 Pustega Grada čez hrib Cirknik do doline za Cirknikom zgrajen vodovod, dolg 2 kilometra. Pod Cirknikom v bližini Velikega Nerajca so zgradili črpališče z manjšim rezervoarjem, na Cirkniku pa večji, 400 prost. metrov velik rezervoar za vodo. Do Velikega Nerajca uporablja vodovod krajani, od te vasi naprej pa ni uporabljena. V občini so sicer hoteli preprečiti propadanje vodovodnega omrežja, s tem da bi ga prevzel v upravljanje Komunalu, a da tega doslej še ni prišlo. Res je sicer, da gre za nedorečeno investitorstvo objekta s strani republike, posebno po republiškega sekretariata za ljudsko obrambo, prav tako pa drži, da rezervoar, ki ga niso nikoli uporabili v namene, za katere je bil zgrajen, ne drži vode, prečrpavališče pa je uničeno. Tako razdejanih objektov pa se Komunala iz razumljivih razlogov brani. Vendar odgovorni možje v občini oblikujajo, da bodo poskušali dobiti od pristojnih republiških organov te objekte v občinsko last, toliko bolj, ker vse kaže, da je JLA opustila misel na to, da bi v bližini gradila kakršne kol objekte.

M. BEZEK-JAKŠE

Predsednik med Stružanci

Na kratko o željah in načrtih Stružancev, ki se čutijo v vsem povojnem obdobju zapostavljene

STRUGE — Predsednik občinske skupščine Kočevje Mihael Petrovič in predsednik občinskega izvršnega sveta Lado Lenassi sta pred kratkim obiskala Struge in se pogovarjala s krajanji. Ves čas razgovora je med domaćini prevladovalo prepričanje, da so bili vsi leta po vojni zapostavljeni, ker je bilo med vojno to območje »na napačni strani«. V pogovoru o željah in načrtih pa so za posamezna področja dejavnosti ugotovili:

CESTA proti Dobropolju je asfaltirana do občinske meje; tudi za Struge pa je pomembno, da bi asfaltirali še preostale slabe 3 km ceste v grosupeljski občini. Cesto proti Kočevju bo treba prekategorizirati v regionalno, saj občina Kočevje ne zmore stroška za posodobitev in asfalt. Od Kočevja do Strug praktično ni več nobene vasi, medtem ko jih je bilo pred vojno veliko. Za posodobitev vasih poti so krajanji pravljeni plačevali samoprispevki

Kaj se skriva za zaprtimi občinskimi vrati?

BREŽICE — O odnosu z javnostjo smo od občinskih mož že velikokrat slišali, največkrat še v posebno fini angleški obliki (public relations). Resničnih odnosov z javnostjo kljub vsemu še niso vzpostavili. Prej bi smeli reči, da je med občinskimi moži ter med novinarji, ki so vmesni člen do javnosti, nastal kratek stik.

Veliko je bilo zaman zapisanih besed o tajnih sejah izvršnega sveta, zaradi katerih so občani prepričani, da jihova vlado ni sposobna delati, pa se zato na ure in ure dolgih sejah skriva pred javnostjo. Ko človek dobro premisli, še nekako sprejme razlog predsednika Kolešnika, da se tako lahko bolj sproščeno in učinkovito pogovarja, obenem pa se izognije nevarnosti, da bi novinarji napačno razumljene ali prehitre izrecne misli prenesli v javnost. A zakaj potem skrivajo dnevi red in gradivo za svoje seje?

Blokada informacij je skoraj neprebojna tudi znatnej same občinske stavbe, kjer se vsakdo boji za svoj stolček in službo. Oblast je povsem skoncentrirana v enem samem mestu, morda dveh, treh. Vendar je več kot jasno, da en človek ne more obvladati tako razvajane uprave, reševati vse vrste težav, in to kar najbolj strokovno. Navsezadnje niti informacij za vsa področja ne more dajati, ker niti časa za to nima.

Včasih so bili ljudje, ki so bili odgovorni za kmetijstvo, za solstvo, za stanovanja, kulturo, ceste itd., danes moraš vsem vprašati predsednika. Vsemogočnega vseveda. In če gospod predsednik slučajno nima časa, ali ga po več dni sploh ni v Brežicah, ostaneš z dolgim nosom. Za stike z javnostjo so na občini nemestili gospoda, ki pa žal daje informacije samo za skupščinske in županove zadeve. Tisto, kar se dogaja v izvršnem svetu in njegovih organih, ostaja še naprej za zaprtimi vrati.

«Poisci si informacije drugod, na cesti, kjerki, nam je to še bolj všeč,» pravijo. Vidite, dragi gospodje, nam pa ni. Zato, ker nismo vajeni prenašati čenč in ne preverjenih političnih govorov. Novinarji jih imamo sicer radi, a samo z njimi nismo zadovoljni. Navsezadnje ne pišemo le zaradi sebe, sploh pa ne zaradi oblasti, ampak za naše bralce, ki bi tudi prav radi vedeli, kaj se jim dogaja pred nosom.

B. DUŠIČ

KDAJ POSODOBITEV CESTE?

KONJSKO — To je zanimalo vaščane Konjskega in okoliških zaselkov, ko so povabili medse predsednico sevnice občine Bredo Mijočevič in predsednika izvršnega sveta Marjan Kurnika. Vaščani so opozorili na dolgoletna neuspešna prizadevanja, da bi posodobili to cesto, na kateri je dosti nesreč, ki pa je pozimi še zlasti nevarna za promet. Tedaj so vaščani dostikrat odrezani od Sevnice. Vaščani bi bili zadovoljni s postopno, etapno rekonstrukcijo ceste, da bi posodobitev le premaknila z mrtve točke.

Kako pravično razdeliti pomoč?

Sevnčani izdelali svojo metodologijo za izračun solidarnostne pomoči oškodovancem

SEVNICA — Ko so na zadnji seji sevnice vlade razpravljali o poročilu o aktivnostih v zvezi s sanacijami za odpravo posledic po poplavah, so ocenili, naj bi sevnica občina dobila 10 do 15 odst. solidarnostne pomoči od skupaj zbrane vsote za prizadete slovenske občine. Prva pomoč je že v rokah prizadetih.

Precejšnje težave sicer pomeni dejstvo, da niti v republiki niti v drugih občinah nimajo izdelane metodologije za izračun solidarnostne pomoči oškodovancem, zato so izdelali izvirno metodologijo. Tako bodo za čim bolj pravilno delitev solidarnostne pomoči verificirano škoda »popravljena« s pomočjo štirih korekcijskih faktorjev, s tem da bodo upoštevali dohodek na družinskega člana v zadnjih treh mesecih, pri čemer bodo seveda družine z najnižjim dohodom dobile več denarja. Nadalje bodo upoštevali primerjavo višine škode proti vrednosti celotnega premoženja, upoštevali bodo število zaposlenih delavcev v obratovalnicah obrtnikov, naposled pa še posebne okoliščine oškodovancev, kot sta denimo starost in zdravstveno stanje. Vsak oškodovavec po tej formuli prejme tolkeni delež korigirane škode, kot znaša delež celotne pomoči občini Sevnica v primerjavi z njeno celotno verificirano škodo.

Na seji sevnčanskega izvršnega sveta so

IZ NAŠIH OBČIN

Gozdno gospodarstvo blokirano

Nabralo se je že za 20 milijonov neplačanih terjatev, rešilo bi jih 1,5 milijon dinarjev — Nezadovoljne kroti strah pred brezposebnostjo

BREŽICE — »Če po novem prepoved sečnje ne bo več veljala za gozdove, ki so bili nekdaj v cerkveni in veleposenski lasti, bi mnogo lažje zaključili predvideno proizvodnjo po planih za letošnje leto,« je dejal Vinko Šeško, direktor Gozdnega gospodarstva Brežice, in obenem zagotovil, da v njihovih gozdovih v letošnjem letu še ni bilo neposredne skode.

Najnujnega gojitvena dela so opravili z denarjem, ki so ga imeli še na razpolago, del sredstev pa jim je primaknila vlada. Težava je v tem, ker nimajo še prav nobenega zagotovila, da bo zakon o gozdovih še letos sprejet. V podjetju so ugotovili, da imajo zaposleni kar čez sto ljudi preveč. Njihova delo je bilo planirano po stari zakonodaji, vezano na vlaganje v zasebnih gozdovih, na nego v vzgoji dreves, na pogodbovanje ter na druga dela, ki so zdaj preprečena.

Razen nekaj delavcev, ki so na čakanju, so vsi ostali še zaposleni, težave pa se večajo, ker se delavci vračajo tudi z opravljenega dela v Švici. Tudi premeščanje delavcev na sevnško žago ni bilo uspešno, saj se je izkazalo, da tudi tam

ni dovolj dela. V podjetju vedo samo to, da bodo do novega leta ti delavci še za-

DANES »SEJE« SKUPŠČINA

BREŽICE — Danes ob 11. uri se je začela skupna seja vseh treh zborov brežiške občinske skupščine. Na njej delegati med drugim obravnavajo poročilo o posledicah poplave, osnutek svojega poslovnika, problematiko družbenih dejavnosti po novem letu, ovrednotenje del v krajevne skupnosti ter še vrsto drugih odlokov. Na dnevnem redu je tudi obravnavana osnutev ustawe, v kateri naj bi oblikovali skupne pripombe in predloge.

DIREKTOR GAJŠEK MED DELAVCI — Potem ko je Janez Gajšek izvedel, da delavci na Senovem stavkajo, je prihitek k njim in jim zagotovil, da bodo takoj dobili plače. Direktor Gajšek se je moral soočiti s stavkajočimi že drugi dan svojega direktorovanja. (Foto: J. S.)

En dan stavke v senovski Metalni

Potem ko je novi direktor Metalne Janez Gajšek delavcem zagotovil, da bodo dobili plače, so se vrnili na delo — Reorganizacija do konca leta

SENOVO — Poročali smo že o stavki v senovski Metalni, ki se je pričela minuli ponedeljek in se je že naslednji dan tudi končala. Delavci so prenehali stavkati, ko so dobili zagotovila, da bodo dobili plače, medtem ko so moral ostali delavci velike Metalne še čakati na plače. Metalna ima sicer dovolj denarja, a se tako kot ostale gospodarske organizacije ubada z likvidnostnimi težavami.

Vendar delavci niso stavkali samo zaradi plač, ki naj bi se zakasnile do 22. novembra, namesto da bi bile izplačane tako kot ponavadi. že 18. novembra. K svojim zahtevam so pristavili še zmanjšanje neproizvodne režije v tovarni, ukinitve drsečega delovnega časa itd. Sicer pa je bilo mogoče ugotoviti, da je bila stavka dobro organizirana in tudi vodenja in je minila brez incidentov.

S predsednikom 12-članskega stavkovnega odbora Andrejem Tržanom smo se pogovarjali že pred prihodom novega direktorja Metalne Janeza Gajška. Tržan nam je povedal, da so se za stavko odločili, ko so izvedeli, da bodo plače kasnile. Z direktorjem Vladom Rožmanom so se poskušali dogovoriti glede plač, a brez uspeha. Njihovo ogorčenje je bilo toliko večje, ker jim se delo ne manjka. Tovarni za razliko od ostale kovinskopredelovalne industrije v krški občini ne manjka dela, saj morajo delavci delati v treh izmenah,

nekaj dela pa so prepustili celo kooperantom. Delavce seveda čudi, kako da ni denara.

Direktor Janez Gajšek je delavcem našel vse težave, s katerimi se ubada Metalna, in jim zagotovil, da jih bo

• Čeprav so stavko končali, pa stavkovnega odbora niso razpustili. Njegovi člani Nenad Lazič, Alojz Dobravec, Jože Gorenc, Tone Gorenc in predsedniki Andrej Tržan so povedali, da so bili vedno pripravljeni delati, ampak rezultati njihovega dela jim niso vedno prispadali. Zato so se zavezali, da bi dobili več pristojnosti v svoji tovarni. Hkrati so novi oblasti priporočili, naj se bolj koni mrtvimi ubada z živimi ljudmi in njihovimi gospodarskimi in življenjskimi stiskami.

skupaj z ekipo poskusil odstraniti. Je pa senovske kovinarje zaprosil, naj sprostitev

jo vse svoje potencialne moči in pomagajo spraviti Metalno iz težav. Kasneje je posebej za Dolenjski list povedal, da je glavna težava Metalne v tem, da se je ves denar stekal na en sam žiro račun.

Tako marsikdaj ni bilo jasno, kdo posluje dobro in kdo slabno. Do konca tega leta pa bo v Metalni izpeljana temeljita reorganizacija, ki se bo razdelila na 12 delniških družb. In tedaj se ne bo več dogajalo, da bi tudi po krividi drugih zala v težave takša tovarna, kot je senovska. Po Gajškovem mnenju bi morala tovarna gleda na delovne rezultate izkazovati 5 odst. dobička.

J. SIMČIČ

nekaj dela pa so prepustili celo kooperantom. Delavce seveda čudi, kako da ni denara.

Direktor Janez Gajšek je delavcem našel vse težave, s katerimi se ubada Metalna, in jim zagotovil, da jih bo

• Čeprav so stavko končali, pa stavkovnega odbora niso razpustili. Njegovi člani Nenad Lazič, Alojz Dobravec, Jože Gorenc, Tone Gorenc in predsedniki Andrej Tržan so povedali, da so bili vedno pripravljeni delati, ampak rezultati njihovega dela jim niso vedno prispadali. Zato so se zavezali, da bi dobili več pristojnosti v svoji tovarni. Hkrati so novi oblasti priporočili, naj se bolj koni mrtvimi ubada z živimi ljudmi in njihovimi gospodarskimi in življenjskimi stiskami.

skupaj z ekipo poskusil odstraniti. Je pa senovske kovinarje zaprosil, naj sprostitev

jo vse svoje potencialne moči in pomagajo spraviti Metalno iz težav. Kasneje je posebej za Dolenjski list povedal, da je glavna težava Metalne v tem, da se je ves denar stekal na en sam žiro račun.

Tako marsikdaj ni bilo jasno, kdo posluje dobro in kdo slabno. Do konca tega leta pa bo v Metalni izpeljana temeljita reorganizacija, ki se bo razdelila na 12 delniških družb. In tedaj se ne bo več dogajalo, da bi tudi po krividi drugih zala v težave takša tovarna, kot je senovska. Po Gajškovem mnenju bi morala tovarna gleda na delovne rezultate izkazovati 5 odst. dobička.

J. SIMČIČ

nekaj dela pa so prepustili celo kooperantom. Delavce seveda čudi, kako da ni denara.

Direktor Janez Gajšek je delavcem našel vse težave, s katerimi se ubada Metalna, in jim zagotovil, da jih bo

• Čeprav so stavko končali, pa stavkovnega odbora niso razpustili. Njegovi člani Nenad Lazič, Alojz Dobravec, Jože Gorenc, Tone Gorenc in predsedniki Andrej Tržan so povedali, da so bili vedno pripravljeni delati, ampak rezultati njihovega dela jim niso vedno prispadali. Zato so se zavezali, da bi dobili več pristojnosti v svoji tovarni. Hkrati so novi oblasti priporočili, naj se bolj koni mrtvimi ubada z živimi ljudmi in njihovimi gospodarskimi in življenjskimi stiskami.

skupaj z ekipo poskusil odstraniti. Je pa senovske kovinarje zaprosil, naj sprostitev

jo vse svoje potencialne moči in pomagajo spraviti Metalno iz težav. Kasneje je posebej za Dolenjski list povedal, da je glavna težava Metalne v tem, da se je ves denar stekal na en sam žiro račun.

Tako marsikdaj ni bilo jasno, kdo posluje dobro in kdo slabno. Do konca tega leta pa bo v Metalni izpeljana temeljita reorganizacija, ki se bo razdelila na 12 delniških družb. In tedaj se ne bo več dogajalo, da bi tudi po krividi drugih zala v težave takša tovarna, kot je senovska. Po Gajškovem mnenju bi morala tovarna gleda na delovne rezultate izkazovati 5 odst. dobička.

J. SIMČIČ

nekaj dela pa so prepustili celo kooperantom. Delavce seveda čudi, kako da ni denara.

Direktor Janez Gajšek je delavcem našel vse težave, s katerimi se ubada Metalna, in jim zagotovil, da jih bo

• Čeprav so stavko končali, pa stavkovnega odbora niso razpustili. Njegovi člani Nenad Lazič, Alojz Dobravec, Jože Gorenc, Tone Gorenc in predsedniki Andrej Tržan so povedali, da so bili vedno pripravljeni delati, ampak rezultati njihovega dela jim niso vedno prispadali. Zato so se zavezali, da bi dobili več pristojnosti v svoji tovarni. Hkrati so novi oblasti priporočili, naj se bolj koni mrtvimi ubada z živimi ljudmi in njihovimi gospodarskimi in življenjskimi stiskami.

skupaj z ekipo poskusil odstraniti. Je pa senovske kovinarje zaprosil, naj sprostitev

jo vse svoje potencialne moči in pomagajo spraviti Metalno iz težav. Kasneje je posebej za Dolenjski list povedal, da je glavna težava Metalne v tem, da se je ves denar stekal na en sam žiro račun.

Tako marsikdaj ni bilo jasno, kdo posluje dobro in kdo slabno. Do konca tega leta pa bo v Metalni izpeljana temeljita reorganizacija, ki se bo razdelila na 12 delniških družb. In tedaj se ne bo več dogajalo, da bi tudi po krividi drugih zala v težave takša tovarna, kot je senovska. Po Gajškovem mnenju bi morala tovarna gleda na delovne rezultate izkazovati 5 odst. dobička.

J. SIMČIČ

nekaj dela pa so prepustili celo kooperantom. Delavce seveda čudi, kako da ni denara.

Direktor Janez Gajšek je delavcem našel vse težave, s katerimi se ubada Metalna, in jim zagotovil, da jih bo

• Čeprav so stavko končali, pa stavkovnega odbora niso razpustili. Njegovi člani Nenad Lazič, Alojz Dobravec, Jože Gorenc, Tone Gorenc in predsedniki Andrej Tržan so povedali, da so bili vedno pripravljeni delati, ampak rezultati njihovega dela jim niso vedno prispadali. Zato so se zavezali, da bi dobili več pristojnosti v svoji tovarni. Hkrati so novi oblasti priporočili, naj se bolj koni mrtvimi ubada z živimi ljudmi in njihovimi gospodarskimi in življenjskimi stiskami.

skupaj z ekipo poskusil odstraniti. Je pa senovske kovinarje zaprosil, naj sprostitev

jo vse svoje potencialne moči in pomagajo spraviti Metalno iz težav. Kasneje je posebej za Dolenjski list povedal, da je glavna težava Metalne v tem, da se je ves denar stekal na en sam žiro račun.

Tako marsikdaj ni bilo jasno, kdo posluje dobro in kdo slabno. Do konca tega leta pa bo v Metalni izpeljana temeljita reorganizacija, ki se bo razdelila na 12 delniških družb. In tedaj se ne bo več dogajalo, da bi tudi po krividi drugih zala v težave takša tovarna, kot je senovska. Po Gajškovem mnenju bi morala tovarna gleda na delovne rezultate izkazovati 5 odst. dobička.</

Večer s pianistom Jarcem

V Domu kulture novo in malo drugačno srečanje z Andrejem Jarcem, ki je po očetu Novomeščan

NOVO MESTO — V dolenski metropoli že vse od februarja potekajo prireditve v počastitev 70-letnice novomeške pomladi. Zvrstili so se koncerti, razstave, literarni večeri, predavanja in še kaj bi lahko dodali. V glavnem so se predstavili domači ustvarjalci in poustvarjalcji, saj je bila ena glavnih misli v jubilejnem letu novomeške pomladi, da bi h kvalitetnejši rasti spodbudili domačo tvornost.

Ena zadnjih prireditiv, povezanih s praznovanjem 70-letnice novomeške pomladi, je bila v torek, 20. novembra, zvečer v Domu kulture. To je bilo že več mesecov načrtovano srečanje z znanim slovenskim pianistom in profesorjem na Akademiji za glasbo v Ljubljani Andrejem Jarcem.

Andrej Jarc

Verodostojne priče naše preteklosti

Razstava Bogastvo jugoslovenskih arhivov na ogled tudi v Dolenjski galeriji

NOVO MESTO — V Dolenjski galeriji bo še do nedelje, 9. decembra, na ogled razstava Bogastvo jugoslovenskih arhivov, ki jo je že pred dvema letoma pripravila Zveza arhivskih društev Jugoslavije, od 19. oktobra lani, ko so jo odprli v Ljubljani, in sicer v počastitev dneva arhivov (20. oktobra) in tridnevnega zveznega arhivskega posvetovanja v Postojni, pa potuje po Sloveniji. V Novem mestu so jo odprli v sredo, 21. novembra, dopoldne, ko je nekaj deset obiskovalcev spregovorila o sestavi in pomenu te razstave vodja dolensko-beločranske enote Zgodovinskega arhiva Ljubljana Zorka Skrabi.

Skrabio je dejala, da je v Dolenjski galeriji na ogled kar tretjina manj gradiva oziroma arhivskih dokumentov, kot so jih lahko razstavili drugod po Sloveniji. Sicer je tudi slovenska repriza razstave okrnjena, obsegata le 248 dokumentov ali 18 manj, kot so jih lahko videli obiskovalci oktobra 1988 v Arhivu Jugoslavije v Beogradu oziroma na prvi postaviti. Razlika pa je tudi v tem, da so bili v jugoslovanski prestolnici na ogled izvirni dokumenti, v Sloveniji pa fotografije.

Razstavo, ki so jo oblikovali arhivski delavci iz vseh jugoslovenskih republik in pokrajini (iz Kotorja, Skopja, Vranja, Beograda, Prištine, Sarajeva, Subotice, Zagreba in Maribora), sestavljajo dokumenti izjemne zgodovinskega in političnega, kulturnega ali celo geopolitičnega in strateškega vplivov. To dokazuje, da so se na tem območju v različnih zgodovinskih obdobjih srečevali in prepletali različni vplivi, ki so prihajali zdaj z vzhoda in zahoda, zdaj s severa in juga. Prepletost interesov je marsikaj zapustila, od nje niso ostali le vplivi različnih etničnih in filozofskih sistemov, ki se

odražajo tudi v naši zdajšnji zavesti in kar občutimo celo kot nasprotnje. Na tem območju je nastal in se sestavljal kulturnozgodovinski palimpsest, ki ga je mogoče vedno znova odkrivati in prepoznavati kot izjemno kulturno in zgodovinsko bogastvo.

I. Z.

BOGASTVO JUGOSLOVENSKIH ARHIVOV — Tak naslov ima razstava, ki že leto dni potuje po Sloveniji, zdaj pa si jo v Dolenjski galeriji lahko ogledajo Novomeščani. Na otvoriti minuto sredo je o sestavi in pomenu te razstave govorila Zorka Skrabi, vodja Zgodovinskega arhiva Ljubljana — enote za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu. (Foto: I. Zoran)

Kako je padal socializem

O psiholoških vidikih tega predaval v Novem mestu dr. Vid Pečjak — Več o tem bo v njegovi knjigi Kako se je podrl komunizem, ki bo izšla decembra

NOVO MESTO — Minuli četrtek, 22. novembra, zvečer je znani slovenski psiholog in pisatelj dr. Vid Pečjak, profesor na Univerzi v Ljubljani, predaval v Študijski knjižnici Mirana Jarma o psiholoških vidikih padanja socializma. Predavanje je bilo v veliki knjižnični čitalnici, ki so jo poslušalec dodobro napolnili.

Dr. Pečjak je najprej opozoril, da je moč dogodek, ki so se zvrstili zadnji dve leti v delželah realnega socializma, predvsem v vzhodni Evropi, obravnavati z različnimi vidikov. Sam se jih je, razumljivo, odločil raziskati in analizirati z vidika lastne stroke, to je

Javno nezadovoljstvo se kaže na različne načine, znana oblika so nemiri. Dr. Pečjak je rekel, da jih je moč tudi napovedati. Povedal je celo formulo za napovedovanje in to formulo lahko vsakdo uporabi oz. preizkus.

Veliko več o tem, kar je mogel o tej dražljivi temi povedati v dobrri uri poslušalcem, se moč prebrati v njegovi knjigi Kako se je podrl komunizem, ki jo bo decembra izdal v samozaložbi. Knjiga bo imela nad 200 strani, slike, grafike, tabele in priloge in bo prisa med bralce kot psihosocialna analiza dogodkov v nekdajnih in sedanjih sozialističnih delželih.

V knjigi bo posebej zanimivo zadnje poglavje Perspektive postsocializma, v katerem avtor predvideva, kaj nas čaka v prihodnosti. V predavanju o teh perspektivah ni govoril.

I. Z.

VEČER ZA ZVESTE OBISKOVALCE DOMA

KRŠKO — Delavski kulturni dom v Kršku se je svojim zvestim obiskovalcem oddolžil z večerom ljubezenske poezije in glasbe. Nastopila sta igralec Goran Matovič in harfista Marija Mlinar.

Premalo za republiško soudeležbo

ČRNOMELJ — Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta je pripravil seznam vseh potrebnih posegov v naravno in kulturno dediščino v črnomaljski občini v prihodnjem srednjocenem obdobju, torej od leta 1991 do 1995. Teh akcij naj bi bilo kar 28, čeprav se že vnaprej ve, da vse ne bo moč urediti. Zato naj bi bili najprej prednosti tistim, ki so že v teku, torej cerkvici sv. Duha v Črnomelu ter podružničnim cerkvicam na Stražnjem Vrhu in Naklem.

Med novimi akcijami pa naj bi prispe prve na vrsto Stoničeva hiša v Črnomelu, krajinski park Lahinja, v katerem je več akcij, od ohranitve Klepčevega mlina in žage do cerkvice Vseh svetnikov in pragodovinskega naselja Pusti Gradec. Prednosti naj bi imeli še krajinski park ob zgornjem toku Kolpe, spomenik na Grčku, črnomaljski kulturni dom ter še nekaj manjših posegov.

V Črnomelu računačno, da bi te akcije uspelo dokončati v naslednjih petih letih, če bi dobili denar za vse akcije in ga prusmerili v teh nekaj. Prav denar je namreč glavni vzrok, da varstvo naravne in kulturne dediščine ni v črnomaljski občini takšno, kot bi moral biti. Res je sicer, da tudi republika zagotovi potovico denarja za te namene, a le pod pogojem, da občina zbere drugo polovico. Prav v slednjem pa je največja težava. V Črnomelu bi morali letos samo za varstvo naravne in kulturne dediščine zbrati 2,40 milijona dinarjev, duh bi lahko dobili prav tolikšno vsoto tudi z republike.

Vendar je znasal proračun za vso kulturno dejavnost v občini le 1.976 milijona dinarjev.

M. B.-J.

Pester december na brežiškem odru

V prenovljeni dvorani gledališke predstave za odrasle, mladino in otroke, po novem letu pa bodo uvedli tudi abonma — Za najmlajše bo zanimivo v knjižnici

BREŽICE — V brežiškem prosvetnem domu te dni zaključujejo obnovo odrskih elektro napeljav, zaradi katerih je moral Zavod za kulturo svojo gledališko sezono in druge prireditve premakniti v zadnji mesec leta. Direktor Miran Kavdek je kljub vsemu prepričan, da Brežičani še niso ničesar zamudili, saj bo na ta račun december bogatejši s prireditvami.

Danes teden, to je 6. decembra, pričakujejo Mestno gledališče ljubljansko zdrogo Antona Tomaža Linhartja. Ta večer dan ali Matiček se ženi. Predstava, ki bo še predabonmajska, se bo pričela ob 19.30 in bo uprizorjena s številnjem igralskim ansamblom kot lanskete predstave. Enako bo tudi v abonmaju sporednu, ki se bo pričel v januarju in se bo po štirih predstavah zaključil sredi marca. Vsi tisti, ki so lani tako številno obiskovali gledališke predstave v brežiškem prosvetnem domu in seveda tudi vsi, ki so se za tak način uživali kulture odločili še letos, bodo več o posameznih predstavah izvedeli

tako po praznikih, ko bodo na Zavodu za kulturo začeli tudi s prodajo abonmajske vstopnic.

19. in 20. decembra bodo v prenovljeni dvorani povabili šolsko mladino. Lahko si bodo ogledali kar štiri predstave Slovenskega mladinskega gledališča v Ljubljane. Gledališče bo z igro »Butalci« Frana Milčinskega prvič govorilo v Brežicah. 20. decembra zvečer bodo na brežiškem odru za veselo predpraznično vzdružje poskrbeli tudi člani kvarteta Mopped show s Tone Tomom Fornezzijem-Tofom na čelu, ki se bodo ob glasbi predstavili kot prvo politično gledališče.

Takov naslednji dan, v petek, 21. decembra, bodo prišli na svoj račun najmlajši iz otroških vrtec. Ogledali si bodo igrico »Salon – ekspon« jeseniškega gledališča Toneta Čufarja, v kateri se bodo otrokom ob glasbi in plesu

predstavili njim prav dobro poznani pravljični junaki. V zadnjem tednu tega leta, ko bodo otroci prvič prosti šole, bodo zanje poskrbeli tudi v občinski matični knjižnici. Tisti, ki radi gledajo otroške filme in prisluhnijo pravljicam, bodo našli v prostorih knjižnice prijetno začetnište verze, če njihovo brlenje morebiti le ne izdaja duha sežganega pesnika Balantiča.

Na prireditvi v Cerknici, kjer je z recitalom Balantičeve poezije nastopil igralec Boris Kralj, pa je pesnik in literarni zgodovinar France Pibernik, govorec o Balantiču, poddaril: »Balantičeva pesem dolgo preganjanja, kjerko se je pojavila, in da so preganjalci in zasmehovalci njegove poezije pozneje» vohali celo naščetnične verze, če njihovo brlenje morebiti le ne izdaja duha sežganega pesnika Balantiča.«

Na prireditvi v Cerknici, kjer je z recitalom Balantičeve poezije nastopil igralec Boris Kralj, pa je pesnik in literarni zgodovinar France Pibernik, govorec o Balantiču, poddaril: »Balantičeva pesem dolgo preganjanja, kjerko se je pojavila, zivelala tako rekoč v ilegalu in imela številne tipe obževalcev.«

Danes je pesnik France Balantič v slovenski kulturi in literaturi uvrščen tja, kamor se je s svojo poezijo uvrstil sam, ne pa po volji njemu naklonjene ali nenaklonjene ideologije. S svojo poezijo pa se je Balantič uvrstil visoko.

I. Z.

Mandragola v Novem mestu

Gostovali bodo gledališčni PDG iz Nove Gorice

Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice bo v ponedeljek, 3. decembra, in v torek, 4. decembra, ob 19.30, gostovalo v Novem mestu z znamenito Machiavellijevim komedijom Mandragola. Predstavo je novomeško gledališko občinstvo pričakovalo že v pretekli sezoni, a je bila zaradi ne nadne bolezni v ansamblu odpovedana. Upajmo, da bodo imeli organizatorji v Domu kulture letos več srečne in da bodo gledališkim abonentom in tistim, ki prihajajo na predstave občasno, lahko ponudili predstavo, ki jo oboji že težko pričakujemo.

Novogorski gledališčniki so z Mandragolo gostovali že po vsej Sloveniji pa tudi v Zagrebu, Trstu in drugod. Igra, ki je vsekakor del želesnega repertoarja slehernega gledališča, ima namen gledalcev razvedriti, vendar ne z banalnostjo, temveč z izredno tenkočutnim temeljencem odličnega teksta renesančnega avtorja Machiavellija. Komедijo je zrežiral eden najboljših jugoslovenskih režisèrov Georgij Paro, ki je na Dnevnih satirah v Zagrebu prejel nagrado Zlati smeh za najboljšo režijo na festivalu.

D. B.

Novo ocenjevanje želi še več šol

Do zdaj je bilo šolsko leto na srednjih šolah sestavljeno iz štirih ocenjevalnih obdobj, ki so se končevala z redovalnimi konferenci, učenci pa spricavali niso dobivali samo ob koncu leta, ampak tudi že ob polletju. Tako razdeljeno šolsko leto je imelo nekaj dobrostranih, še več pa slabih. Poznalo je kampanjsko preverjanje znanja in ocenjevanje tik pred redovalnimi konferenci, ob tem pa tudi popravljanje ocen za nazaj, kar je povzročalo stresne situacije pri učencih, in namenito da bi se jim določena snov pričakujela, se jih je dostikrali prav zgodaj. Da in to ne ob posledji tečaj, da se je dočakalo, da je to resnično boljše, bodo novo ocenjevanje postopno uvedli še drugje.

Za eksperiment so bile že lani izbrane tri ljubljanske srednje šole, njim pa se je letos priključilo še deset srednjih šol z šestimi različnimi izobraževalnimi programi, in to v različnih krajev Slovenije. Kot smo poročali že septembra, je eksperiment treh ocenjevalnih obdobj uveljavljen tudi Srednja šola tehničnih in zdravstvenih usmeritev v Novem mestu (oz. Šmihelu) kot edina na območju novomeške organizacijske enote Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Seveda se šole za nov način ocenjevanja niso mogle same odločiti, temveč jih je v eksperiment vključil republiški strokovni svet za vzgojo in izobraževanje s posebnim sklepom. Pozneje se je že zelo tem

ocenjevalnimi obdobji. Dogovorili so se, da na nekaterih izbranih šolah namesto štirih uvedejo samo tri takia obdobja v enem šolskem letu, in če se bo izkazalo, da je to resnično boljše, bodo novo ocenjevanje postopno uvedli še drugje.

Za eksperiment so bile že lani izbrane tri ljubljanske srednje šole, njim pa se je letos priključilo še deset srednjih šol z šestimi različnimi izobraževalnimi programi, in to v različnih krajev Slovenije. Kot smo poročali že septembra, je eksperiment treh ocenjevalnih obdobj uveljavljen tudi Srednja šola tehničnih in zdravstvenih usmeritev v Novem mestu (oz. Šmihelu) kot edina na območju novomeške organizacijske enote Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Seveda se šole za nov način ocenjevanja niso mogle same odločiti, temveč jih je v eksperiment vključil republiški strokovni svet za vzgojo in izobraževanje s posebnim sklepom. Pozneje se je že zelo tem

globoki jeseni, na pragu zime.

Sentjernejski knjižni sejem bo letos že desetič, torej jubilej, izvedli pa ga bodo v Miklavževem tednu. Spet bo potekal v kulturni dvorani Osnovne šole Martina Kotarja, kjer bo knjigarna Mladinske knjige iz Novega mesta pripravljala predajo razstavo novejših knjig, ki so izšle pri različnih založbah, knjige pa bodo takšne vsebine, da jih bodo med njimi lahko izbirali zase bralci vseh starosti in interesov. Na voljo bo več stolovov knjig, ob lepotovnih, poljudnoznanstvenih, zgodovinskih, družboslovnih in drugih do slovarjev, priročnikov itd. Marsikaj bo tudi za najmlajše, sliškanic v pravljičnih zgodob do kaset z zanimivimi pričami.

10. sentjernejski knjižni sejem bodo odprli v torek, 4. decembra. Gostja prvega dne so slovenska pesnica in mlađinska pisateljica Svetlana Makarović. Priznana avtorica bo mladim bralcem in poslušalcem, učencem sentjernejske osnovne šole, predstavila nekaj svojih del, in sicer s pripovedovanjem v živo in prek kaset. Makarovičeva, ki zadnja leta svoja dela sama izdaja in zalaga, je znana tudi kot multimedialna. Res je sicer, da tudi republika zagotovi potovico denarja za te namene, a le pod pogojem, da občina zbere drugo polovico. Prav v slednjem pa je največja težava. V sentjerneju bodo seveda naprodaj tudi njena delna, ki jih izdaja v lastni založbi Vesper v Komendi pri Kamniku.

Zvečer istega dne bo Svetlana Makarovič obiskala tudi knjigarno Mladinske knjige v Novem mestu in na željo bralcev podpisovala svoje knjige.

I. Z.

kultura in izobraževanje

in izobraževanje

in izobraževanje

<div data-bbox="82

List opravičuje

Zakaj neljubi dogodki ob zadnjem pohodu do Litije do Čateža

Izvedbo letošnjega množičnega počoda po Levstikov poti od Litije do Čateža je prevezlo Podjetje za turizem in trgovino List iz Litije. Priprave na pohod in izvedba pohoda so potekali tako kot v prejšnjih letih in tako kot na minutihih pohodih je po naročilu prevoza s ciljem opravljalo prevozno podjetje INTEGRAL, poslovna enota Litija.

Zal smo v organizacijskem odboru ostali nemočni, ko je ob 13. uru na Čatežu stal le en Integralov avtobus od petih naročenih. Tриje so na Čatež pripeljali še kasneje, med udeležencami pa so se razširile govorce, da vseh avtobusov sploh ne bo, ker so bili zaustavljeni na Sentiju zaradi blokade mejne prehoda tisti dan, o čemer so poročali tudi mediji. Namesto petih so torej vozili le štiri avtobusi, ob tem pa ne smemo mimo dejstva, da je zadnji avtobus z udeležencimi Čateža odpeljal nekaj minut po 17. uri, tako da so vsi lahko še isti dan prišli do svojih domov.

Ob tem naj dodamo, da smo šele dva dni po pohodu uradno izvedeli, da so na Čatež pripeljali le štiri avtobusi, petega sploh ni bilo. Od štirih pa je eden vozil brez potnega naloga in nas je šofer zvezcer po pohodu prosil za potrdilo o prevozih. Ob tem se zavedamo, da šofer ni krv. Presojo, kakšna je notranja organizacija dela v litijski enoti Integrala, prepričamo prizadetim udeležencem.

Integral nam je sicer poslal pismo, v katerem se opravičuje udeležencem in organizatorjem pohoda, vendar te ne more v celoti popraviti vtišov, ki so jih mnogi udeleženci pohoda dobili ob zaključku. Na Čatežu smo ostali nemočni, ker vseh avtobusov ob dogovorjeni urni bilo, ljudje pa so že zeleli čimprej priti v dolino. Za premažene udeležence smo skuhali čaj in jim poskušali dopovedati, naj počakajo, ker avtobusi vožijo neprekinjeno, vendar so nekateri posamezniki, ki so bili pod vplivom martineve sobote, na vsak način želeli narediti veselosplošno paniko, čeprav bi se lahko že prej odpeljali s Čateža.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili tudi mlinčnikom, ki so pomagali ob tem, saj so morali mnoge nedisciplinirane udeležence pohoda miriti, ker so članom organizacijskega odbora grozili s pestmi in celo noži. Tako, denimo, nismo mogli najprej odpeljati staršev z mlajšimi otroci, ker smo se moralni zaradi nenehnih groženj nekaterih posameznikov večkrat umakniti od avtobusov...

Upamo, da zapleti s prevozi niso površki prijetnih spominov na popotovanje do Litije do Čateža, in obljubljamo, da bomo prihodnje leto zagotovili bolj kulturnem in normalen prevoz, tudi na račun ustrezne izbirose avtobusnega prevoznika, saj se je Integral izkazal kot neposloven in nerenes partner. Zato se javno opravičujemo vsem udeležencem pohoda in vabimo na pohod, ki bo prihodnje leto.

LIST, d.o.o., direktor RUDI BREGAR

Hvala lepa za takšno bančništvo!

KOČEVJE — Tudi v Kočevju kot drugod po Sloveniji — so vsak dan dolge vrste pred deviznimi oddelki bank. Občani devize kupujejo in dvigajo. Z dviganjem pa nimajo posebne sreče, saj mark zmanjka že pri petem do desetem čakajočem, šilingov in lir pa malo kasneje. Ljudje bentijo, ker ne morejo do svojega denarja. V banki je res temeljito spravljeno, če do njega ne morejo niti lastniki!

Velika reklama je za devizne čake, s katerimi naj bi plačevali v tujini, in da je takih čekov dovolj in da lahko neseš ven neomejeno količino deviz. Ko pa zaprosiš v banki v Kočevju za te čake, zveš, da jih ne moreš dobiti. Lahko jih le naročiš, po čeke pa moras v Ljubljano, in to šele po tednu dni, ko jih naročiš.

Ob tem je navedenem in še drugih zapletljajih pa nizkih obrestih na devize itd. lahko varčevalce le z gremkovo ugotovi, da je bil naiven, ko je devize zaupal banki. Upravljeno je zato pridružanje varčevalcev, da v naše banke ne bodo vlagali deviz. Banke bodo morale svoje poslovanje obrestovanje, zaračunavanje provizij itd. občutno spremeniti v korist varčevalcev, da si bodo spet pridobile zaupanje.

J. PRIMC

Kolpo bi uničili že pri izviru

Po hrvaških načrtih za gradnjo hidroelektrarn na Kolpi bi že 4 km pred izvirom postavili 36,5 m visok jez in akumulacijsko jezero bi zalilo celo izvir

velikega nihanja vodne površine, do 4,2-krat, in volumena vode, do 11,7-krat.

Akumulacija Kočičin bi se po teh načrtih začela pri Gašpercih, bila tako

ČEMU TAKO SPOTIKANJE?

Že večkrat je bilo slišati spotikanje glede borčevskih pokojnin. Ta je bilo glede tega tudi 9. novembra po radiu objavljeno pismo iz Grosupljega, ki pa ga ne moreš jemati drugače kot egoistično sporočilo. Pripominjam, da to, kar je bilo omenjeno v pismu, niso pokojnine, pač pa le minimalen dodatek k rednim pokojnini tistih, ki niso z rednim delovnim časom dosegli polne pokojnine. Pred tem pa so morali imeti vsaj 15 let redne zaposlitve s plačanim socialnim zavarovanjem in status borcev pred 9. septembrom. To so sedaj že stari in bolehljivi ljudje, ki jim ne gre iz nevočljivosti očitati tistih prejemkov. Želel bi vprašati avtorje omenjenega pisma, kdo od njih bi se hotel za teh nekaj piškavim dinarjem izpostavljati nečloveškim mukam in biti pregnan od vseh vrst sovražnikov kot divja zver v gozdov. S tako nevočljivostjo nastopajo le tisti, ki so imeli vso ugodnost pod okriljem okupatorja.

ALBIN NOVAK,
Sela pri Semiču 2

dolga kot prva, 19,5 m visok jez pa bi stal kilometr pred Kužljem. Akumulacijsko jezero bi bilo široko od 55 do 185 m, nihanje površine vode do 4,4-krat, volumen do 16-krat. Tudi te akumulacije je načrtovan tlačni tunnel do akumulacije Dol, kjer naj bi stala druga hidroelektrarna.

Najavljeno in najdaljša naj bi bila tretja akumulacija, imenovana Dol, v bližini te vasi naj bi stal visok jez in hidroelektrarna. Akumulacija naj bi bila dolga 22 km, široka pa od 45 do 350 m, začela naj bi se pri Slavskem Lazu; nihanje površine in volumena vode bi bila zelo izrazita, slednje celo do 16-krat. Voda bi skoraj v celoti zalila kanjonske predele, na ravniškem predelu pa bi na obrežju bregov gradili dolge in visoke nasipe. Kljub temu bi akumulacija potopila večne godzne površine.

Akumulacije v gornjem delu Kolpe naj bi s pitem vodo oskrbovale hrvaško Primorje in obklopske občine, pri tem naj bi bila najpomembnejša prav akumulacija Dol. Vendar je poleg vsega tudi vprašanje, ali bi, posebno v poletnih sušnih časih, bilo dovolj vode za hidroelektrarno, vodovod in vsaj minimalni pretok Kolpe pod Dolom in za naslednje akumulacije.

Cetrta akumulacija naj bi se začela že pod Dolom in se končala z jezom pri Daljnih Njivah, imenovala pa bi se po Severinu, ki leži malo niže. Dolga bi bila 7,5 km, široka pa od 70 do 140 m. Nasipi v dolžini 3.200 m naj bi zaščitili naselja Dol, Prelesje, Sodovci in Radenci, na drugi strani pa bi 1 km dolg nasip zaščitil Blaževce.

Drugi pa kaj več o ostalih štirih akumulacijah Prilice, Stankovci, Otok in Božakovo.

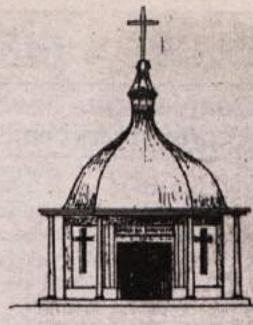
IGOR JUGOVIC

POUČNI IZLET

Člani čebelarskega krožka smo imeli konec oktobra zanimiv in poučen izlet. Za našo mentorico Minko Zupančičevmo smo se odpeljali v Ljubljano, kjer smo si ogledali bogato razstavo Narava — zdravje 90. Po ogledu razstave smo na Vrhnik obiskali znanega čebelarja Marka Debevecia. Pri njem smo si ogledali napravo za segrevanje voska in inkubator za vzredno matično prosto.

TATJANA HLAVČA, 6. c

OŠ Jurija Dalmatina Krško

Spominsko obeležje domobrancem

2. decembra zadušnica na Orlovem vrhu na Ljubljanskem gradu

Letos smo dan mrtvih drugač praznovali kot prejšnja leta. Tokrat so bile položene rože in so gorele sveče tudi na množičnih grobiščih, za katere do sedaj nismo vedeli ali nismo smeli vedeti.

Med temi grobišči je bilo domobransko pokopališče na Ljubljanskem gradu, na Orlovem vrhu. Na tem pokopališču počiva približno petsto slovenskih mož in fantov, ki so bili žrtve slovenske državljanske vojne. To pokopališče je bilo po koncu vojne vandalsko opustošeno in zanj 45 let nismo smeli vedeti. Sicer se tudi gorovice, da so bile žrtve izkopane in prepeljane na Mokrec.

Poseben odbor za obnovo pokopališča je letos poleti oddal vlogo za obnovo pokopališča in predložil sklico spominskega obeležja in pokopališča. Postavljal je tudi leseni križ z ograjo kot začasno obeležje. Tukaj se sedaj zbirajo svojci, sorodniki in prijatelji ter priziga svoje sveče.

2. decembra ob 11.30 bo maša zadušnica za vse, pokopane na tem pokopališču, v cerkvi sv. Jakoba na Levstikovem trgu v Ljubljani. Svojci, sorodniki in prijatelji imajo po 45 letih priložnost, da se udeleže naše zadušnice in se spomnijo po pokojnih. Zaradi obeležja prosimo tudi za podatke pokopanih.

FRANC PERME

Kdor hitro da, dvakrat da

Črnomaljska kmečka zveza in Demos sta zbrala veliko denarja in druge pomoči za poplavljence

Ob nedavnih katastrofalnih povodnjih v naši republiki tudi v Slovenski kmečki zvezji — podružnici Črnomalj in Demosa Črnomalj nismo čakali križem ror, ampak smo se dokaj hitro lotili akcije zbiranja pomoči za prizadete. Akcija je stekla praktično v celotni občini (le v krajevnih skupnostih Tribuče in Talčji Vrh je akcijo vodil Rdeči križ s svojimi aktivisti in mislimo, da je kar dobro realizirana).

Pri nekaterih darovalcih je bil prisoten določen dvom, da bo pomoč prisa v prave roke, ker se je v preteklosti s podobnimi sredstvi marsikaj dogajalo, veliko darovalcev pa je bilo ob izločitvi takih sumov pripravljeno darovati tudi več, kot so lahko v tistem trenutku. Naši aktivisti so darovalcem trdno obljubili pravo namembnost te pomoči, saj mislimo, da so časi velikih podlosti za nami. Verjamemo, da smo sumnjenja ovrgli in obljube darovalcem izpolnila, saj smo se v četrtek, 15. novembra, z novinarjem Dolenjskega lista Mirjanem Bezek-Jakšem in Jankom Bukovcem, predsednikom SKZ Podružnice Črnomalj, ter 387.455,00 zbranimi dinarji odpravili na pot v Zgornjesavinjsko dolino.

Sedan zbrane pomoči v naši občini po krajevnih skupnostih: Petrova 19.075 din, Stari trg 20.200, Dragat 26.900, Butoraj 10.400, Adleščak 52.800, Vinica 54.620, Dobliče-Kačičica 18.800, Šemči 106.760, Griblje 11.700, mesto Črnomalj 36.200, SK Črnomalj 10.000, Slov. demokratska zveza OO Črnomalj 10.000 in Slovenski demokrati OO Črnomalj 10.000.

Zbrano je tudi prek 3000 kg krovija in zrnja, ki ga bomo ob priložnosti odpeljali na prizadeta območja.

Na koncu se želimo iskreni zahvaliti vsem tistim posameznikom za pozitivno vlogo, ki so tudi po nekaj dni po vzbiralci pomoč. Vsem, ki jih zanimajo kakovinski podatki o zbiranju pomoči so le-ti na voljo v naši pisarni.

Naj se podobni dogodki ne ponovijo več.

Za SKZ Podružnico Črnomalj in Demos Črnomalj VLADO STAREŠINIČ, tajnik

SLAB TV-SPREJEM

KOČEVJE — V nekaterih občinah jih občine Kočevje je zelo slab sprejem televizijske slike in tona. To velja vsem za Struge, Drago in Kolpsko do, kjer ponokd (več vseh) sploh morejo spremljati slovenskega programa. Za razgovore o tem s Televizijo Ljubljana je zadolžen predstavnik občinske skupnosti.

ZAHVALA

„Oktobra meseca tega leta so predstavniki mestne organizacije Zveze bratov in sestrelj, Čebelarskega društva Črnomalj, občinskega občinskega pokopališča DSO Črnomalj in nekaterih svojci zahvalili na prizadetih območjih. Ob obisku ugotovili, da je v domu veliko ostarelo težko bolnih in da je za njihovo nego potrebna posebna medicinska opremljenost, ki se dom v celoti ne more nabaviti. Zaradi tega so prisluščali na pomoč in mesečno do 100 evrov. Vsi so zahvalili na prizadetih območjih in na pomoči, ki je bila dovolj dobre in dobro uporabljena.“

Direktor DSO Črnomalj MILAN KRAJNC, dipl. p.

Izjava borcov NOV dolenjske regije

1. USTAVA

Najprej so stranke Demosa forisale, naj bi ustavni tekst sprejeli po hitrem postopku do konca leta leta že enomesečno javno razpravo. K sreči je ta kratka „javna“ razprava ugotovila vsaj to, da takšen tekst, kot je bil objavljen, ne daje perspektive za prihodnost Slovenije, zato je naglica odpadla. Se vedno pa pridemo do pridržanja, da ustavni tekst ni stvar ene stranke, ampak vseh ljudi Slovenije in mora biti naša...“

2. PLEBISCIT

Ker ustanovilo ni šlo v se po načrtu, se sedaj igrajo in manipulirajo s plebiscitom. Borci Dolenjske smo za plebiscit, toda tudi morajo vedeti za vse posledice izglasovanja samostojnosti. Predhodno pa morajo biti podane analize in programske cilje, pa tudi ustavnopravne, gospodarske, politične in, na zadnjem, tudi mednarodne posledice takega ali drugačnega glasovanja.

3. GOSPODARSKE RAZMERE

Gospodarske razmere se katastrofalne. S tem se strinjam vse, ne pristajamo pa boriči na to, da se te težave povečujejo z namenom pridobivanja političnega kapitala posameznikov ali celo oseb. Primeri, kot so Elan, Metalna, Snaga, so tipični primeri, kako se gospodarske razmere ne bodo popravile. Kljub zavzemaju na tržno gospodarstvo, lastnjenje in vredčanje v kapitalizmu pa ne pomeni, da moramo iti v kapitalizem na njegovem začetku, ampak pojdimo tja, do koder je razvit svet že prišel. Imenovanje direktorjev in funkcionarjev naj bo prikaz uspešnosti, ne na nagradu za strankarsko pripadnost.

POVODENJ, KAKRŠNE NE POMNIMO

Tudi v občini Sevnica je 1. novembra zapustil stranske posledice. Kljub napovedi vremenslovcov ni nihče pričakoval takšnih poplav. Starješi ljudje pripovedujejo, da so tako hudo povodenje doživeljeno v letu 1933. Takrat so se prebivalci Dolenjskega Boštanjha vozili s čolni tudi tam, kjer je bila cesta. To se je ponovilo tudi letos. Reka Sava je prestopila brezpoplavno in poplavila hiše, tako da so se morali ljudje izseliti. Zaprla je pot reki Mirni in tako je tudi ta poplavljala. Izseliti se je moral tudi naš sošolec. Ostal je brez vsega. V soli smo se čutili dolžne, da mu nekako pomagamo, kolikor je pač v naših močeh. Osebje sole mu je kupilo štedilnik, učenci pa smo mu napolnili hranje in oblike. Bil nam je zelo hvaljen in tudi mi smo bili veseli, da smo mu lahko pomagali.

ANDREJA VRTOVŠEK, 5. a

OŠ Boštanj

4. SPRAVA

V spravo smo šli tudi borci NOV

Plebiscit, odločitev za zgodovinsko dozorel in odgovoren evropski narod

N

a povabilo Kluba svobodna katedra se je minuli teden v Novem mestu mudil Milan Kučan, predsednik predsedstva Republike Slovenije. V okviru teme »Slovenija danes in jutri« je odgovarjal na vprašanja številnega občinstva, ki je napolnilo dvorano hotela Metropol. Zanimivega političnega večera objavljamo nekaj odlokmov, ki jih je za objavo pravil novinar Marjan Bauer. Naslov in mednaslovji so redakcijski.

Tovariš predsednik, današnja svoboda na katedri ima zelo raztegljiv delovni naslov »Slovenija danes in jutri«. Prvo, kar je mogoče umestiti vanj, je gotovo današnji položaj Slovenije v Jugoslaviji, njen morebitni jutrišnji razpored v jugoslovanski ali kakšni drugi konfederaciji ali zvezni držav, njena osamosvojitev ter njeno mesto oziroma pot v Evropo. Nad vsem tem usodno visi odločitev o plebiscitu, ki naj bi pokazal, takšna je zadnja dogovorjena formacija, »ali naj Republika Slovenija postane neodvisna država«, kar je formula, ki pušča precej prostora za obračanje. Kakšno je o tem stališče predsedstva Republike Slovenije in kakšno Vaše osebno, pri čemer bi morda poudarili, da je pobuda za plebiscit prišla v javnost precej neobičajno, recimo, mimo predstava slovenske države. Prosim, če bi svoje poglede na načrtovan Slovenijo obdelali tako s stališča preživetja kot mednarodnega priznanja, pomemben element pa je tudi nacionalna varnost.

Kučan: »Priče smo krizi skupnosti jugoslovenskih narodov, katere sestavni del ali članica je tudi Slovenija. Ta kriza je na vrhuncu svoje zaostavitve, kar najbrž čutiš tudi sami na svojem položaju in po skrbih, ki vas spremljajo vsak dan. Ta zaostritev oziroma vrhunc zahteva

razplet, terja pa tudi kritičen premislek nekaterih naših prejšnjih odločitev za nazaj, odločitev iz naše zgodovine, ki zdaj pač temeljno določajo položaj Slovenije v slovenskega naroda. Možnosti in način rešitve jugoslovenske krize pa določajo tudi možnosti in način uveljavljivite prihodnjega položaja Slovenije, tudi tega, ki ga zdaj, vsaj po javnem mnenju, večinski želijo Slovenci in državljeni Slovenije. Pri tem moram takoj povedati, da mi tega prihodnjega položaja, žal, ne bomo uveljavljali v političnem prostoru, ki bi bil nevrilen ali naklonjen našim političnim ambicijam. Moramo pač upoštavati jugoslovansko in evropsko politično realnost, takšno, kot je, ali, bi rekel, politični kontekst, v katerem bomo morali izpeljati ta za prihodnost slovenskega naroda gotovo usodna dejanja. V tem sosledju, menim, bi morali premisli zlasti štiri stvari, s katerimi smo zdaj sčeni. Prvič, kako mi vidimo možnost razrešitve jugoslovenske krize, drugič, kakšna naj bo in kakšna je realna možnost uveljavljivite konfederalne izbire, uredite prihodnjih odnosov med narodi Jugoslavije, tretje, kako izpeljati splošno ljudsko izjasnjevanje ali plebiscit glede prihodnjega položaja Jugoslavije, in četrto, kako pripraviti in sprejeti slovensko ustavo.

SAMOSTOJNOST JE POT DO NOVIH POVEZAV

Dilema, ki se zastavlja glede razrešitve jugoslovenske krize, je najeostavnejše, ali bo bomo uspeli razrešiti po mirni, demokratični poti ali se bo rešila stihinjsko in z nasihem Mirna pot predstavljala nov dogovor jugoslovenskih narodov o tem, kakšna naj bo njihova prihodnost. Skupna ali ne. Ta pot verjetno kot najrealnejšo varianto predstavlja tudi možnost prenehanja obstoja sedanje Jugoslavije in njen razpad na več samostojnih držav, ena od teh bi bila tudi republika Slovenija. Nastanek slovenske nacionalne države, to moram takoj povedati, zame ne more biti končni cilj, to bi v integrirajoči se Evropi in svetu pomenilo anarhizem, v nacionalni romantizem prejšnjega stoletja obrnjen pogled nazaj, vodil bi nas v izprje iz teh tokov, v avtarhijo, končno tudi v marginalizacijo, še večjo od te, v kateri živimo sedaj. Slovenska nacionalna država je sprejemljiva le kot cilj in izhodišče za nove povezave, v katere bi stopil slovenski narod. Bodisi s sedanjimi jugoslovenskimi republikami oziroma narodi bodisi z drugimi državami Evrope. Ne-kako tako, kot je združitev Nemčije utemeljil njen predsednik, ko je dejal, »da tako nastala nemška nacionalna država ni cilj nemškega naroda, ampak je izhodišče za njegovo vstopanje in aktivno vlogo v novi evropski hiši«. Taka slovenska nacionalna država bi bila seveda pogoj za enakopravno vstopanje Slovenije v te povezave, brez vpliva interesov drugih, še pose-

bej pa brez vpliva hegemonije interesov največjega jugoslovenskega naroda, kot se to ob jugoslovenskih odločitvah dostikrat dogaja. Recimo tudi zdaj, na konferenci v Parizu, ko je prav v interesu negotovosti o tem, kar se dogaja v Srbiji, predsednik Jugoslavije Jović v svojem referatu zamolčal, da se v Jugoslaviji množično kršijo pravice, tudi na Kosovu. To je seveda povsem nerazumljivo, saj nas prav zaradi tega vsa Evropa obsoja in zapira vrata.

Na teh osnovah je, po moji sodbi, na teh Jugoslavije morda mogoča nova integracija, ki bi temeljila na realnih, objektivno ugotovljenih, zlasti ekonomskega interesa in ne na predpostavljenih, nadnacionalnih in ideološko-političnih interesa, na katerih sta bili zgrajeni tako prva kot druga Jugoslavija, obe, zlasti prva, ob tem še kot sporazum velesil. Ti interesi so lahko ekonomski, takšni, kot se vzpostavljajo na razvitem, svobodnem in enotnem trgu. Približno po vzoru osnov odnosov, na katerih je v zgodovini nastala, se razvijala in se prilagajala Evropska gospodarska skupnost. Na tej predpostavki je nastal slovensko-hrvaški predlog konfederalne preureditev Jugoslavije, ki seveda kot izhodišče predstavlja predhodno osamosvojitev jugoslovenskih republik, ker konfederalno pogodbo kot mednarodnopravni akt lahko sklepajo samo suverene države.

VSE DLJE OD EVROPE

Morebiti je danes že nekoliko neaktualno govoriti o konfederaciji, v bistvu gre za neke vrste jugoslovensko ekonomsko skupnost, tudi na predpostavki, da so točna deklariranja vseh republik, da želijo čim hitreje, s čim manj pretresa in socialnih naporov preskočiti tisič veliki, rekel bi civilizacijski razkorak, ki danes že vse jugoslovenske narode deli od stopnje razvitiosti in načina življenja, dela in načina proizvodnje v evropski dyanajsterici ali zahodni Evropi. Povabiljam, to je po moji sodbi edina realna možnost, da se neka skupnost na teh sedanjih Jugoslavije ohrani. Druge možnosti, ki jo v obliki koncepcija federacije ponujata zvezno predstavstvo in republika Srbija, ni, oziroma bi rekel, da prej vodi v razbijitev Jugoslavije, ker preprosto ohranja v svoji osnovi vse generatorje sedanje jugoslovenske krize, zlasti generatorje nacionalne neenakopravnosti oziroma hegemonije interesov večinskoga naroda. Celo v primerjavi s sedanjo ustavo ukinja ključne garancije nacionalne neenakopravnosti, recimo konsenz o važnih, ne samo političnih, ampak zlasti ekonomske vprašanjih, ukinja partite v sestavi zveznih organov, ukinja soglasje ob sprejetju in še posebej ob spremjanju ustave. Takšna skupnost bi bila seveda stalen vir konfliktov, zlasti mednarodnih, in bi posledično povzročila, da bi takoj na Balkanu, na jugovzhodnem boku Evrope v bistvu nastalo žarišče stalnega konflikta, ki bi ga lahko imenovali, čeprav mi je to neprizetno, evropski Libanon. To bi ogrožalo ne samo mir in stabilnost v tem delu Evrope, ampak bi tako ali drugače potegnilo v ta konflikt tudi celo Evropo, ogrožalo interes po varnosti in sodelovanju evropskih držav, bilo bi v nasprotju z interesu držav, ki so članice Evropske konference o varnosti in sodelovanju. To bi nam še bolj kot zdaj zapravilo vate v procesu in te institucije.

Slovenija zato mora doseči ta svoj osamosvojeni, suvereni položaj, to pa je mogoče samo po predhodnem, demokratičnem posvetovanju s svojimi državljeni. Plebisciti ali referendum, kot smo govorili poprej, je najnajša etapa na tej načini poti v doseganje slovenske suverenosti in državnosti. Ali je vrstni red pot, kakšne zdaj pač so objektivno dane, z različnih vidikov najbolj posrečen ali ne, je drugo vprašanje. Vi veste, da je bil predlog, da bi najprej pripravili ustavo, jo sprejeti morda z referendumom, ali po njenem sprejetju v parlamentu z referendumom potrdili tak sklep skupščine. Delo na ustavi je zastalo zaradi različnih pogledov, kaj sploh ustava lahko je, pogledov, ki se razlikujejo od predloga, ki ga je skupščina dalo predstavstvo in ga je skupščina sprejela. Da naj bi bila ustava kratek, sodoben akti, ki bi urejal temeljna načela organizacije države in zelo temeljito blok človekovih in državljenih pravic ter meje, do koder lahko država seže v razmerju do svojega državljanov, njegovega položaja, dosojanstva, pravic, ustvarjalnosti, aktivnosti in povezovanja. Slovenija bi v takšnem položaju kot samostojna, suverena država in republika lahko objektivno določila svoje dolgoročne zgodovinske interese brez vpliva interesov drugih in se potem odločila, katere so najboljše možnosti za njihovo postopno uveljavitev. Ali v konfederalni povezavi, gospodarski skupnosti z drugimi jugoslovenskimi republikami ali kot samostojna država brez povezav s sedanjo Jugoslavijo. Ni mi najbrž treba govoriti, da so v Jugoslaviji, takšni, kot je, vse bolj ogroženi vitalni interes slovenskega naroda. Ne bom govoril o ekonomskega pokazateljih, ki to dokazujo, so pa seveda katastrofalni in jih lahko neposredno čuti po položaju podjetij. Dejstvo je, da nam je vrsto let upadata industrijska in gospodarska rasti, da imamo podkapitalizirano gospodarstvo, da ne zmorno več zadostiti potreb po svoji lastni nacionalni reprodukciji, po financiranju kulturne, izobraževalne, zdravstvene in drugih področij nadstavbe, da je potreba po kapitalu enormno visoka. Mi smo sredi lastniške reforme, sredi prestrukturiranja gospodarstva ne samo v lastniškem, ampak tudi v velikostnem smislu, smo v fazi rekonstrukcije gospodarstva glede orientacije na nove, sodobne tehnologije in proizvodne programe, kar vse zahteva veliko svežega denarja, ker je povezano z novimi tehnologijami in reševanjem socialnih vprašanj ljudi, ki bodo ob tem ostali brez dela.

ENEMU DOVOLJENO, DRUGEMU NE

Tuji kapital, ki ga je edino mogoče dobiti, ker domačega ni, pa seveda v pogojih tako velike politične nestabilnosti v Slovenijo ne bo pritekel. To je zaprt krog, ki ga moramo razre-

šiti na silo. Gospodarski položaj posebej utemeljuje srbska blokada. To ni več samo blokada Slovenije in Hrvaške, to je blokada Jugoslavije, uveljavljanje posebnega položaja in posebnih interesov Srbije drugi v dveh letih. Zdaj veliko bolj resno, ker gre za finančne instrumente, obremenjuje zemljišča, poslovne prostore, firmo in s posebnimi takšami še slovensko blago. Slovenjale je izračunal, da bi to zanj znalo, če bi to plačali, lemo med 8,5 do 9 milijonov dollarjev. Za Fructal v Ajdovščini bi to pomenilo 800 delovnih mest manj. Problem je očitno zelo velik in nobene pripravljenosti ni, da kdorkoli intervenira. Ob tem še podatek, da že od julija naprej Srbija ni plačevala prometnega davka, da je to seveda zelo velika številka, dvanajst in polkrat večja od tistega, česar ni plačala Slovenija, sklicujoč se na isti pravni dokument, to je na pravna dejanja obek republik, sprejeta zaradi zavarovanja ekonomskih interesov oziroma ekonomike suverenosti. Problem se je od takrat, ko je Slovenija nehalo plačevala ta prispevki. Da Srbija tri mesece ni plačevala, se v zvezni administraciji začuda ni ugotovljeno. In še zadnji gospodarski argument, napovedana Markovičeva sanacija bančnega sistema. Tako, kot je predstavljena v nepojašnjena oziroma zaradi še dodatnih pojasnil, preprosto navaja na razmišljaj, da bo sanacija mogoča samo s prelivanjem denarja, vsi pa dobro vemo, da se denar preliva od tam, kjer je, tja, kjer ga ni, in ne obratno. Zaenkrat gre je nekaj samo še v Sloveniji, na Hrvaškem in deloma v Vojvodini. To so gospodarski razlogi.

Je še en poseben razlog, mednarodna izolacija. Ve se, da so Jugoslaviji zaprti vrata v evropske inštitucije, da se pod pogoj postavlja v pravici. Da Srbija tri mesece ni plačevala, se v zvezni administraciji začuda ni ugotovljeno. In še zadnji gospodarski argument, napovedana Markovičeva sanacija bančnega sistema. Tako, kot je predstavljena v nepojašnjena oziroma zaradi še dodatnih pojasnil, preprosto navaja na razmišljaj, da bo sanacija mogoča samo s prelivanjem denarja, vsi pa dobro vemo, da se denar preliva od tam, kjer je, tja, kjer ga ni, in ne obratno. Zaenkrat gre je nekaj samo še v Sloveniji, na Hrvaškem in deloma v Vojvodini. To so gospodarski razlogi.

Je še en poseben razlog, mednarodna izolacija. Ve se, da so Jugoslaviji zaprti vrata v evropske inštitucije, da se pod pogoj postavlja v pravici. Da Srbija tri mesece ni plačevala, se v zvezni administraciji začuda ni ugotovljeno. In še zadnji gospodarski argument, napovedana Markovičeva sanacija bančnega sistema. Tako, kot je predstavljena v nepojašnjena oziroma zaradi še dodatnih pojasnil, preprosto navaja na razmišljaj, da bo sanacija mogoča samo s prelivanjem denarja, vsi pa dobro vemo, da se denar preliva od tam, kjer je, tja, kjer ga ni, in ne obratno. Zaenkrat gre je nekaj samo še v Sloveniji, na Hrvaškem in deloma v Vojvodini. To so gospodarski razlogi.

Četrtič, z uveljavljivijo te svoje pravice ne smemo ogrožati demokratičnih procesov, ki tečejo z različno srečo in tempom v drugih republikah, kar predvsem pomeni, da bi s to odločitvijo morali počakati do konca volitev v vseh jugoslovenskih republikah, ki bodo na enakih temeljih, kot je konstituirana oblast pri nas, konstituirale oblast, jo legitimale tudi v vseh drugih republikah ter s tem znotraj Jugoslavije in svetu dale nove sogovornike. Končno ne smemo pozabiti, da tudi Slovenija po merilih zahodne Evrope pred šestimi meseci še ni bila demokratična republika.

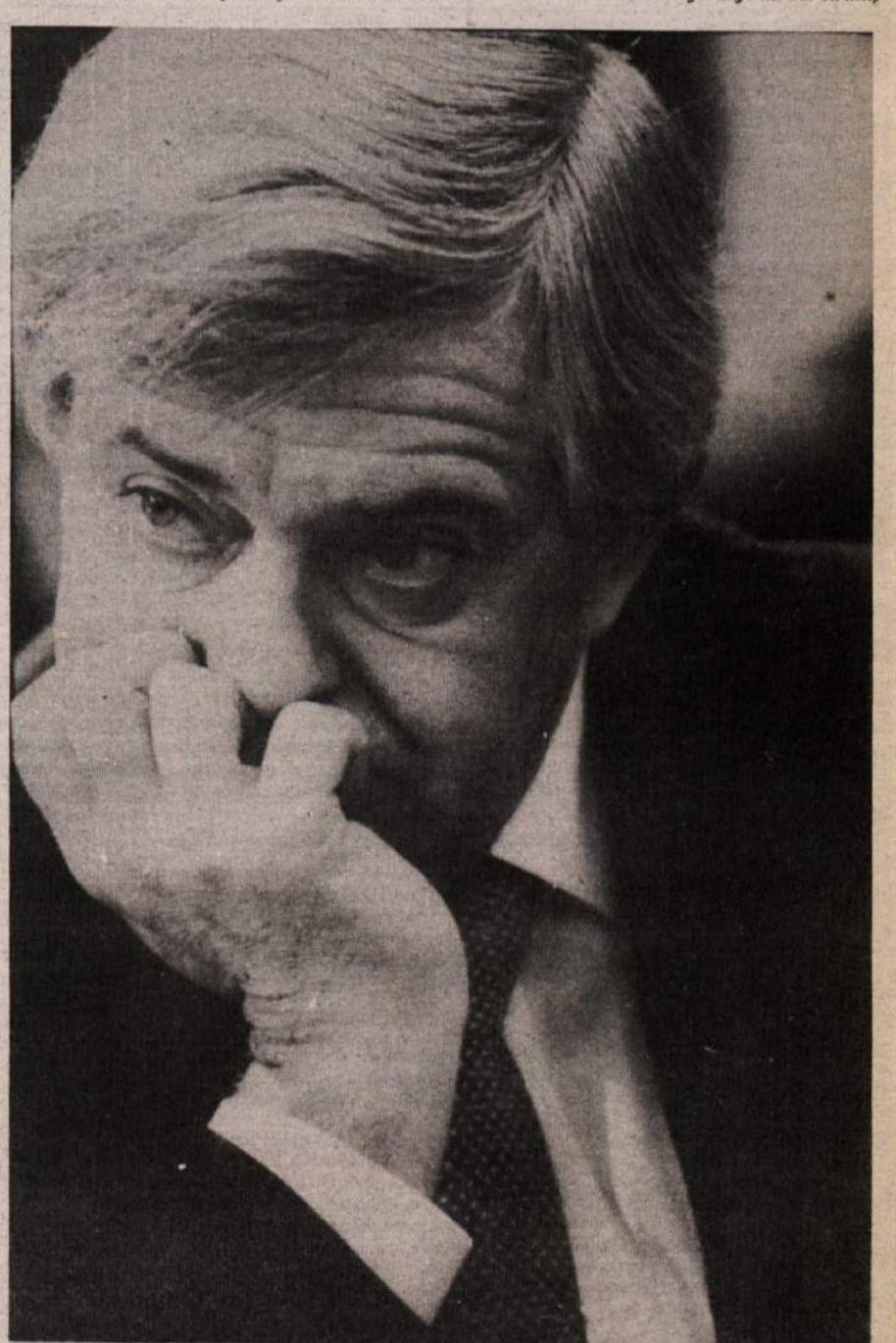
Pri sebi doma bomo morali torej nadaljevati politično demokratizacijo in vzpostavljanje svobodnega trga, čaka nas razreševanje ekonomskega in socialnega vprašanja, da bi se izboljšali, vsaj dolgoročno, pogoji življenja in dela naših ljudi. Socialni in politični mir sta pogoj za normalno življenje in razvoj naroda. Če nam dolgoročno tega ne bi uspelo zagotoviti, potem ta naša prizadevanja ne bi imela pravega smisla in tudi ne opravičila. Zato je tudi toliko večja, tako velika odgovornost oblasti, ki takšno zgodovinsko in usodno odločitev predlagata svojim sodelovaljanom — na upravičeni predpostavki, da so postali zgodovinsko dozorel in odgovoren evropski narod.

SLOVENCI SMO BILI NA ČELU PRIORITET

Poudaril bi, da je bila Slovenija na čelu strateških prioriteta demokratičnega zahodnega sveta, tudi Združenih držav Amerike, ko je bila resnično na čelu, ali ena od tistih držav, ki so bile lokomotive demokratičnih procesov v vzhodni Evropi. Slovenija zdaj ni več na čelu

• Predvsem v zvezi s plebiscitem, pa tudi sicer, prihaja vedno bolj v ospredje pravica državljanja — na srečo se on tega tudi kar dobro zaveda — da je vsem obveščen.

(Nadaljevanje na 10. strani)

V neobvezen premislek

Kdor seje veter, žanje vihar

Srbija potuje v negotovost. Potem ko so srbske socialistične oblasti zviška zavrnile vseh pet amandmajev opozicije k volilnemu zakonu – tudi tistega, ki naj bi političnini nasprotom socialistov omogočal nadzor volišč in preprečil morebitno kupčkanje z volilnimi izidi – je 32 opozicijskih strank napovedalo bojkot volitev, ki so napovedane za 9. decembr. Mnenje opozicije, da bodo srbske volitve le od boljševikov zrežirana farsa, je Politika (leva roka oblasti, desna je RTV Beograd) posmehljivo označila za strah opozicijskih strank pred ljudsko voljo.

Združena opozicija zahteva odstopne predsednike srbske države, vlade, skupščine in vseh njenih zborov, ker meni, »da bo le tako mogoče zaustaviti strmoglavo padanje Srbije v popolno izolacijo tako v Jugoslaviji kot v svetu, padanje, ki Srbijo ob Albaniji spreminja v poslednji boljševiški geto v Evropi«.

Moč in delovanje političnih nasprotnikov pa vsaj navzven ne spravi s tira vodje Slobodana Miloševića, ki je minuli teden v Nišu 250.000 ljudem izjavil, da so svobodne volitve dediščina demokracije. Da je dediščina nekaj, česar še sploh ni bilo, lahko v Evropi res določi samo še Milošević. Sicer pa je opozicija vodji niški nastop precej začela. Boljševikom očitajo, da so omenjeno množico z avtobusmi navozili od drugod, da so ljudi (kot v najlepših časih čaščenja Jozefa Broza) na zborovanje dobesedno naganjali iz pisarn, šol in tovarn, televizijskim gledalcem, ki so z navdušenjem ali strahom sledili niškemu zborovanju, pa je opozicija sporočila, da je bila slikov sicer prava, zvok pa ne. Zvok je bilo predvsem vzklikanje »Sloblo, sloblo«, ki so ga zvesti televizijski posneli v času njegove največje priljubljenosti, zdaj pa za politično rabo nalepili na pošte, na katerih so ljudje sicer pomalem tudi živigali. Tudi če zgodba z montažo ni resnična, je v ušesih zelo učinkovita. Taka zborovanja so precej relativna zadeva, domala isti ljudje, ki so se navduševali nad Vodjo, so dan kasneje v istem Nišu padali v trans ob pogledu na Vuka Draščovića, ne glede na bojkot volitev Miloševičevega najhujšega sovraha.

Kam vse to pelje? Decembrski dnevi so za Srbe v Srbijo gotovo važna prelomnica, vendar so to tudi nevarni dnevi. Analitiki opozarjajo, da bi sedanja oblast morebitne nerede, močnejše mitinge ali demonstracije tistih, ki so nezaobiljni z njo, z največjim veseljem uporabila za uvedbo izrednega stanja v republiku. Ustanove izrednih razmer pa, to je jasno kot beli dan, opravičuje katerokoli in kakršnokoli potezo oblasti. Kakšne so lahko te poteze v oblasti, ki jih vpleče, pa je razvidno iz Miloševičevih besed na že omenjenem mitingu v Nišu. Vodja je rekel, da bodo tisti, ki bodo volili sedanjo oblast, glasovali za mir, glas za opozicijo pa je opredelitev za kaos in vojno.

spremembah na polju demokracije in gospodarstva. Sloblo pa je zadnji človek na planetu, ki bi ji to lahko dal. Zaradi volitev lahko Srbija zabrede v državljanško vojno oziroma izredne razmere, kar bi bilo svojevrstno maščevanje usode, požela bi namreč tisto, kar je sejala in še seje drugod po Jugoslaviji. Razsodnim pa je že lep čas jasno, da je to Jugoslavijo v imenu svojega videnja Jugoslavije razstrelila Srbija.

MARJAN BAUER

Oblast je pred veliko odgovornostjo, da ljudi objektivno oboroži z vsemi elementi ali vsaj z večino elementov, ki so potrebni za takšno ali drugačno opredelitev. Plebiscit se ne da ponoviti tolkokrat kot glasovanje o zakonu o RTV. Če bomo jedri travo, je treba okvirno vedeti, koliko časa. Kaj torej v bodoče storiti s pravico državljanja, da je obveščen?

Kučan: »Če je plebiscit usodna in zgodovinska odločitev, in to je, potem je oblast državljanom dolžna omogočiti, da se bodo odločali na podlagi znanih in možnih pozitivnih ter negativnih posledic, ker na žalost v življenju naroda ni odločitev, ki ne bi imela tudi slabih strani. Mi smo demokratična družba, ena redkih, ki ima že v sedanjih ustavu zapisano pravico državljanja, da je obveščen. Ta pravica ne pomeni nič, če z njo ne korespondira obveznost oblasti, da je tej pravici zadoščeno z objektivno informacijo. Ljudje morajo natančno vedeti, za kaj se odločajo in kakšne bodo posledice te odločitve. Če smem ob tem povedati svoje mnenje, moram reči, da svojih sodržavljanov, Slovencev, ne bi prav nič podcenjeval. V teh letih oblikovanja zavesti o nujnosti koraka v slovensko suverenost in državnost je tako dozorela zavest o tem, da nekatere možne negativne posledice ne morejo vplivati na njihovo odločitev, da želijo živeti v samostojni državi, kjer bodo sami sebi krojili odajo, s katero se bodo pokrivali. Zato jaznikar ne bi razmisljal o tem, ali ljudem povedati vse ali ne. Gotovo je, o tem je govoril tudi predsednik izvršnega sveta dr. Mencinger, da nam bo, gledano srednjeročno, šlo težko, vendar nam tudi zdaj ne gre dobro. Na to bosta vplivali predvsem dve dejstvi: delna izguba trga, na jugoslovanskem trgu prodamo dobršen del svojih proizvodov, in to tistih, ki so manj kvalitetni, ki so narejeni z večjo potratnosjo, manjšo produktivnostjo, in ki ne prenesejo konkurenco zahodnega trga ter jih ni mogoče čez noč zaradi vsega tega in še slabega oblikovanja ter marketinga postati v svet. Drug razlog za težave je, ker ne vemo, kakšna bo usoda finančnih virov mehurčnih bančnih institucij. To dvoje napoveduje, da nam ne bo lahko, vendar bi poddaril naslednje. Tudi če nam bo v začetku težko, si bomo za to kratkoročno in dolgoročno

perspektivo krivi sami, neodvisno od kogarkoli drugega. Ob prvem vstopanjem v zgodovini v lastno suvereno in samostojno državo najbrž pretevanje dinarjev ne more biti izključen razlog. Čeprav ga prav nič ne podcenjujem, pa zavesti svojih državljanov ne bi želel zreducirati nanj.«

• Kaj je z usodo koncepta konfederalne pogodbe med Slovenijo in Hrvaško? Danes ste bili na Trški gori z gospodom Franjem Tuđmanom.

Kučan: »Šlo je za enega naših pogovorov o operacionalizaciji nekega načelnega pogovora takoj po volitvah v dveh republikah, da zaradi skupnih interesov, precej podobnega položaja v razmerju do jugoslovenskih problemov pač poskušamo skupaj opravljati aktivnosti in formulirati stališča, ki so v skupnem interesu obeh republik. Tako slovenski plebiscit kot sprejetje hrvaške ustave imata v bistvu enak cilj, doseči samostojnost in suverenost republik, ju postaviti v položaj, da lahko sami sprememati odločitve o svoji prihodnosti. Govor je bil tudi o tem, kaj bo s konfederalno ponudbo. Razgovor je pokazal, da še uveljavitev suverenosti položaja omogoča polno valorizacijo te odločitve. Ali bo do ustanovitve te skupnosti, konfederalne ekonomiske jugoslovanske skupnosti prišlo, je odvisno od interesov in možnosti drugih republik, od njihovih opredelitev. Rekel bi torej, da samsosovitveni akti ali dejanja v ničemer ne prejudicira bodočih povezav, tudi ne te konfederalne izbire. Seveda je treba zdaj to konfederalno pogodbo pripraviti, najprej pa v razmerju do takšne skupnosti definirati slovenski interes. Problem bo različna stopnja tudi ekonomike razvitosti posameznih jugoslovanskih republik, vedeti pa je treba tudi, kakšne so njihove možnosti in interes, da vstopijo v bolj tesno ali manj tesno gospodarsko integracijo.

RAZMERJE RAZVITOSTI 7,5 PROTIV 1

Eden od omejitev faktorjev, ki ga je treba upoštevati, je razlika v stopnji razvitosti. Ta je v razmerju Slovenija – Kosovo 7,5:1, kar je zelo veliko in narekuje ohlapno skupnost ali pa neki zelo intenziven sistem notranjega izravnjanja razlik. V EGS so te razlike 1:2, 2,3 v

Suha krajina za ljudi

Ob cesti iz Žužemberka proti Dobrniču je na nekem drevesu ne prav daleč od Žužemberka pribita tabla z napisom Pozor, območje medveda! Človek je torej z velikim svarilnim obvestilom priznal, da ga je strah medveda in da torej ve zanj, računa z njegovim prisotnostjo in pristaja na sožitje z njim. Tako je izpovedal spoštovanju podoben odnos do njegovega veličanstva kosmatinca. Koliko spoštovanja in pozornosti je prihranil za lastno vrsto? Vsekakor tudi Suhokranjeni, torej ljudje iz Dobrniča, Sel pri Šumberku in preostalega razmeroma širokega območja tam okrog, lahko verjamejo, da so komu mar.

Občina Trebnje se celovito ukvarja z ozemljem, ki je pač njen del Suhe krajine, že dlje časa skozi Faov razvojni projekti, katerega moto bi lahko razumeli kot željo, naj Suha krajina živi, raste in se razvija. Predvsem zadnja leta in tudi zdaj pa se ubada s precej zahteveno nalogo v zvezi s Suho krajino, in sicer pripravlja prostorske ureditvene pogoje (PUP) za suhokranjeni območje. Dokument, ki ga dela Urbanistični inštitut Republike Slovenije, velja v domači javnosti ali za zelo pomembno reč ali za nadvise nepotreben papir. Dejstvo je, da delegati trebanjske občinske skupščine 26. septembra letos niso obravnavali dopolnjene osnutka prostorskih ureditvenih pogojev za Suho krajino, ampak so razpravo in glasovanje o njem preložili na novembursko zasedanje trebanjskega parlamenta.

Pomen prostorskim ureditvenim pogojem, tudi suhokrajinškim, nemara najbolj določa globina žepa. Človek, ki gradi – drugim je tako ali tako bolj ali manj vseeno – rad najprej izve, kako bi lahko najceneje sezidal hišo. Sele potem pa ga zanima, kaj ima nekdo v nekem PUP povestiti o naklonu strehe, vrsti kritine, obrazovanju izvirne podobe vasi.

V Urbanističnem inštitutu, kjer pripravlja PUP za Suho krajino, pa se veliko ukvarjali tudi s podobo suhokrajinških vasi. Z malce držnosti lahko tem pripravljam pripisemo iskreno željo, da bi radi imeli tako Suho krajino,

da bo v njej čim več prostora za ljudi in čim manj za medvede.

»V zadnjem času smo v Urbanističnem inštitutu na primer treh območij (vsi pod Stolom v občini Jesenice, Suha krajina v občini Trebnje in Triglavski narodni park v občini Radovljica) skušali izdelati strokovne podlage in prostorske ureditvene pogoje tako, da bi bili več kot le izdelek, ki zadošča minimalnim zahtevam za kona. Prepričani smo namereč, da zgolj predpis ne zadošča in da moramo ponuditi več,« sta pisala Breda Ogorec in Saša Dalla Valle iz Urbanističnega inštituta. To »več« očitno pomeni predvsem, da so načrtovale kljub svoji zavezaniosti stroki in poklicni suverenosti želeli narediti tak izdelek, v katerev se bo še dalo razpoznavati želje in potrebe prebivalcev z omenjenim območjem. Interese domačinov so izluščili na kraju samem. »Bili smo na terenu še pred pripravo osnutka in se pogovarjali z domačini. V komuniciranje z lokalnim prebivalstvom ne domovno sodi tudi to, da so otroci v dobrniški osnovni šoli risali najlepšo hišo v vasi. V pogovorih z ljudmi nas je tudi zanimalo, kaj misijo o hišah, zakaj delajo visoke zgradbe, zakaj take in take. Na tej podlagi smo izdelali dokument in sliči v njem spet tja. V Dobrniču in na Selih pri Šumberku so bile tako javne razgrnitve osnutka prostorskih ureditvenih pogojev,« sta dejala v pogovoru Ogorec in Dalla Valle.

Tisto »več« zajema tudi vrsto predlogov možnih investitorjev v Suhi krajini, in sicer je predlogi Urbanističnega inštituta oblikoval in ponudil občini Trebnje med drugim tudi s plakati. Saša Dalla Valle in Andrej Ěravec sta z njimi želela na nevišljiv način predstaviti tiste značilnosti Suhe krajine, ki so najpomembnejše za urejanje in gradnjo. Mednje gotovo sodi, da so vasi v Suhi krajini gručaste in da so vse razen vinogradniškega Lисca in Šmarja strnjeno zidan. Na robu vasi so gospodarska poslopja, obdaja pa jih sadno drevje. Sadovnjaki ustvarajo mehek prehod naselja v pokrajino, zato se vas stavlja z okolico. Trgi sredi vasi so nastali v pomembnejših naseljih, kjer so bile cerkev, gostilne in trgovine. V Suhi krajini sta to Dobrnič in Selja pri Šumberku. Za Suho krajino je tudi značilno, da so posamezne stavbe kmečkega

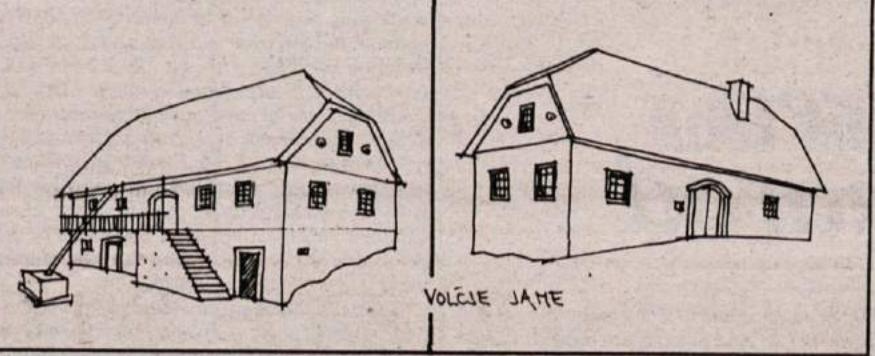
doma razporejene nepravilno, vendar so kljub navidezni razstresnosti postavljene smiselnoma. Kmečka hiša je pritlična, običajno z izrabljanim podstrešjem, pritliče je v nivoju terena. Razmerje med dolžino in širino hiše je približno dva proti ena. Okna na hišah so v prtiljcu vsa enako velika, pokončne oblike in predeljena, včasih imajo dvokrilna polkna. Vsa gospodarska poslopja so imela velike napušča, podprtje z lokom. Zidane so bile zaradi svoje funkcije majhne in prilagojene terenu. To so le nekatere vrednote pretekle suhokranjske arhitekture, na plakatu pa je zbranih več.

Ko so jih nanizali, si v Urbanističnem inštitutu niso delali utvar, da si bodo v prihodnje v Suhu krajini ponovile v natančni kopiji. »Šlo nam je za to, da povežemo staro z novim. Ves dokument smo delali znamenom, da Suha krajina razvijemo,« je zatrdil Saša Dalla Valle. Kakšna naj bi potem takem bil videti Suha krajina v bodoči? Nova zidava naj bo strnjena in naj ne sega na njivski svet. Načelni so ne smeli dopustiti, da bi nove hiše nizali vdolž cest iz vasi. Tudi gradnje ne osamljent legam nismo dopustne. Primerno naj bodo urejeni vaški trgi, kjer naj se ohranijo vaška drevesa, znamenja, vodnjaki, korita. Med predlaganimi so tudi savnjanjki na robovih novih vaskih predelov, prečne veže v kmečkih stanovanjskih hišah in dovolj široki ganki, copi na strehah gospodarskih poslopij, veliki napušči, gladke fasade, manjša pokončna okna s polknami, nizke hiše, in pri njih je omenjeno razmerje med dolžino in širino. Skraška, veljalo naj bi marsikaj od arhitekture, ki so jo izbrusila stoletja.

Toda ali lahko velja? »Zaostalost Suhe krajine je s tem vidika pozitivna stvar. V podobi krajine se je tu ohranilo marsikaj starega in z malo truda bi bilo to možno razvijati naprej,« meni Breda Ogorec. Toda prej bi verjetno ljudem moral postati všeč tipična podeželska, torej vaška, namestna krajina, če količka drži, da je gradnjo meščanskih hiš na vasi povzročila povojna protikmečka družbenia klima, kot je vodorovnih stanovanjskih zgradb na podeželju pojasnil Dalla Valle.

Se nekaj je, kar sta poudarila tudi sogovornika. Če je gotovo, da gradnja po nekem izvirnem modelu veliko več stane, potem jo mora država nekako sofinancirati. Lahko zveni kot iziv za Marko Koščaka, tretjega sogovornika v nekajkrat omenjeni debati o PUP za Suho krajino, ki delo na Zavodu za urbanistično načrtovanje v Trebnjem. Je pa seveda res, da občina Trebnje z različnimi viri že finančira nekaj takih gradenj v Suhi krajini.

M. LUZAR

V bogastvu suhokrajinške krajine sodi tudi hiša, kot je na sliki.

»Prenovljena« stara suhokrajinska hiša iz arhitektove skicirke.

razmerju med Nemčijo pred združitvijo in med Portugalsko in Grčijo, ki sta vstopili zadnji in sta tudi najmanj ekonomsko razviti. Ta skupnost seveda pozna učinkovit sistem notranjega izravnovanja. Problemi so odprti, v ničemer ne bi mogel pritrdiri razmisljanjem, da ni več interesa za konfederalno skupnost. Ali bo do nje prišlo in kakšni bodo potem premisleki v Sloveniji, je stvar prihodnosti. Osebno mislim, da će bi prišli do praga sklenitve konfederalne pogodbe z drugimi republikami, z vsemi ali nekaterimi, bi vsaka pametna oblast to preverila s svojimi državljanji na referendumu.«

ARMADA S STRANKO, EVROPSKI UNIKUM

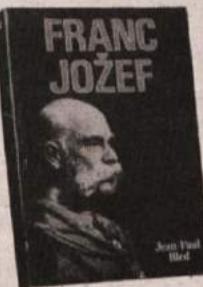
Lahko bi vam naševal vrsto konkrentnih primerov zadnjih štirih, petih let, ki bi lahko služili kot podkrepitev te moje osnovne misli. In da je tako, se je zdaj pokazalo z ustanovitvijo te posebne, rekel bom kar vojaške stranke. Potem ko je komunistična stranka oziroma Zveza komunistov Jugoslavije prenehala obstajati, se je ustanovila neka nova stranka, ki je vključila tudi to armadno, se obstoječo partijsko organizacijo z ambicijo, da ostane še naprej. Ta partija pa je temeljni integracijski, se pravi ponovljajoči dejavnik znotraj armade, vojska pa se

naprej temeljni integracijski dejavnik jugoslovanske skupnosti. Ni naključje, da se to gibanje imenuje Gibanje za Jugoslavijo. In če je armada s svojo politično stranko edini integracijski faktor Jugoslavije, potem, takšna skupnost nima svojega opravičila. Jaz mislim, da so integracijski faktori tudi drugi, samo zapostavljeni so bili v primeru s temi ideološkimi faktorji, s katerimi sta armada in Partija imeli ključno vlogo. To je unikum v demokratičnih družbah ali sploh v evropskih družbah, da armada ustvari svojo stranko. Da ne bi bilo nesporazuma mislim, da imajo upokojeni generali, ki so državljanji te države, vso pravico, da ustavljajo stranke pod enakimi pogoji, kot jih lahko ustavljajo drugi državljanji. Problem so aktivni generali. In teh je bilo veliko, general Mirkovič, ki ga omenjam, je ne takoj davno celo govoril v imenu vojaškega vrha. Čeprav je upokojen, ga ta vojaški vrh ni nič demantiral. Mislim, da moramo v naši slovenski perspektivi odgovoriti predvsem na eno vprašanje. Na čem, na kakšnem izhodišču bomo gradili svojo obrambno konceptijo? Da morajo države v sodobnem svetu zavarovati svojo ozemeljsko celovitost in nedotakljivost, je dejstvo, vendar se da to storiti na različne načine. Ali nam je,

Odzorja

FRANC
JOŽEF

Slovenci so vso drugo polovico prejšnjega in prvi dve desetletiji tega stoletja imeli za cesarja človeka, ki je danes simbol nekdanjega avstroogrškega cesarstva, človeka, ki je od vseh evropskih vladarjev najdilje, celih 68 let, sedel na prestolu in s čigar smrto je za vedno zatonil veliki srednje-evropski imperij, iz katerega so kot fenixi vzniknile sedajne srednjeevropske države. Ta mož je bil Franc Jožef, poslednji cesar stare šole, za kar se je sam proglašil.

A četudi smo Slovenci toliko časa živeli pod njegovim žezлом, bi bralec, ki ga zanimajo biografski romani ali poljudna zgodbinska dela, zaman iskal primerno knjigo, ki bi mu predstavila življeno in pomen tega habsburškega monarha. Po Ahipovi knjižici, ki je izšla še v prejšnjem stoletju ob cesarjevi 50.-letnici, v slovenščini ni bilo natisnjene nobene knjige o starem cesarju, čeprav smo se sicer dušili pod kipi knjig o sodobnih »cesarjih«. In ker ni bilo upati, da bo takšno knjigo napisal kateri od naših piscev, saj jih naše tipične razmere niso oblikovala za tako nalogu, so se urednički pri Mladinski knjigi, ko so se pred leti začeli ozirali za primerno knjigo, moralni opreti na tuji knjižni trg. Tam je na voljo precej biografij o Francu

POEZIJA SAMOTE

Samota je človekov poseben bivanjski položaj in vanjo se vsakdo zateka iz različnih razlogov. Čeprav ta položaj običajno ne prinaša prijetnega

ugodja, prej kaj drugega, pa se ljudje dokaj pogosto znajdevojo v njem. Včasih se preprosto morajo in jih kar žene na samo. Da bi se česa razbremeniли, da bi jim odleglo.

Pesniki pravijo, da bi si morali samoto izmisli, če je ne bi bilo. Zato, ker je samota tudi okolje, v katerem lahko ustvarjajo, pesnijo, živijo v svetu višje resnice – poezije. Samo v samoti nastajajo zares velika dela, ustvarjena iz ničia. Samota je sinonim za ustvarjalnost.

V samoti se rojevajo verzi, tisti v harmonijo misli in podob oblikovani besedni organizmi, ki jim pravimo pesmi, poezija. Samota sama je motiv za poezijo, če že ni sama poezija, in skoroda ni pesnika, ki bi se tega motiva ne dotaknil. Samota je pesnikom sama doseganja in doživetje.

»Ujet si, tisti gost samote ...« je zapisal Niko Grafenauer, katerega prenekatera pesem se dotika samote tudi kot bivanjskega položaja stvari, ki jih sama ostvarja. Prispodoba skrajne samote je zanj kamen, ki »ni veči od tišine, ki si je poiskala v njem / svoje ležišče«. Samota sama se pri Grafenaujeru znajdeva v različnih položajih, do izreka o vseenotici.

Kako zelo je pesnik Grafenauer sam zapreden v samoto, ki mu pomeni tudi nekaj prijaznega, skoroda zatočišča, kaže zbirka njegovih pesmi, ki je nedavno izšla pri Mladinski knjigi. Že naslov Samota pove, da je vsebinska os te zbirke samota, vendar ne samo kot »lokacija«, kamor se umikata pesnik in njegova poezija.

Pesmi je iz dosedanjih Grafenauerjevih pesniških zbirk izbral in uredil Tine Hribar. Njegov je tudi spremni esej, ki na poseben način govorji o vgradnji samote v poezijo, izpisano v jeziku bleščeče stiske.

SREDI STAVKA

Pravijo, da je težko hkrati služiti več gospodarjem in vse zadovoljiti, vendar pa niso tak redki, ki jim je to uspelo. Medenje vsekakor sodi tudi 51-letni Gustav Januš iz Breznice pri Šentjakobu v Rožu. Po poklicu je učitelj, po notranjem klicu pa pesnik in slikar. Izdal je že več pesniških zbirk in se predstavlja z več samostojnimi umetniškimi razstavami. Uveljavljen se je tako med koroškimi Slovenci kot med njihovimi nemškimi sosedi in ga sploh štejejo za pomembnega ustvarjalca ne le koroške dežele, temveč tudi Avstrije. Njegove pesmi prevaja v nemščino pesnik in pisatelj Peter Handke.

Januš je nedavno izdal pri celovški založbi Drava novo pesniško zbirko, ki ima pomemljiv naslov Sredi stavka. Zakaj tak naslov, odgovor pesem Do roba, kjer pesnik med drugim piše: »Zdaj iščem obliko, / da bi stavke dokončno / pravilno izrekel... / In sredi stavka si posoda, / polna vprašanj, / si ujetnik besede ali / mera načrtovanega naključja / v besedopolnem življenju«. Itd. Pesmi v tej zbirki se torej, vsaj na videz, ukvarjajo s problematiko pesnjenja, z nujnostjo izrekanja občutij ob dotikanju z realnim svetom v ustrezni pesniški govorici.

Pesnik z ostrom očesom slikarja opazuje ta svet, v katerem se kar naprej nekaj dogaja in spreminja, in ga po svoje izreka: »Tista drugačna luč ne senči. / Je to makova rdečica / ob slovesu«. Išče odgovore na vprašanja, ki se mu ob spoznanjih, pretočenih vanj iz stvarnega sveta, kar naprej zastavlja. Ko se mu zdi, da že ima odgovor, se mu misel »sredi stavka« ustavi in zahteva tehtnejši, globlji premislek. Stavek je sestavljen iz besed in besed so pojmi za stvari, za njihovo poimenovanje. Vsaka stvar je popisana z besedami, na pesniku pa je, da razvozla pisavo, preberes besedo in jo vgradi v tkivo verza, pesmi. Če tega ne storis, ne more naprej, obstane »sredi stavka«. Gre torej za odkrivanje sveta in vživetje vanj.

Januš je sodoben pesnik. Njegove poezije ne zaposluje dejstvo, da je pripadnik manjšine, ki je nekega dne morda ne bo več. Njegova stiska ni zloženka iz slovenskih besed, pač pa občelovška, širša in osvojiliva tudi za druge, Něslovence.

I. ZORAN

LETALSTVO IN SLOVENCI

Slovenska samobitnost se je v preteklosti potrjevala na različne načine in na različnih področjih, o vsem tem pa danes vemo le malo ali pa skoraj nič. Med presenetljivimi dejstvi je gotovo tudi vloga Slovencev v letalstvu. Za primer navedimo, da je bila prva letalska enota, razvojno jedro kasnejšega vojnega in civilnega letalstva novonastale države Jugoslavije, ustanovljena v Ljubljani kot del takrat

nastale slovenske vojske. In bila je – podobno kot se je s slovenskimi vojaškimi enotami potem še ponovilo – razpuščena, ustvarjeno pa presejeno na jug.

O letalstvu in Slovencih v obdobju od prve do začetka druge svetovne vojne govorji obsežno in podprtjo z mnogimi podatki knjiga Gustava Ajdiča in Zorana Jerina, ki je te dni izšla pri Mladiki, kot se zdaj imenuje nekdanja Založba Borec. Delo je nadaljevanje prve knjige o letalstvu in Slovencih, dobilo pa je opremo in zunanj obliko, ki omogoča, da knjigo uvrstimo h knjigam znane serije Ilustrirana zgodovina letalstva kot slovenski dostavek.

Avtorja sta predstavila naštanek prvih letalskih enot, ustanavljanje aeroklubov in letalskih šol ter njihovo de-

javnost, gradnjo jadralnih in motornih letal pri nas, razvoj letališč in letalskega prometa, vlogo Slovencev v vojaškem in pomorskom letalstvu Jugoslavije ter dosežke naših letalskih tekmovalcev. Opisala sta tudi temnejšo plat dogajanja, letalske nesreče. Na koncu knjige je v Dodatu zbranih veliko biografskih in drugih podatkov o letalcih in aeroklubih. Ob bogatem slikovnem gradivu in izčrpnom besedilu je to vsekakor knjiga, ki bo pritegnila še koga drugega, ne samo ljubitelje letalstva.

M. MARKELJ

KNJIŽNI TELEGRAMI

— Zmago Pezdirc in Matjaž Anžur sta pri založbi Valuk izdala zanimivo knjižico VLADARJI IN PREDSEDNIKI EVROPSKIH DRŽAV, v kateri so zapisani vsi znani vladarji na tem prostoru.

— Novoustanovljena založba DSM Izdelki se je predstavila z izdajo prevoda knjige JEZUSOVA MLADOST pri nas nepoznanega preroka Jakoba Lorberja, sicer Slovenca po rodu.

— ZPS je izdalо razpravo Boža Repeta OBRAČUN S PERSEKTIIVAMI, ki razgrinjava obračun Partije z liberalizmom v šestdesetih letih, kot se je pokazal v dogajaju z revijo Perspektive.

— Pri Krtu je izšel prevod esejev o civilni družbi DESPOTIZEM IN DEMOKRACIJA, ki jih je napisal John Kean.

— Krt je založil tudi prevod knjige sira Edmunda Burkha RAZMIŠLJANJA O REVOLUCIJI V FRANCIIJ, ki jo založba pošilja na trg z obsežno spremnino besedo Tomaža Mastnaka.

— Mariborska Založba za alternativno teorijo je izdala knjigo angleške avtorice Nore Beloff ZAPRAVLJENA DEDIŠINA J.B. TITA. Še ena od spornih knjig, ki razkriva skrite plati naše zgodovine.

— Strokovnjak za prehrano dr. Dražigost Pokorn je pri založbi DTS Forma7 izdal knjigo ZDRAVJE GRE SKOZI ŽELODEC, »biblijico za prehrano v vseh življenskih obdobjih«.

Tone Jakše
Milan Markelj

ZLETEL JE V ZRAK

Pot mimo pokopališča nazuje pripeljala na prav lepo in široko asfaltno cesto, lačudila sva se, od kod in zakaj tako lepo cesta, ko pa je na zemljevidu, ko sva načrtovala najino pot, nisva videla. Ko sva prebrala še napis, da je to gozdnata cesta, po kateri se vozi na lastno odgovornost, je bilo najino začudenje še večje. Nakaj gre, nama je hitro razložil najin drugi sogovornik, na katerega sva naredila na dvorišču ob hiši skoraj že čisto pod železniškim viaduktom. Povedal je, da se cesta kaj hitro konča z rampo in grajo. Namenjena je le vozilom, ki vojni, kar pač vozijo, v podzemna sklepala. Možakar na tej stvari ni hotel kaj storiti, bolj pa se je razživel, ko ga je povprašala, če se še spominja, kako je bilo, ko so partizani porušili viadukt.

Stanko Suhorepec, oblečen v zeleno uniformo, kar ga je na daleč izdajalo za ovca, je bil takrat star kakih osemnajst let. Spominja se, da je bilo okoli mostu 3. oktobra 1943 leta pa so ga partizani pred prodriajočimi Nemci vrili v zrak. Narodnoosvobodilna vojska je že od sega začetka posvečala veliko pozornosti gibanju transportov po naših železnicah in z oboroženimi napadi in miniranjem tirov, nasipov, mostov, signalnih naprav in krenic oviralna promet in povzročala zastoje transportov. Kljub temu da je okupator na vseh važnejših postojankah postavil bunkerje in bloke, ki mogel zagotoviti varnega prometa, partizanski napadi so se vrstili noč za

KJE SO TISTE STEZICE ?

PES PO
29
DOLENJSKI

nočjo in komaj obnovljeni objekti so bili ponovno minirani. Na Dolenjskem so partizani že kmalu po začetku oboroženega odpora demontirali del novo-meskih in kočevske proge in onemogočili Italijanom, da bi izsekavali širne dolenske gozdove, po katerih so se jim gotovo cedile sline, saj so svojih imeli bore malo.

BETON ZAMENJAL ŽELEZO

mostu. Šestinštiridesetega leta pa so ga obnovili.«

Zanimivo je, da povojni obnovitelji pri rekonstrukciji otovškega viadukta niso upoštevali njegovega prejšnjega videza. Železno konstrukcijo so razstavili, prepeljali na Gorenjsko in jo uporabili pri obnovi žirovniškega železniškega mo-

stusta. V Otvetu pa so manjkajoči del premostili z betonskimi lokimi. Tako je danes viadukt videti od daleč sice enovit, na bližu pa mešanica betona in rezanega kamna moti. Mladinske delovne brigade, ki so most takoj po obnovitvi obnavljale, verjetno niso imeli ne časa ne znanja, da bi most obnovile po starih načrtih.

O BELOKRANJSKI ŽELEZNI CESTI

Morda bi nama Stanko Suhorepec povedal še kakšen svoj doživljaj v zvezi z viaduktom, vendar nazuje je pot klicala naprej. Krenila sva, pred nizu pa je za korak prijazen lovski pes, ki se je prej med pogovorom kar naprej dobitkojajoči motal med nogami. Očitno nazuje je uvrstil med svoje prijatelje. Sedaj je z visoko dvignjenim repom oklici dokazoval, da je on prevezel skrb za nevsakdanja gosta v vasi. Z nima je ostal kar dobršen kos poti, skoraj do Nagleka, ko se je le odločil, da da slovo popotnikoma, pa naj se znajdea po svoje.

Pod viaduktom sva nadaljevala pot in prej asfaltna cesta se je končala pri zapornci. Na nizu in za vse neposvečene pa je ostal makadam. Počasi sva se vzpenjala v hrib proti Talčemu Vrhu. Še predno sva prišla do vasi, sva se je

zadružila na viadukt in dolino, ki jo prečka. Od tam sva ga šela zagledala v celoti, obsejanega z dopoldanskim soncem. Res veličastna gradnja za naše razmere; na vsej dolenski progi mu ni enakega.

Misli so se ob tem pogledu kar same zasukale okoli slovenskih železnic in graditeljev, ki so z železno cesto povezali naše kraje že v času stare Avstrije. Slovenci imamo od stare habsburške monarhije praktično vse železniško omrežje. V Jugoslaviji, starini in novi, se je na Slovenskem zgradilo bore malo tirov. Celo obratno, več prog je bilo ukinjenih, kot pa zgrajenih. To seveda pomeni, da so naše železnicne zastarele, saj se je Evropo v tem pogledu že zelo odmaknila od nas. Če hočemo postati del Evrope, nas čaka tudi na tem polju veliko dela.

Takrat, ko se je belokranjska železna cesta gradila, je bilo naše omrežje prav tako sodobno kot železnice v Nemčiji, Franciji in drugod po Evropi. Določni gradnji železnic je bilo zahtevno, saj pa ga takratni inženirji dobro obvladali. Na trasah naših prog so bili Avstriji, Čehi, Italijani pa tudi marsikateri domačin se je priučil temu delu in zasluzil lepe dejavnosti.

Se predno se je gradnja belokranjske proge pričela, je šla skozi mnoge miline in težke preizkušnje. Njen porod je bil zares težak. Načrtovanje podaljška dolenske proge skozi Belo krajino se je razvilo v zelo važno politično zadavočenje, ki so jo obravnavali na meddržavnih pogojanjih med Avstrijo in Ogrsko. Protiv povezavi Bele krajine z reško progą je bil zlasti Trst, ki je imel monopol na ves izvor v Dolenskem. Belokranjska proga bi Dolenjem približala reško pristanišče, zato razumljiv odpor Trsta. Tudi po-

Dolino pri Otvetu so stari graditelji gim 250 in visokim 32 metrom.

enkrat ozrla nazaj na viadukt in dolino, ki jo prečka. Od tam sva ga šela zagledala v celoti, obsejanega z dopoldanskim soncem. Res veličastna gradnja za naše razmere; na vsej dolenski progi mu ni enakega.

Misli so se ob tem pogledu kar same zasukale okoli slovenskih železnic in graditeljev, ki so z železno cesto povezali naše kraje že v času stare Avstrije. Slovenci imamo od stare habsburške monarhije praktično vse železniško omrežje. V Jugoslaviji, starini in novi, se je na Slovenskem zgradilo bore malo tirov. Celo obratno, več prog je bilo ukinjenih, kot pa zgrajenih. To seveda pomeni, da so naše železnicne zastarele, saj se je Evropo v tem pogledu že zelo odmaknila od nas. Če hočemo postati del Evrope, nas čaka tudi na tem polju veliko dela.

Takrat, ko se je belokranjska železna cesta gradila, je bilo naše omrežje prav tako sodobno kot železnice v Nemčiji, Franciji in drugod po Evropi. Določni gradnji železnic je bilo zahtevno, saj pa ga takratni inženirji dobro obvladali. Na trasah naših prog so bili Avstriji, Čehi, Italijani pa tudi marsikateri domačin se je priučil temu delu in zasluzil lepe dejavnosti.

Se predno se je gradnja belokranjske proge pričela, je šla skozi mnoge miline in težke preizkušnje. Njen porod je bil zares težak. Načrtovanje podaljška dolenske proge skozi Belo krajino se je razvilo v zelo važno politično zadavočenje, ki so jo obravnavali na meddržavnih pogojanjih med Avstrijo in Ogrsko. Protiv povezavi Bele krajine z reško progą je bil zlasti Trst, ki je imel monopol na ves izvor v Dolenskem. Belokranjska proga bi Dolenjem približala reško pristanišče, zato razumljiv odpor Trsta. Tudi po-

Mogočni lokti otovškega viadukta so bili po vojni spojeni z betonskim vstavkom. Izvirno pa je na njihovem mestu stala železna konstrukcija.

Barabe so bile pri belih in rdečih

N

ace ve, kaj govor. Bil je pri enih in drugih. Vojnih zgodb, polnih grozot, zna povedati ničkolik. Nekaj časa je parizanil, potem je bil pri domobrancih. Na koncu je bežal proti Koroški in bil na Gorenjskem zajet. Šlo je za življenje. In takrat človek ne moralizira preveč: »Ko so me partizani prijeli, sem pričel lagati. Tega sem se naučil, ko sem bil pri njih. Tako sem si rešil glavo. Vse pravico sem imel. Saj sem tudi njim, ko so bili zajeti od domobrancev, marsikateremu rešil življenje, če sem le mogel.«

Možakar, ki zgodbe pripoveduje, je Nace Pugelj, nekaj gostilničar v Žvirčah, danes pa precej osamljen sedemdesetletnik brez vsakršne penzije. Živi od tega, kar poseka v gozd. Sijaj nekdajih let se je že zdavnaj obučil z njega in tudi z nekdajno gostilnico, v kateri sobe za goste samevajo prazne, za zaprašenim šankom pa slonijo le še duhovi. Le tam nekje v temnem katu, za zadnjem drobno pajčevino, še drgetajo sledovi neštevilnih izgovorjenih besed in poslednjih akordi neke pozabljenje pesmi.

Seveda je bilo tu nekdaj bolj živo in tudi vas je bila živahnješa. Pri Puglejih je bilo rojenih kar dvanajst otrok, od teh jih je odraslo deset. Živelj so od gostilne, trgovine in poja, kar vse sta ustvarila v zakonu oči in mati. Vojna pa je pobrala marsikaj, tudi več kot petdeset fantov in mož iz vasi. Večina od njih je končala v roških breznih kmalu po koncu vojne. Nacetov brat Mirk je tam. Oče je zginil drugje: štirinštidesetega leta so ga partizani odpeljali in pobit je bil vržen v brezno v Turkovi Dragi neke pri Črnomlju.

Očeta je imel Nace rad. Rad ga je spremjal, ko se je prodajal v suhokranjske in kočevarske vasi, kjer je zbiral lipovino, robidovino in mah, kar je prodajal Pišterju na Vrhniku, ter gobe, ki jih je prodajal Severju v Ljubljano. Spremjal ga je tudi dvainštidesetega leta na skoraj gočovi poti v smrt. Takrat so namreč partizani preobrnili celo domačijo in na kozolcu našli v vreči skrite cigarete. Oba so naloženi na voz, zapregli konja in ju odpeljali med Smukom in Starim Logom po cesti proti Cinku. Prišli so do štaba in tam obstali, Nace in oče pa sta opazovala, kako je mlada partizanka klestila veje za kurjavko. Ni ji šlo ravno preveč od rok. »Daj, pomagaj jui!« mu je rekel oče in Nace je res spupil sekiro dekletu iz rok, saj je sprva ni hotela dati, ročno nasekal naročje drv in jih odnesel v

barako. Imel pa je srečo, da je bila to ravno baraka Lidija Šentjurc. Ta se je pozanimala za marljivega fanti in njegovega očeta, potem pa odšla v barako Franca Leskoška-Luke.

»To je dobro za vas,« je dejala partizanka, ki ji je pomagal z drvmi. In res, beseda tovarišice Lidije je očitno veliko pomnila, kajti oba sta bila takrat spuščena domov. Če ne bi bilo drvo, verjetno zore ne bi ugledala. To ve Nace iz svojih poznejših partizanskih izkušenj: »Kogar smo vzel noter, se je le stežka še vrnil domov.«

Nekaj let po vojni so bile glavne zamere že pozabljenje, saj je bilo treba delati, Nace pa je bil mlad in močan možakar. postal je celo predsednik krajevnega odbora v Rajtu. Nekaj let šlo, potem pa se je njegova politična kariera na hitro končala. Konč jih je napravil sv. Rok, takrat prvi patron podružnične cerkve v Žvirčah. Rokoo nedeljo so v vasi že po tradiciji praznovali z velikim žeganjem in slavjem. Pripoveduje namreč, da so se prav temu svetniku, sicer postavljenemu v stranskem oltarju, za čase hude bolezni vaščani globoko priporočali in mu zaupali svoja življenja. In glej, bolezni — verjetno je bila to zloglasna španška ob koncu prve svetovne vojne — je prenehala razsajati. Tako si je svetnik pridobil zaupanje, vaščani pa vzrok za praznovanje. Kot se za pravo žeganje spodobi, pa je po vsem opravljenih cerkevih obredih še veselica s pijočem in jedočem. Tukaj pa je bil narejen oblasti nevšen greh. Kajti Nace je kot krajevni nosilec oblasti dovolil, da so v čast sv. Roka zaklali in pojedli bika. Če bi bil državni praznik, bi še šlo, tako pa je bil konec slavja kaj klavrn. Nace, ki je dal dovoljenje, je odsedel v zaporu tri mesece, lastnik bika pa dva. Žeganje sta si zapomnila za vse življenje.

Puglejova gostilna je delala še dolgo po vojni. Veselo je bilo včasih v njej, in ko je »Kranjčanoma« stopilo vino v glavo in so bili prav razpoloženi, so iz navade v njej poleg narodnih in partizanskih zazveneli tudi zvoki domobranskih pesmi. V takih primerih je moral lastnik seveda spet na hladno, saj ne samo da »gostov ni utišal, še pomagal jim je«, kot se je često glasila sodba. »Kaj hočete, pesmi so lepe, ene in druge, jaz pa rad pojem in rad jih imam,« pravi Nace. Njegov glas pa v prazni in prašni gostilni odmeva prav samotno.

TONE JAKŠE

prav nesramno poigral, kot bi bila iz kartona. Ce- la je ostala le zadnja stena, medtem ko nekaj predelnih sten, deli so stene v sedaj sicer že suho strugo, ki si jo je Ljubnica urla ob neurju. »Ko sva z ženo videla, da nama bo podivana Ljubnica odnesla avto, sva ga hotela prvezati. Toda ko sem se ukvarjal z vrvjo, sem opazil, da ženo že zalaiva voda. Pustil sem vrv in jih hitel na pomoč, voda pa je avto kar odplaknila z dvorišča. Nikoli več ga nismo videli in ne vemo, kje je obti- cal, morda še kje na jugu Jugoslavije. Nižje v Ljubnem smo našli le ženino voznisko dovoljenje, ki je bilo v avtu, pripoveduje Klinar. »Ko sva šla potem z ženo reševat iz hleva, kar se je pač dalo rešiti, sva opazila, da nama je voda že odnesla del hiše. Od vsega, kar sva imela na domačiji, nama je uspelo rešiti le dva prašiča in dve kravi, medtem ko je dva prašiča odneslo.« niza Franc, ki si je našel novo streho nad glavo na njegovem domu. Do vseh stvari, ki so jih imeli Klinarjevi v hiši. Ljubnica le ni bila tako »nevjudna« kot avtomobila, saj je mnoge, med njimi tudi gospodinjske aprate, odložila že v gozdčku nedaleč od hiše. Toda prej jih je pošteno razdejala, tako da si z njimi ni more pogomati. V pol ure je bilo tako na Klinarjevi domačiji konec vsega, kar so postavljali in gradili leta in leta.

Toda Ljubnici očitno to ni bilo dovolj, poigrati se je hotela še z Rakunovimi, preden se je izila v Savinjo. Rakunovi so si ob strani zgradili novo hišo, v katero so se namevali kmalu vseliti. Ko je prihrumel potok, so zbežali iz stare hiše in čez 15 minut nove ni bilo nikjer več. Niti temelj ni več videti, da bi gospodar Marjan lahko pokazal, kje je stala. A to potoku še ni bilo dovolj, za nameček jih je odnesel tudi staro domovanje. Rakunova Šaričanska družina se je začasno preselila v blok, ob našem obisku pa je Marjan že pomagal pri kopanju temeljev za novo hišo, za katere je dobil parcele v nekaj dneh. »Niti svoje loptate nimam, prav vse nam je pobralo,« je potožil, ko si je ob postavljanju novega doma vzel le nekaj minut časa za pogovor.

PODIVJANI POTOKI ODPLAVLJALI DOMAČIJE

V romantični dolini ob Trbiškem grabnem v Savinji so postavili domačijo Kovačevi, ki so znali potok še kako koristno uporabiti, nikoli pa najbrž niti pomisili niso, da jim bo prav potuhnjeno obrnil hrbot. Idilični potok se je ob pol šestih zjutraj razbesnil, pogolnito dobršen del milna s shrambo in grozil, da bo odnesel še hišo. Povrh vsega je zmanjkoval elektrike in petčlanska družina ni videvala nobenega drugega izhoda več, kot da je zbežala na poboco nad hišo, kjer se je po čudežu ni utrgal noben plaz, ki jih je bilo prav v bližini veliko. Jekali so in čakali, kaj bo. Dnevna svetloba je ob koncu ujme razkrila, da je bilo hudo, spletni srečnih okoliščin pa se imajo zahvaliti, da ni bilo še hujše. Vendar Kovačevi že pridno postavljajo in obnavljajo vse, kar jim je odnesla voda, v upanju, da jih Trbiški graben ne bo enkrat pustil na cedilu.

Medtem ko so se z zgornjesavinjskimi odplavljenji v glavnem poigrali potoki, med katerimi bi jih sedaj, ko so zopet ukročeni lahko veliko preškočili že nekajtekrat otroci, pa je bilo Hribernikovo domovanje v Savini že v bližini veliko.

Potok je zjutraj okrog petih, ko sem opazil, da je potok, ki je sicer razdeljena v strojev, ki so bili v njej, ni več, pač pa je reka, da bi se nekajto »odkupila« za to svoje početje, pred Hribernikovo domačijo naplavila marsikaj, kar je skupaj s svojimi pritoki pobralek v zgornjem toku: od lesenih gajbi do karnis, da zavesi in še nekaterih delov stavbnega pohištva ter kup navlake, ki jih zaradi razdejanja ni more več določiti, v kakšne namehe ne je nekdaj služila. Strokovnjaki so Hribernikovim pripomorili, naj ne bi več bivali v hiši, ker ni varno. Zato se je gospodar Ivan odločil, da si z denarjem, ki ga je dobil od zavarovalnice in koi pomoč, kupi hišo v sosednjini. Potoži, da bi si sam le s težavo postavil novo domovanje, ter ob tem pokaže desno roko, na kateri ima cel le še palec.

Prihodnosti na svoji kmetiji ne vidi tudi čisti kmet Vido Prusnik iz Savine. Podvijani potok, ki sedaj nebogljeno skaklja v sicer močno pogrobjeni in razširjeni strugi, mu je odnesel del štiri leta starega hleva, uničil žago, odnesel betonski mostiček, ki so ga obnovili mesec dni pred usodnim neurjem, hišo pa pustil stati le še na treh vogalih, medtem ko je pri četrttem vogalu tako spodkopal temelje, da stoje v zraku. Da bi bila nesreča še večja, je tudi Savinja, ki teče mimo hiše, odnesla velik del obrežja, tako da lahko že manjši tresljaj povzroči, da bo zgrmelj v Savinjo. »Bilo je zjutraj okrog petih, ko sem opazil, da je potok, ki je sicer razdeljena v strojev, ki so bili v njej, ni več, pač pa je reka, da bi se nekajto »odkupila« za to svoje početje, pred Hribernikovo domačijo naplavila marsikaj, kar je skupaj s svojimi pritoki pobralek v zgornjem toku: od lesenih gajbi do karnis, da zavesi in še nekaterih delov stavbnega pohištva ter kup navlake, ki jih zaradi razdejanja ni more več določiti, v kakšne namehe ne je nekdaj služila. Strokovnjaki so Hribernikovim pripomorili, naj ne bi več bivali v hiši, ker ni varno. Zato se je gospodar Ivan odločil, da si z denarjem, ki ga je dobil od zavarovalnice in koi pomoč, kupi hišo v sosednjini. Potoži, da bi si sam le s težavo postavil novo domovanje, ter ob tem pokaže desno roko, na kateri ima cel le še palec.

Končno je voda povrnila v Savinjo.

Prav tako je ob svoji dom Marija Breznik iz Lučnega.

Njena hiša sicer še stoji, a jo je voda tako razdejala,

da jo bodo morali podreti, medtem ko je to delo,

torej podiranje, pri Pečovnikovih v Podvežju.

»Smo trdoživi, kar tako ne bomo sli od tod,

trdoživosti in sponznanje, da v nesreči niso osami,

pa sta za Zgornjesavinjane, a tudi za druge,

ki jih katastrofa ni prizanašala, trdnejsa opora na njihovi novi poti v življenju.«

M. BEZEK-JAK

OB DVE HIŠI — Tajnik črnomaljskega Demosa predaje denarno pomoč Marjanu Rakunu, ki mu podivjani potok Ljubnica odnesel dve stanovanjski hiši, vendar že gradi novo, tretjo.

metrov za hišo. Mam, ki je nepremična, smo odnesli k sosedom, mi pa smo bežali. Potem se je vse umirilo in že kazalo, da nam ne grozi več večja nevarnost. 3. novembra včeraj pa so fantje pripeljali agregat, ker nismo imeli elektrike. Kar naenkrat sem zaslišali vpitje pred hišo, če da gre zopet plaz.

Pogledala sem skoč okno in zagledala zemljo in vse drugo, kar je plaz prinašal s seboj, kako se vali mimo hiše. Zopet smo bežali in čez nekaj minut je bila hiša pod plazom, »s solzami v očeh pripoveduje Olga Vršnik, ki so ji namesto še ne povsem doigrjene hiše, ki jo je gradila sama s starši, namenili podstrešno stanovanje v Lučah. Sosednje sestrine hiše pa se je plaz sedaj usmilil, čeprav mu ne zaupajo več in so se, preden bi lahko prišlo do tragedije, prebivalci raje izselili. Le njen lastnik nemočno hodi okrog nje in čaka, kaj bo.

Da so si rešili golo življenje, pa so tudi pri Robnikovih v Krnici odločale minute. »1. novembra zjutraj, bilo je okrog pol šestih, ni bilo pri nas še nič nenavadnega. Potok, ki je tekel mimo hiše, je sicer narasel, tako kot vedno ob nevihih, a ni kazalo, da bi bil nevaren. Kar naenkrat pa smo zaslišali na dvorišču strašno šumenje. Opazila sem, da avta, ki je stal pred hišo, ni več. Začela sem iskati oblačila za 3-leto in 6-leto hčerkico, a v veliki naglici in živčnosti nisem našla ničesar. Ko sva z možem dognala, da se je mostiček nad hišo zagrodil material, ki ga je voda prinesla s seboj, in tok preusmeril proti hiši, sva zgrabil vsak enega otroka in zbežala v breg. Videla sva še, kako je odtrgalo en vogal hiše, čez nekaj minut pa je ni bilo več,« pripoveduje Marija Robnik, ki ji je poleg prenovljenega hiše potok odnesel tudi novo delavničko za ključnicaštvstvo, v kateri je misil mož v kraljevskem obdobju. Sedaj se Robnikovi stiskajo v hiši Marijinih staršev, v kateri živi 11 ljudi in dobro ve, da ni druge rešitve, kot znova postavljati dom.

Prav tako je ob svoji dom Marija Breznik iz Lučnega. Njena hiša sicer še stoji, a jo je voda tako razdejala, da jo bodo morali podreti, medtem ko je to delo, torej podiranje, pri Pečovnikovih v Podvežju. »Smo trdoživi, kar tako ne bomo sli od tod, trdoživosti in sponznanje, da v nesreči niso osami, pa sta za Zgornjesavinjane, a tudi za druge, ki jih katastrofa ni prizanašala, trdnejsa opora na njihovi novi poti v življenju.«

Toda niso obupali, ne Pečovnikovi, ne kmeti, koliko moč je v teh ljudeh, ki vedo, da vse, kar so vlagali leta in leta, izčiščeno in da do morali začeti znova iz nič, lepo simbolizira nisel, ki jo je izrekla hčerkica Pečovnikove. «Smo trdoživi, kar tako ne bomo sli od tod, trdoživosti in sponznanje, da v nesreči niso osami, pa sta za Zgornjesavinjane, a tudi za druge, ki jih katastrofa ni prizanašala, trdnejsa opora na njihovi novi poti v življenju.«

Tipala in tavala sva, ležla po vseh širih, prečka dva plazova, okrog nas je šumelo in podiralno drevo. Po širih urah in pol kalvarije sva opolje prišla na cesto,« pripoveduje Jera, ki si je z žem svoj novi dom našla pri hčerkici v Raduhi.

Vnuk Tomaž, ki je hotel v Podvežju prevzeti Pečovnikovo kmetijo, sedaj nima niti toliko zemlje, da si lahko na domačiji postavlja.

Toda niso obupali, ne Pečovnikovi, ne kmeti, koliko moč je v teh ljudeh, ki vedo, da vse, kar so vlagali leta in leta, izčiščeno in da do morali začeti znova iz nič, lepo simbolizira nisel, ki jo je izrekla hčerkica Pečovnikove. «Smo trdoživi, kar tako ne bomo sli od tod, trdoživosti in sponznanje, da v nesreči niso osami, pa sta za Zgornjesavinjane, a tudi za druge, ki jih katastrofa ni prizanašala, trdnejsa opora na njihovi novi poti v življenju.«

Prav tako je ob svoji dom Marija Breznik iz Lučnega.

Njena hiša sicer še stoji, a jo je voda tako razdejala,

da jo bodo morali podreti, medtem ko je to delo, torej podiranje, pri Pečovnikovih v Podvežju.

»Smo trdoživi, kar tako ne bomo sli od tod, trdoživosti in sponznanje, da v nesreči niso osami, pa sta za Zgornjesavinjane, a tudi za druge, ki jih katastrofa ni prizanašala, trdnejsa opora na njihovi novi poti v življenju.«

Prav tako je ob svoji dom Marija Breznik iz Lučnega.

Njena hiša sicer še stoji, a jo je voda tako razdejala,

da jo bodo morali podreti, medtem ko je to delo, torej podiranje, pri Pečovnikovih v Podvežju.

»Smo trdoživi, kar tako ne bomo sli od tod, trdoživosti in sponznanje, da v nesreči niso osami, pa sta za Zgornjesavinjane, a tudi za druge, ki jih katastrofa ni prizanašala, trdnejsa opora na njihovi novi poti v življenju.«

Prav tako je ob svoji dom Marija Breznik iz Lučnega.

NAGRADA V RIBNICO

Žreb je izmed reševalcev 44. nagradne križanke izbral NEŽKO LUTAR iz Radomelj. Za nagrado bo prejela napet roman Dereka Lambert Zlati ekspres. Nagrajoči čestitamo!

Rešitev današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 10. decembra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 46.

REŠITEV 44. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 44. nagradne križanke se, brano po vodoravnih vrstah, glasi: SKOBA, MRK, TORAN, SER, DEŽELNI, GLA, NAGA, BRAV, KOROŠKA, TA, HRT, NOV, KIR, STANIČ, VIDAV, IRI, IRI, PIR, TERNA, SAD, ILIR, STON, ATEJJE, OZKOST, LARVA, KANTI.

NAGRADNA KRIŽANKA

46

ZAKLJUČEK SAHOVSCKE IGRE		JUŽNI SADEŽ	MESTO V BOKI KOTORSKI	AVTOR J. UDOR	ALBAN BERG	PLETENA KOŠARA	KARIJE NABRANO	ĐOKA	ŠVICARSKA FRANCOŠKA REJA
VRSNA AMERIŠKE KURAJICE				KDOR APNO ZGE					
ZMEČEK OGNJENIKA				RAZMOČENA ZEMELJA TRDANJAVA V ŠPANI					
NAUK O ANALIZI ZVUCA				TROPSKI ČRNII HRAST					
				SILOVITA JEZA					
DL	VRSNA LEPIH VOJNOH RASTUN	ĐOKA SARENICA V OCESU		RIM NASEBLI- NA NA KRAJU DANAŠNIH TROJAN				VRSTA DETULJE	PLANSAR
VRSNA EKSPLOZIVA				MIT LETALEC					
IND MESTO V SZ POD URALOM				ABRAHAMOV SIN POVRŠINA				GORA V SVICI UKRAJINSKO MESTO	
RIM CESAR PRAZDEJAL JERUZALEM				IZRAELSKA LUKA SPIS				SINJSKA VITE- SKA IGRA AVSTRUŠKA AGENCIJA	
ZAHODNO- GERMANSKI VOJSKOVODA				VRSNA PAPIGE ANTON OCVINK				NEM OZNAKA PLEMSTVA PRED PRIMIKOM RAOČ JOSIP	
VRSNA AMER- TROPSKIH DREVES									
				DL	VRSNA MEŠANE SOLATE				

MISLIJ

Zlo je enakovredno dobremu in kot bistvena sestavina človeške duše prav tako upravičljivo in smotorno.

K. KOČJANČIČ

Zenske imajo čudežno zmožnost naknadnega spremjanja smisla svojih dejanj.

M. KUNDERA

Poglavitne smeri svojega življenja vendarle izbiramo mi sami. A.I. SOLŽENICIN

Zavojio topoglavosti marsikdaj kdo pride na beraško palico.

BOCCACCIO

Od vseh katastrof najhujša

Cloveštvu se je znašlo pred velikim pomanjkanjem pitne vode — Plat zvona bijejo na vseh koncih sveta — Posekani gozdovi, odpake, izčrpavanje — Boj za vodo

Swaminatha Asokan pogosto sanja o vodi, o curkih svežje, hladne vode. A vsakič, ko se prebudi, sanje zamenja resničnost. V njegovem stanovanju v Madrasu, četrtem največjem indijskem mestu, ni pitne vode. Do najblizje vodovodne pipe ima pet minut hoje. Vsak dan še v temi zgornjega jutra se odpravi s plastičnimi posodami na to pot in upa, da pred pipo še ne bo predoča vrsta in da si bo lahko natočil dovolj vode za tisti dan, še predno bo voda usahnila. Teme namreč samo od 4. do 6. ure zjutraj.

Vendar je Asokan v primerjavi s pretevilnimi svojimi sodržavljani prav srečen človek. Na tisoče indijskih vasi sploh nima javnega vodovoda in večina morajo prehoditi velike razdalje do najbljžih rek ali vodnjakov. V mestih, kjer so težave z vodo postale stalnica, so vzniknili zasebni prodajalci in prevozni vodi, ki za liter navadne vode zahtevajo po din za liter. Bolnišnice in hoteli hočejo nočes plačujejo take oderuške cene. O sveži, hladni vodi, ki teče v obliju in pip, torej ne sanja samo Asoka, sanjajo milijoni Indijcev.

Vsekakor presenetljivo, saj vemo iz šolskih knjig, da indijski podkontinent zahaja mogočna monsunska deževja. Toda pitne vode primanjkuje kljub obilnim padavinam. Ne samo da je poraba prevelika, ker se je prebivalstvo povečalo namnožilo, hkrati ko je razvoj živiljenskega standarda prinesel s seboj večjo porabo vode na posameznika. Indijo zdaj plačuje z žejo in pomanjkanjem pitne vode tudi prehudo izsekavanje gozdov, najboljših naravnih zbiralnikov in zadrževalcev vode. Hidrološko ravnovesje se je podrllo po Indiji zdaj pustosijo enkrat poplave in enkrat suše. Dodatno pa težave povečujejo S industrijske in komunalne odpake, ki onešinajujo še tisto pitno vodo, ki ostaja.

Tako je v Indiji. Strokovnjaki pa opozarjajo, da se lahko isto ponoviti drugod po svetu. Med vsemi nesrečami, od globalnega pregrevanja do tanjšanja ozonske plasti, ki grože človeštvo, je gotovo najhujša prav pomanjkanje pitne vode. Problem s pitno vodo lahko prestane v katastrofo svetovnih razsežnosti. Žeja, propad kmetijstva, zastoj gospodarstva, epidemije naležljivih bolezni,

vse to se kot strašna kača vleče za pomanjkanjem vode.

Na svetu, preprosto povedano, pitne vode ni dovolj! Nije dovolj v prenapolnjenih predmestnih urbanih giganta Mexico Cityja in ni je dovolj na drugem koncu sveta, v prenapolnjenih kitajskih vaseh, primanjkuje je v velikanskih predelih Afrike, ni je dovolj v širih območjih Azije. Tam, kjer je vode sicer dovolj, v Evropi in na vzhodu ZDA, pa jo zatrpljajo z odpadki in odpakami ter prekomerno izčrpujejo. Kakovost pitne vode neprosten upada.

Svetovni inštitut za naravne vire opozarja na strahotne razlike v porabi živiljenjsko pomembne tekočine. Večina človeštv, kakih 3,4 milijarde ljudi, porabi sedemkrat manj vode za vse svo-

tisoče novih priseljencev iz vzhodnoevropskih držav, predvsem iz Sovjetske zveze. Pogledi so jim uprvi v isto reko kot so sedomed Jordancem, ki beležijo najhitrejo rast prebivalstva na Srednjem vzhodu, zanj pa ni dovolj pitne vode. V Mehiki že skoraj polovica prebivalstva nima zagotovljene oskrbe z zdravo pitno vodo. "Vodna kriza traja že več let, v tem desetletju pa bo eksplodirala," zaskrbljeno napoveduje Ivan Restrepo, vodja mehiškega Središča za ekološki razvoj.

Pomanjkanje vode je že tako resno,

da strokovnjaki govore o skorajnjih učinkih, ki jih mora prineseti. Najprej bo

udarilo po kmetijstvu, ki popije 73 odst.

vse vode, ki jo porabi človeštvo. Minili

so časi namakanja velikih površin in velikih pridelkov. Pridelava hrane se krči.

Le po zaslugi velikih mednarodnih za-

log so se revnje države ognile množični lakoti. Svetovne zaloge žita pa so se zmanjšale. Če bo severnoameriške

farmarje ponovno prizadela suša, kot

jih je, potem bo v naslednjih dveh letih

prišlo do kritično majhnih zalog.

Svet se danes zapleta v nevarne vojne

spopade zaradi nafte. Jutri se bodo

morda v nemale vojne zaradi — vode!

MiM

(Vir:Time)

Kolumb baraba?

Pred 500. obletnico odkritja Amerike

Časi so neusmiljeni, prej ali slej vsakdo stopi pred sodišče zgodovine in vskomur se sodi po njegovih dejanh. Res pa je, da sojenje včasih traja zelo dolgo, kot je to primer s slavnim pomorcem, znancem vseh solarjev po svetu, s Krištofom Kolumbom.

Čez dve leti bo minilo pol tisočletja od takrat, ko je Kolumb krenil s tremi ladjami proti Zahodu in odkril Novi svet, Ameriko. Zgvinari so stoljetja slavili ta dogodek kot odkritje tisočletja, kot prelomico v zgodovini, samega Kolumba pa so dvignili med največje duhove človeštva.

Zdaj je slišati drugačne glasove in drugačne sodbe. Heroj postaja umazec in ničvrednež. Kolumbu primerjajo z največjimi zločinci človeštva. "Hitler je v primerjavi z njim mladoleten prestopnik," trdi Russell Means, aktivist gibanja ameriških domačinov. Kirkpatrick Sale, avtor najnovije Kolumbove biografije, izrisuje raziskovalca kot polehpega koristolovca, povprečnega pomorščaka in nesposobnega guvernerja španskih kolonij Novega sveta, ki je Indijancem, ki naj bi jih "odkril", zapustil le grabež, suženjstvo in smrt.

Sporti okoli Kolumba in španske kolonizacije ter zavzetja Amerike postajajo vse ostrešji. Videti je, da bodo tudi na tem področju prevrednotili včerajšnje vrednote.

Niti eno veliko, odločilno in temeljno vprašanje tega stoletja ni v razpravah osvetljeno v pravični in resnični luči.

B. ŠТИH

Znanost in raziskave zakrivajo z istim spoštujivim plaščem prav toliko zločinov, kot jih je nekoč religija.

F. LEBOYER

Nemirnost spočeta v možganih

Znanstveniki odkrili, da hiperaktivnost počiva na fizioloških temeljih, v moteni presnovi možganov

Veliko otrok in tudi odraslih ima težave, ko naj bi se skoncentrirali ali obvladovali svoje težnje po neprestanem gibjanju. Strokovnjaki govore o hiperaktivnih osebah oziroma o sindromu pomanjkljive pozornosti in nemirnosti. A čeprav je to motnja precej pogosta — imelo naj bi jo kar 4 odst. otrok — in so jo veliko študirali, ve znanost povedati o njej presenetljivo malo. Brez pravih odgovorov, kaj je vzrok hiperaktivnosti, pa starši in vzgojitelji nimajo v rokah ključev, s katerimi bi si pomagali pri prepoznavanju, kdaj gre pri otroku za resnično hiperaktivnost, kdaj pa za kakšno drugo nepravilnost. Zdravniki so ves čas, odkar se govorja o hiperaktivnosti, domnevajo, da se v ozadju tega sicer psihičnega problema skriva fiziološki problem, vendar jim vse do pred kratkim ni uspelo najti nič oprijemljivega, kar bi njihove slutnje lahko potrdilo.

Raziskovalci Narodnega inštituta Združenih držav za mentalno zdravje so opravili raziskavo, ki predstavlja mejnik v prizadevanjih po razumevanju delovanja hiperaktivnosti. Uspelo jim je kot prvi na svetu zaslediti fiziološki rezultati. Rezultati meritev so bili presenetljivi. Ugotovili so, da imajo hiperaktivne osebe za 8 odst. zmanjšan celotni možganski metabolizem. V nekaterih predelih možganov pa so izmerili še večje razlike, predvsem v tistih predelih možganske skorice, ki so odgovorni za nadzor gibanja in pozornosti.

Kaj je vzrok pomanjkljivemu metabolizmu možganov, strokovnjaki še ne vedo, domnevajo pa, da igra pomembno vlogo dednost.

Dlje užitno pivo

Podložka v zamašku deuje kot protioksidna zapora

Kaj je največja nevarnost za pivo? Ne antialkoholizem ali druge pijače, pač pa mnogo bolj vsakdanja stvar: kisik. Ko se ta plin že ob samem polnjenju vsili v steklenico, razdiralno deluje v žlahtni pijači, ki postaja vse bolj priljubljena po vsem svetu in izpodira vino celo v tradicionalno vinskih deželah, kot sta Francija in Španija.

Pivovarnači se trudijo, da bi škodljivo delovanja kisika preprečili in pivu podaljšali dobo uporabnosti, vendar doslej v tem boju niso bili povsem uspešni. Kaže, da bo izum protioksidne plastične podložke sovražniku piva storil približno.

Kalifornijsko podjetje Aquanautics je izdelalo plastično podložko za zamaške steklenic za pivo, katerih lastnost je, da absorbuje kisik, ki se nahaja v steklenici in tistega, ki prodira vanjo. Gre za protioksidno zaporico, s katero je mogoče zaščititi napolnjeno pivo. Kot trdi proizvajalec, se tako steklenicemu pivu podaljša rok uporabnosti za cel mesec.

Novi zamaški niso bistveno dražji od sedanjih. In če bo izdelal uspelo predpreti na trgu, potem bo denarce veliko. Vsak let v svetu napolnijo okrog 150 milijonov steklenic piva.

Zivljenje brez nežnosti in ljubezni je suho, nemazano in škripavo kolesje.

V. HUGO

Kar ljudje urede, razmere prevrnejo.

V. HUGO

Ne zgolj meteorit

Več vzrokov za množično izumrtje v davnini

Znanstveniki že dolgo iščejo odgovor na vznemirljivo vprašanje, zakaj je na prehodu iz krede v terciar prišlo do silovitih sprememb na svetu, predvsem v rastlinskem in živalskem svetu. Vse več strokovnjakov se ogrevata za teorijo, po kateri naj bi pred 66 milijoni let na Zemljo treščil orjaški meteorit in povzročil množično izumrtje rastlinskih in živalskih vrst, ki so takrat živele na svetu, od malih morskih živali do velikih dinozavrov. To teorijo so znanstveniki sprejeli kot najbolj verjetno razlagu množičnega izumrtja.

dežurni
poročajo

VLOM V BRUNARICO — V noči na 19. novembra je neznan storilec pri vasi Streljnik vzlomil v brunarico Staneta Lazorja. Vlomilec je odnesel žepno svetilko in nekaj pijače, tako da je skupne škode za 700 dinarjev.

ODNESEL ŠKORNJE — V času med 17. in 21. novembrom je nekdo vzlomil v zidanico na Hmeljčicu, ki je last 54-letnega Jožeta Rezija iz Mirne Peči. Rezeli je imel srečo, vlomilec mu je odnesel le par skornjev, škode po je za tisočak.

OB KOLO Z MOTORJEM — Še neznan storilec je v času med 21. in 22. novembrom stopil v nezaklenjeno garažo Rudija Goloba v Gorenji vasi pri Minci in tam odpeljal kolo z motorjem, vredno 3.000 dinarjev.

ODVIL IN ODNESEL KOLO — V času med 21. in 23. novembrom je bil Jozef Glavač iz Novega mesta ob zadnje levo kolo svojega avtomobila. Vozilo je bilo parkirano pred stanovanjskimi bloki na Segovi ulici, neznanec pa je z njega odvил in odnesel neznan kam zadnje levo kolo, vredno vaj tisočaka.

OKRADEN V GOSTILNI — Neznan predrežec je 25. novembra med 2. in 3. uro ponoči v gostilni Balkovec v Malem Neraju ukradel usnjeno jakno in fotoaparat. Obobe je bilo last 29-letnega Jožeta Butale iz Kanižarice, ki je bil tako ob 3.000 dinarjev.

TRAČNICO ZVLEKEV NA NJIVO — Neslano šalo si je 19. novembra prišlo neznanec, ki je s traktorjem pri Slovenski vasi odvlekel na njivo tračnico ter jo tam podoral. Novomeški železničarji so s tem dejantom oškodovani za 3.500 dinarjev.

OB AVTOMOBILSKO KOLO — Med 21. in 23. novembrom je bila ob avtomobilsko kolo tudi Novomeščanka Darja Podbevsek. Kdo je bil montažer, miličniki še ugotavljajo.

LE RAZMETAVAL JE — V noči na 25. novembra je nekdo vzlomil v osebni avto 28-letnega Alojza Avšca z Dolža, ki je vozilo pustil parkirano pri Mokronugu. Nepridržav je po vozilu pridno razmetaval, vendar je odšel praznih rok. Nekaj škode je bilo le z vlomom, miličniki so jo ocenili na 150 dinarjev.

KDO JE KRIVOLOVEC? — TREBNJE — Člani tukajšnje lovske družine so v gozdu Rihpovec pri Trebnjem našli srujanca, ki ga je neznan storilec ustrelil med 23. in 24. novembrom in prekril z listjem. Očitno ga je hotel kasnejše odnosti domov, a so ga lovci prehiteli. Kdo je ustrelil srujanca, še ugotavljajo, lovci pa so s tem oškodovani za 1.550,00 dinarjev.

Mlađeletna ubežnika sta znova za zapahi

Črnomaljski miličniki in kriminalisti UNZ Novo mesto prijeli mlađeletna J. K. in M. D. — Skupaj blizu sto vlomov

LOKVE, NOVO MESTO — Vsega 15-letni J. K. in leta dni starejši M. D., oba iz romskega naselja Lokve, sta že starca dolenjskih miličnikov, kriminalistov in sodnikov. Še posebej prvi je svojevrsten rekorder v številu vlomov in tatvin, samo lani jih je sam ali v družbi z M. D. zagrešil 72. Njuno serijo so prekinili uslužbeni UNZ in ju spravili za rešete, toda po končani preiskavki ju je preiskovalni sodnik izpuštil na svobodo. Fanta sta to s pridom izkoristila in znova urno stopila na kriva pota. Po Črnomlju in okolici sta vlamljala v trgovine, vikende, naposled sta se znova znašla na varnem. J. K. je moral v Vzgojni zavod Planina pri Rakeku, M. D. pa v Prehodni mlađinski dom v Ljubljani.

Na Planino pri Rakeku je bil J. K. poslan iz novomeškega pripora 6. septembra, že štiri dni kasneje je pobegnil. Od takrat pa do 20. novembra, ko so ga v romskem naselju Lokve prijeli črnomaljski miličniki in kriminalisti novomeške UNZ, je pridno kraljal vlamljaj. Med 5. in 8. oktobrom letos je vlomil v VVZ Oton Župančič, enota Čardak v Črnomlju. Ukradel je nekaj hrane, škode pa je bilo za 12.000 dinarjev. Med 19. in 22. oktobrom je vlomil v prostore OŠ Milke Sobar-Nataše v Črnomlju in si tam pristal videorekorder ter 393 din. gotovine, skupne škode je

B. B.

Uboj povrnil izgubljeni ugled

Kaj se dogaja za zidovi KPD Dob pri Mirni? — Po štirih mesecih čakanja je nož opral čast — Ivan Prah mirno čaka na sojenje

DOB PRI MIRNI — Le tu in tam pricurja kakšna skromna novica o tem, kakšno je življenje za zidovi in rešetkami našega največjega kazensko-poboljševalnega doma Dob pri Mirni. Ni jih malo, ki trdijo, da je Dob fakulteta za kriminalce, da zaporniki šele tod do obisti spoznajo poklic kriminalca, pečnologji temu seveda vztrajno nasprotujejo, na mizo dajejo svoje argumente. Kaj več od zgolj skromnega utrinka iz zaporniškega življenja dajejo naslednje vrstice, v njih se zrcalijo krutost, resničnost in tragičnost dolgoletnega bivanja za rešetkami, ki postavlja za zunanjji svet nepojmljiva in težko razumljiva merila.

Vsega nekaj vrstic dolgo je bilo uradno obvestilo o dogodku, do katerega je prišlo 4. aprila letos ob 14.20 v jedilnici KPD Dob pri Mirni. 32-letni Ivan Prah-Luka iz Trbovelja tega dne z nožem umoril sozopornika, svojega bivšega dobrega prijatelja, Djura Oraka. Toda pravo in celovito sliko dogodka da šele ozadje zločina, ki ga je zagrešil človek, kateremu so sodniki za rešetkami namenili desetletno bivanje, 29. januarja 1988 je namreč Ivan Prah v Trbovljah brez pravega razloga s sekira hladnokrvno umoril Dušana Cajičnerja. Dvajset mesecev te kazni je Prah že odsezel, to je bil čas, ko si je med sozoporniki z muko pridobil ugled, slednji je za bivanje v zaporu med ljudmi, obsojenimi na dolgotrajno skupno življenje, najpomembnejši. V tem času je Prah spoznal tudi Djura Oraka, ki je v Dobu prestjal kazen dveh let in 6 mesecev zapora zavojio poskusa umora in nasilniškega obnašanja. Dobro sta se razumela, usoden za nadaljnji potek dogodka je bil 12. november 1989.

OB ČEKE IN KARTICO

NOVO MESTO — 31-letna Dragica Vidrih iz Ločne očitno ni dovolj resno vzele opozoril o vse večjem številu tatvin čekov in čekovnih blanketov, ki jih tatori na različnih bankah potem spremno in uspešno vnovčujejo. V noči na 21. november je nekdo vzlomil v osebni avto, parkiran pred njeno hišo v Ločni, odnesel pa čeke Ljubljanske banke in čekovno kartico. Šele čas po pokazal, kolikšna bo končna škoda, tisto z vlomom so ocenili na 500 dinarjev.

Z APODRAVILO CESTE

NOVO MESTO — Novembroško neurje in vodna ujma se nad novomeškim območjem na srečo nista znesla nitidaleč tako hudo, kot sta se nad velikim delom Slovenije. Je pa v krajevni skupnosti Škocjan na primer odnesel del ceste Klenovnik-Zagradsko gora. Popravilo bo stalо okrog 156 tisočakov.

KAJ JE Z ODGOVORNOSTJO?

SEVNICA — Odbornik Miro Gačnik je na zasedanju sevnische občinske skupščine vprašal, kaj je z zaključnim poročilom tki. Pesjakove komisije, ki je proučevala odgovornost poveljnika občinskega štaba za teritorialno obrambo zaradi oddaje orožja. Ob tedanjih burnih razpravah v skupščini je bilo rečeno, naj bi počakali, da bi videli, kako bodo izpeljali zahteve po odgovornosti v republiškem štabu TO in drugod.

Prah in Orak sta tega dne skupaj z nekaj ostalimi obsojenimi igrali karte za denar, ko se je med njimi vino hujši prepričal. Končal se je s pretepom, med katerim je Orak s pepelnikom udaril Praha po glavi in ga tudi lažje poškodoval. Nadaljnji obračun so pazniki sicer preprečili, toda za Praha so se s tem dogodkom pričeli tedni in meseci trpljenja. S tem, ko je Orak kresnil po glavi, je med sozoporniki izgubil težko priborjen ugled, sam je povedal, da je bil odtej psihično uničen, vse mu je šlo narobe, slab je delal, prekomerno je pričel uživatele tablette, poslej je mislil le še na to, kako si bo povrnil ugled in spoštovanje med jetniki. Edina pot je bila dostojno maščevanje.

Djur Orak si je že pripravljal jedilni pribor za kosilo, ko je Prah izkoristil dejstvo, da paznivnik ni bil v bližini. S hitrimi koraki je stopil iz vrste jetnikov, ki so čakali na kosilo, skočil do Oraka in ga dvakrat zabolzel v prsi. Iste dne ob 20.45 je Orak v novomeški bolnišnici podlegel hidrim poškodbam. Nemara ni odveč ob tem dodati, da je zaporniška uprava, poznavajoč nepisane zakonitosti dolgotrajnega življenja za rešetkami, pričakovala Prahovo maščevanje, Republiški sekretariat za pravosodje in upravo je zato prosila za Prahovo premestitev v drug zapor, toda odgovor je bil negativen.

Ze dan po pretepu si je prisrbel želeno palico, toda paznivi so jo našli in mu jo odvzeli. Vedeli so, kakšna pravila vladajo v jetniškem življenju, to je bil razlog, da so 23. novembra pripravili sestanek z obsojenimi, ki so bili vpleteni v obračun, na njem pa hoteli doseči pravovo in premirje. Orak se je Prahovo javno opravčil, predlagal mu je, da ostaneta prijetjalne še naprej, toda Prah kesanja ni sprejel. Tudi to mu ni bilo dovolj, da je bil Orak za pretep kaznovan, nekaj dni je moral preživeti celo v samici. Cena izgubljenega ugleda in spoštovanja je bila po njegovem precej višja. Vendarle pa se je zdelo, da je spor pozabljilen; Prah je po sestanku celo pozdravil Oraka, toda kasneje se je pokazalo, da le z namenom zmanjšati njegovo budnost in opreznost.

V zaporniški kuhinji si je Prah potrebu, ko so mu pazniki odvzeli želesno palico, prisrbel nož s 7,5 centimetra doljim rezilom in 10 centimetrom doljim lesenim ročajem. Rezilo je dal nekomu

še dodatno nabrusiti, nato pa je nož vselej nosil pri sebi v posebej zašitem žepku na notranji strani zaporniške oblike. Polne štiri meseca je mimo in potrežljivo iskal ter čakal priložnost, ponudila se mu je letošnjega 4. aprila ob 14.30 v zaporniški jedilnici.

Djur Orak si je že pripravljal jedilni pribor za kosilo, ko je Prah izkoristil dejstvo, da paznivnik ni bil v bližini. S hitrimi koraki je stopil iz vrste jetnikov, ki so čakali na kosilo, skočil do Oraka in ga dvakrat zabolzel v prsi. Iste dne ob 20.45 je Orak v novomeški bolnišnici podlegel hidrim poškodbam. Nemara ni odveč ob tem dodati, da je zaporniška uprava, poznavajoč nepisane zakonitosti dolgotrajnega življenja za rešetkami, pričakovala Prahovo maščevanje, Republiški sekretariat za pravosodje in upravo je zato prosila za Prahovo premestitev v drug zapor, toda odgovor je bil negativen.

Takšna so dejstva, o katerih govorji pred dnevi vložena obožnatka novomeškega temeljnega tožilca zoper 32-letnega Ivana Prah-Luka. Slednji je podogrod začupal preiskovalcem, kako sedaj mirno in spokojno spi, njegova čast je oprana. Na sojenje čaka brez strahu, ve le to: če ga bodo znova vrnili med zdovje KPD Dob pri Mirni, bo to zelo verjetno pomenilo njegov konec. Oraka bodo njegovi prej ko slej maščevali, Prah je preiskovalcem izjavil, da bi tudi sam ravnal enako. Če bo že moral nazaj na Dob, bo sam skušal prehiteti maščevalce, ve, kdo so, ve tudi, da so, kot po njegovih besedah večina obsojenih, oborženi z noži. Čast na Dobu pere le kri.

B. BUDJA

S službenim avtom gradil vikend

Pred sodnike je moral bivši poveljnik poklicne gasilske enote in podpredsednik občinske gasilske zveze — Pogojna obsoda

NOVO MESTO — Poldružno leto je tega, kar je bilo iz novomeške poklicne gasilske enote slišati to in ono o raznih nepravilnostih in okorščanjih, dogajanje je te dni dobili tudi sodni epilog. Na zatočni klopi novomeške enote temeljnega sodišča je sedel 37-letni Mihal Horvat, ki je bil v tistih dneh vodja operative in poveljnik poklicne gasilske enote, hkrati pa tudi podpredsednik novomeške občinske gasilske

silski enoti in slabo orgaizirano kontrolo mu je senat pri izreku kazni štel v olajševalno okoliščino, v obtežilno pa nesporno dejstvo, da je zlorabo storil kot delavec s posebnimi pooblastili, ki bi za zakonitost poslovanja moral se posebej skrbeti. Kazen izrečenih štirih mesecev zapora, pogojno za dobo dveh let, še ni pravomočna.

B. B.

zarjali na nenormalno visoke izdatke za tovrstno potrošnjo. Toda takega izračuna Horvat ni nimalo podrobno izdelal, kmalu je postal jasno, zakaj. Njegovi podatki so se kreplko razlikovali od izračunov, do katereh je prišel direktor, dodatno preverjanja za Horvata niso bila najbolj prijetna. Ugotovilo se je, da je prav na službeno vozilo — predvsem kombi traffic — večkrat uporabljal zase, da se je zasebno prevaja v Ljubljano, Zagreb, Brežice, celo Sremsko Mitrovico, da bi večnožni prikri, da je vozilo odklapljal kilometrski števec. Preiskava in kasneje še sodna obravnava sta potrdila, kako je Mihal Horvat v času med 28. oktobrom 1988 in 11. maju 1989 neupravičeno uporabljal gasilska motorna vozila brez potnih nalogov in dovojenj v zasebne namene ter da je v vsaj sedmih takih vožnjah s trafficom prevozel najmanj 2.000 kilometrov. Za svoje potrebe je tako porabil vsaj 140 litrov gasilskega goriva. A tudi to še ni vse.

Med 12. in 22. februarjem lani je bil Horvat na dopustu, v tem času je na bencinskih črpalkah Petrola v Novem mestu in Tržiču s tremi naročilnicami poklicne gasilske enote tankal gorivo v svoj avto, točneje v vozilo, ki mu ga je znanec posodil.

Sodnikom je Horvat dejanje skesan poznal, pojasnil je, kako je s kombijem nabavil material za gradnjo svojega vikenda, priznal je tudi, da je na naročilnice tankal gorivo v izposojenega golfa. Neurejeno poslovanje v poklicni ga-

Osumljen utaje davkov od prodaje vozil

Kazenska ovadba zoper 33-letnega Silva Ž. — Avte prodajal brez pisa

NOVO MESTO — Temeljni javni tožilec iz Novega mesta je te dni prejel kazensko ovadbo zoper 33-letnega Šilva Ž. s Potov Vrh. Slednje ovadba bremenii zatajitev davčnih, primer je brkone poučen še za marsikoga.

Ni jih malo na Dolenjskem, katerih postranski ali tudi osnovni zaslужek predstavlja preprodaja avtomobilov. Medenje je očitno sodil tudi Šilvo, kupil in naprej prodal je štiri osebno avtomobile, ne da bi pri tem opravil prepis. Uslužbenec novomeške UNZ so izračunal, da je bil občinski upravni organ, zadolžen za odmero davkov, s tem prikrajan za 72.719,10 dinarjev. Zavojno zatajitev davka in tej višini bo moral Šilvo Ž. pred sodnike.

J. K. pa ni dolgo vlamljaj sam.

28. oktobra je iz Prehodnega doma v Ljubljani pobegnil M. D., skupaj

sta nato opravila še nekaj podobnih podvigov.

Tako sta novembra vložili v prodajalno KZ Črnomelj na

tamkajšnji tržnici, nato se v zasebno

prodajalno Panda v Sibniku pri

Črnomelju ter v brunarico v Vranovičih, last S. L. Odnesla sta nekaj pijač in baterijo, skupne škode je bilo za 2. tisočaka.

V obeh prej omenjenih prodajalnih sta J. K. in M. D. jemala hrano, pijačo, cigarete, oblačila, vzel sta radiokasetofon in radio, vrednost vseh ukradenih predmetov je kar 37.000 dinarjev, medtem ko je bilo z vložmi povzročene škode za 10 tisočakov.

Nekaj ukradenih predmetov so jima zasegli miličniki in kriminalisti.

M. D. so namreč prijeli 21. novembra, kar precej pa sta jih velikoščno razdelila med ostale Romove v naselju Lokve pri Črnomelu.

M. D. so namreč prijeli 21. novembra, kar precej pa sta jih velikoščno razdelila med ostale Romove v naselju Lokve pri Črnomelu.

Pionirju se že nasmih naslov

Za Novomeščane nadvse ugoden razplet v 7. in 8. kolu A 2 lige — Krepko na čelu lestvice — V soboto v Skopju z Vardarjem

Boljšega razpleta, kot sta ga novomeškim odbojkarm prinesli 7. in 8. kolo prvenstva v I. zvezni A 2 ligi, si tudi v sanjah ni bilo moč misliti. Ne le, da so Novomeščani vknjizili stiri nove točke, pač pa so jih na roke šli tudi ostali izidi, tako je med drugim Strumica že med tednom ostala praznih rok v Bihaču, Salonit pa je v soboto presenetljivo ugnal Spartaka v Subotici.

Novomeški Pionir je s sedmo zaporedno zmago prezel prvo mesto na lestvici in upati je, da ga ne bo izpuštil do konca prvenstva. Že med tednom so pionirjevi v zadnjem kolu prvega dela doma brez večjih težav v slabih urah opravili z ekipo Salonita, gostom so pri tem prepustili vsega 15 točk v treh nizih. Največji presečenje tega kola se je pravzaprav pripetilo v Bihaču, kjer so gostiljkarji kar s 3:0 premagali dodelje neporaženo Strumico, slednjo je pot iz Bihača vodila v Novo mesto. Derby prvo in drugovrsene ekipi prvenstva je v športno dvorano pod Marofom privabil kakih 500 gledalcev, ti so bili priz eni najbolj negotovih in dramatičnih tekem, kar so jih dajkoli odigrali pionirjevi. Ne le, da je zmagovalca odločil šele peti niz, ekipi sta ga odigrali celo na razliko, jasno je potemtakem, da je ob takšnem razpletu v veliki meri odločalo tudi športna sreča, se posebej, ker se peti niz igra po tie break pravilu. In čeprav izid kaže na veliko izenačenost nasprotin, so odbojkari Pionirja nekajkrat dokazali, da so precej boljši tekmeči, tekmo bi lahko odločili tudi prej. Prvi in četrti niz so dobili brez težav, gostje so se moralni za svoja dva kreko potrudili. Točki sta tako ostali doma, veselje v novomeškem taboru je bilo nepopisno, kasneje sta ga dopolnili dve novici: Salonit je nenejadljivo v Subotici premagal Spartaka, Bihač pa je doma premagal ekipo Vardarja Tutuna. Pot Novomeščanov h končnemu cilju, urstvitv v A 1 ligo, med osem najboljših jugoslovenskih prvoligašev, je tako odprt. Tudi morebiten sobotni poraz v Skopju z ekipo Vardar Tutuna sedaj za Novomeščane ne bi bil tragičen, pod pogojem seveda, da dobijo vsa preostala srečanja. Tega pa so pionirjevi ob ugodnem razpredelu tekem, kot ga imajo, vsekakor sposobni. Šampanjec se torej že lahko hlači.

Zmagami pa nadaljujejo tudi Kočevke v II. zvezni ligi. Po uspehu proti ekipi Narodnega doma v Ljubljani so tokrat mlađi vodilni ekipi ne pozno poraza, prizadejala so edini poraz Koper Cimos, premagale Ljubljano in v soboto še Topolščico Kajuha, ekipi, ki so po vseh napovedih najresnejši kandidati za naslov prvakov. V soboto so Novomeščanke v Mirni Peči popolnoma nadigrale Topolšico, v tretjem nizu so celo vodile s 13:0, resda nato pustile, toda točki sta vendarle ostali doma. Če torej ne bi bilo dveh nekoliko nepričakovanih porazov v prvem delu, bi

mlađa ekipa, ki jo vodi Andrej Prah, kaj lahko postala jesenski prvak prve republiške lige.

B. B.

Šport

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

VSE BLIŽE NASLOVU — Novomeščani odbojkari nadaljujejo s serijo zmag, že med tednom so v zadnjem srečanju prvega dela prvenstva gladko s 3:0 ugnali Salonit, v petek zvečer pa pod Marofom zabeležili doslej najpomembnejšo zmago.

Mlađa vrsta odbojkarske novomeškega Pionirja, ki nastopa v prvi republiški ligi, nadaljuje z imenitnimi dosežki. Pionirjeve so doborda spremene podobo na vrhu lestvice, kjer so se z nekaj zaporednimi zmagami sedaj značile tudi same. V obravnih vodilnih ekip je pozno poraza, prizadejala so edini poraz Koper Cimos, premagale Ljubljano in v soboto še Topolščico Kajuha, ekipi, ki so po vseh napovedih najresnejši kandidati za naslov prvakov. V soboto so Novomeščanke v Mirni Peči popolnoma nadigrale Topolšico, v tretjem nizu so celo vodile s 13:0, resda nato pustile, toda točki sta vendarle ostali doma. Če torej ne bi bilo dveh nekoliko nepričakovanih porazov v prvem delu, bi

zmagam pa nadaljujejo tudi Kočevke v II. zvezni ligi. Po uspehu proti ekipi Narodnega doma v Ljubljani so tokrat

džica pri moških pa Deželakovo, Novakovo, Lužarjevo, Železnikovo pri deklebiti, da mladih upov niti ne omenjam.

Lojze Kolman, po Cerarju na najboljši telovadec, ni dovolil presečenja, svojega večnega tekmeča Enisa Hodžiča je ugal s prednostjo devetih desetin točke. Bržkone je zmagovalca odločila slabša valja Hodžiča na konju z ročaji in v partiji. Ob Kolmanu in Hodžiču velja v moški konkurenči omeniti še mladega Aljaža Pegana, ki je na drugu dobil celo najvišjo oceno, na koncu pa je zasedel v skupinem števku tretje mesto. Presečenja je bilo tudi pri deklebitih, prvo mesto sta si razdelili Ljubljancanki Sasa Deželak in Renata Novak; zavojlo nekaj spodrljajev sta se moralni Lužarjev in Železnikova zadovoljiti s tretjim oziroma četrtem mestom.

Dodajmo, da sta organizatorja Gimnastične zveze Slovenije in ZTKO Trebnje tekmovanje res vzorno pripravila, še posebna poslastica za gledalce je bil nastop v parih.

REZULTATI — 17. pionirski pokal, pionirke: 1. Brejc 36.60, 2. Vrčič (obj. Ljubljana) 36.10, 3. Rušid (Trbovlje) 35.35; pionirji: 1. Samsa (Ljubljana) 55.90, 2. Baš (Trbovlje) 54.40, 3. Šajn (Maribor) 53.30; **tekmovanje v parih:** 1. Rušid — Samsa 18.80, 2. Mavrič — Šajn 18.55, 3. Brejc — Eržen 18.45.

22. pokal gimnastike — članice: 1. Deželak in Novak 36.20, 3. Lužar (vse Ljubljana) 36.10; članici: 1. Kolman 56.25, 2. Hodžič 55.35, 3. Pegan (vsi Ljubljana) 54.35; **pari:** 1. Železnik — Kolman (oba Ljubljana) 37.40, 2. Turk — Pegan (oba Ljubljana) 36.75, 3. Deželak (Ljubljana) — Glavač (Trbovlje) 36.15 itd.

Na trebanjski prireditvi je predsednik tamkajšnje občinske skupščine Ciril Pungartnik izročil najboljšemu jugoslovenskemu telovadcu Lojetu Kolmanu v znak priznanja za letošnje mednarodne uspehe spominsko grafično. Gimnastična zveza Slovenije pa se je z dirlili spomnila tudi Vesne Stare in Tine Matoh, ki ta prenehali z aktivnim nastopanjem.

KOLESARI IMAJO NOVO VODSTVO — Marjan Zupanec (v sredini), kateremu se imajo novomeški kolesarji zahvaliti za veliko tega, ni več na čelu KD Krka. Po letih garanja in odrekanja je svoje mesto prepustil Adolfu Zupanu, na nedavnom občnem zboru novomeških kolesarjev je nastal »spominski« posnetek že bistva predsednika s kolesarskimi delavci, brez katerih klub ne bi bil to, kar je danes. (Foto: B. B.)

I. SRL, moški, 8. KOLO: INLES RIKO — VELIKA NEDELJA 29:20 (15:4)

Inles Riko: Lapajne, Djokić 1, Mohar 2, Silc, Marolt 2, Mihelič 8, Lesar 6, Tomšič 4, Fajdiga 5, Abram 1, Jurič 2, Škaper.

STT RUDAR — KRŠKO 29:22 (15:11)

Krško: Imperl, Kekić 3, Keše 5, Vrtovšek, Iskra 7, Voglar 5, Martincič, Zagor, Kovač, Urbanc, Rakar 2, Božič.

FERROTEHNA — DOBOVA 36:30 (17:14)

Dobova: Jurkac, Levec 8, S. Deržič 11, I. Deržič 5, Kranjc 5, Večerič, Radanovič 4, Bratrušić, Sepetavec.

LESTVICA 1. STT RUDAR 16:2. Pomurka Bakovci 13... 5. Inles Riko 11, 12. Dobova 4, 13. Krško 1, 14. Dol 0.

Pari prihodnjega kola: Krško — Inles Riko, Dobova — Grosuplje, Jarjan — STT Rudar, itd.

nogomet

SNL, 15. KOLO: ELAN — INGRAD KLADIVAR 32 (1:1)

Strela za Elan: Plevnik v 8. in 54. minutu ter Kostrevc v 89. minutu.

Elan: Horvat, Markovič, Kobe, Hadžić, Kramar (Mesojevec), V. Primo, Milanič, Juršič, Plevnik, A. Primo, Kostrevc.

KONČNA JESENSKA LESTVICA: 1. Slovan 23, 2. Rudar (V) 22, 3. Ljubljana 20, 4. Svoboda 19, 5. Živila Naklo 16, 6. Rudar (T) 15, 7. Jadran Lama 15, 8. Elan 15, 9. Ingrad Kladičar 14, 10. Domžale 14, 11. Steklar 12, 12. Nafta 12, 13. Murja 12, 14. Vozila 11, 15. Partizan Hmezd 10, 16. Medvode 7.

Pari prvega spomladanskega kola: Elan — Rudar (T), Nafta — Medvode, Sloven — Naklo, Vozila — Steklar, itd.

rokomet

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 9. KOLO: LIK KOČEVJE — NOVA GORICA 3:1 (5, 7, 12, 4)

Lik Kočevje: Levstik, Letmar, Ogrinc, Turk, Ibrahimovič, Klun M., Brški, Hočevar, Drobnič, N. Brški.

LESTVICA: 1. Pula 16 ... 5. LIK Kočevje 8, itd.

V prihodnjem kolu igrajo Kočevke na Bledu.

1. SOL, ženske, 8. KOLO: PIO-NIR — TOPOLŠICA KAJUH 3:1 (9, 10, 14, 7)

Pionir: Brulec, Koncilja, Ostrovščnik, Podolski, Hočevar, Poreber, Šteblaj, Kučera, V. in J. Vernig, Stevanovič, Blatnik.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 14, 2. Ljubljana 12, 3. Krim 12, 4. Pionir 12, itd.

Novomeščanke igrajo v prihodnjem kolu, 8. decembra, v gosteh z drugo ekipo Partizana Tabor.

kegljanje

I. republiška liga, moški, 8. KOLO: HIDRÓ — KOČEVJE 5105:4960, KOČEVJE — SLOVAN 5122:4926

I. republiška liga, ženske, 8. KOLO: KOČEVJE — FUŽINAR 2366:2294, KOČEVJE — KORTAN 2259:2289

Med moškimi je Kočevje sedmo z 8 točkami, pri ženskah pa so Kočevke devete s šestimi točkami.

Jesen zaključili z zmago

Nogometni Elani zaključili prvi del na osmem mestu — Šesti par točk »prispeval« Ingrad Kladivar

Jesenskih bojev za točke v slovenski nogometni ligi je konec. Šestnajst republiških prvoligašev je v petnajstih kolih doseglo 345 zadetkov, 23 od teh sojih priznani nogometni novomeški Elana. Slednji morajo biti z jesensko bero kako zadovoljni.

Z nedelje smago nad celjskim Igrandom Kladivarjem s 3:2 so Novomeščani prvi del prvenstva končali na osmim mestu s 15 točkami, kar je vsekakor lep dosežek. Še posebej, če se spomnimo črne serije v nekaj uvodnih kolih, ki je resno zamašila vrste Elana. Na srečo ni prišlo do najhujšega, ekipa je ob pomoči izkušenih igralcev, še posebej Pavlinu, kmalu prebolela krizo, pričele so se vrstni zmage in temu primeren je bil tudi položaj na lestvici.

DERBI ROKOMETĀŠEM ČRNOMLJIA

ČRNOMELJ — 8. kolo v II. republiški rokometni ligi je prineslo tudi najzanimivejše srečanje doseg: v Črnomljiju sta se gomerili prvo- in drugovrsene ekipa Črnomelj ter Akriplola Trebnje. Gostitelji so zmagali brez težav, dodali pa velja, da je bilo srečanje nervozno in igra dokaj pojprečna. Najboljša strelnica pri Črnomeljih sta bila M. Papež z 8 in J. Papež z 6 zadetki, pri Trebnjih pa jih je največ, 7, prispeval Strajnar. Najbolj mož na igrišču je bil Črnomeljski vratar Plut. S to zmago so Črnomeljci ostali na čelu lestvice s 16 točkami, Trebnje na drugem mestu pa jih ima 12.

ŠAHISTI PIONIRJA ŠESTI

LJUBLJANA — Od minulega četrtka do nedelje se je na polfinalnem turnirju zahodne regije šest moštov pomerilo na šahovskem turnirju, s katerega sta na finalni turnir vodili le prvi dve mesti. Novomeški šahisti so tokrat ostali praznih rok, v močni konkurenči so zasedli zadnje šesto mesto. Vrstni red: 1. Murka Lesce 7 (29,5), 2. Iskra (Ljubljana) 7 (29,3), 3. Vrhnik 7 (26,5), 4. Domžale 5 (24), 5. Jeznice 4 (23,5), 6. Pionir (Novo mesto) 0 (17,5).

tradicijo in številom prirvencev te igre tudi zaslubi. Škoda le, da ni temu primerna tudi podpora.

PORAZ STRELCEV ISKRE

SEMIČ — V 4. kolu II. republiške strelske lige so strelci semiške Iskre gostili ekipe leskovškega Sopa. Zmagali so gosti z rezultatom 1451:1430.

VELIKO ROBE ZA MALO OBISKOVALCEV — Čeprav so se organizatorji dobro potrudili, lahko tudi letošnji smučarski sejem štejemo med neuspešne. Na sliki: med zasebnimi trgovci je največjo ponudbo pripravil Novomeščan Rudi Kušer. (Foto: J. Pavlin)

Kaj bo sejem brez snega?

Sejem uspel brez ljudi — Namesto smuči prodajali AMC posodo — Nekateri že imajo karte za Gače

NOVO MESTO — Kot kaže, so domači popolnoma izgubili upanje, da bo njihova pokrajina sploh še kdaj bella. Očitno v to verjamejo le še člani smučarske društva Rog, ki so z največjo vnenom pripravili 12. sejem nove in rabljene smučarske opreme v novomeški športni dvorani.

Lahko zapisemo, da so bili skupaj s prodajalci osamljeni. V dobrini starih časov se je v dvorani zvrstilo prek 6000 obiskovalcev, to pot so jih v nedeljo zvečer natele. Nekateri že imajo karte za Gače

trgovine v družbeni lasti — Zmaga, Alpina, Standard-konfekcija, še vedno pa za takšno prodajo ni mogoče privabiti trgovcev Dolenjke in Mercatorja. Pa še neko je bilo opaziti, za stojnico družbenih trgovin, ki so jih delali zastopi v enkupec, na privatnih rovih.

Pravzaprav sejma ne bi bilo, če letos nanj ne bi povabili raznih proizvajalcev tovrstne opreme in trgovcev. Tako je bila na stojnicah tudi posoda pa kozmetika in drugo, kar prejšnja leta zagotovo ne bi našlo prostora. Odzvale so se tudi nekatere

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 30. XI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 1.25 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 SPORED ZA OTROKE IN MLADE

PISANA FRNIKULA, slovaški film

ZBIS: MURO V ŽIVALSKEM VRTU

10.35 MOZAIK

10.35 POGUM ZA TVEGANJE: PIONIRJI SODOBNE KIRURGIJE, 5/5

11.25 PODMORNICA, nemška nadalj., 6/6

12.15 FESTIVAL KAJKAVSKE POPEVKE KRAPINA 90

13.00 SEDMA VŽIGALICA, avstralski film

14.00 VIDEO STRANI

14.10 RADOST EVROPE

15.30 SOVA, ponovitev

16.50 EP VIDEO STRANI

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.05 MOZAIK

TEDNIK, ponovitev

18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE

18.10 GRADOVI: ZATON GRA

DOV, ponovitev

18.40 HOVI, angl. naniz., 10/11

19.05 RISANKA

19.15 TV OKNO

19.30 DNEVNIK 2

19.55 VREME

19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 NEBU NAPROTIV, amer. dok. serija, 10/12

21.20 ZAKON V LOS ANGELESU, amer. naniz., 29/42

22.10 DNEVNIK 3, VREME

22.30 NAMESTO KOGA ROŽA CVE

TI, koncert Vlada Kreslinja za Amnesty International, 1. del

23.15 SOVA:

DRUŽINSKE VEZI, amer. naniz., 13/22

PRSTI, amer. film

1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Domači ansambl: Fantje treh dolin (ponovitev) — 16.30 Beseda na strehi sveta — 17.25 Pajčevina na strehi sveta (dok. oddaja) — 17.50 Morilci med nam (2. del filma) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ob svetovnem dnevu boja proti aidsu — 21.40 Oči kritike — 22.20 Koncert z dirigentom S. Celibidachejem — 23.20 Vprajanje ZIS — 0.20 Satelitski programi

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Kapetan Grom in vojaki prihodnosti (amer. naniz.) — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 16.25 Poročila — 16.30 TV koledar — 16.40 Kapetan Grom in vojaki prihodnosti — 17.10 Šolski program — 17.10 Hrvatska danes — 18.25 Številke in črke — 18.45 Taks (amer. humor. naniz.) — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Otroka hočem obdržati (amer. film) — 21.30 Zagrebški sejem jazz — 22.20 Dnevnik — 22.40 Poročila v angleščini — 22.45 Odaja o kulturi — 23.45 Poročila

SOBOTA, 1. XII.

SLOVENIJA 1

8.05 — 1.40 TELETEKST
8.20 VIDEO STRANI

8.30 IZBOR TEDENSKI PROGRAM-SKE TVORNOSTI

8.30 NEMŠČINA — ALLES GUTE, 23. lekcija

9.00 MUZZY, angleščina za najmlajše (10/20)

9.15 RADOVEDNI TAČEK

9.35 LONČEK, KUHAJ

9.45 ČEBELICA MAJA

10.05 KRIŽEM KRAZEM

10.35 ALF, amer. naniz., 5/24

11.00 EX LIBRIS: O JULIJU BETTE

TI IN O VZGOJI PEVCEV

11.55 ZGODBE IZ ŠKOLKE

12.25 VEČERNI GOST

13.10 OČI KRITIKE

13.50 LEPA NAŠA DOMOVINA: TR

GUVINA, ponovitev zabavnoglašene oddaje, 3/5, ČB

14.25 CIKLUS FILMOV WALTERA DISNEYA:

NA MESEČINI, amer. film

16.20 SOVA, ponovitev

16.50 EP VIDEO STRANI

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.05 DP V KOŠARKI (ž) — JEŽICA: PARTIZAN

18.30 DIVI SVET ŽIVALI, ang. po

ljudnoznan. serija, 4/14

19.00 ALI ŽE VESTE?

19.12 RISANKA

19.15 TV OKNO

19.30 DNEVNIK 2

19.55 VREME

19.59 UTRIP

20.20 ŽREBANJE 3 x 3

20.35 KRIŽKRAZ

22.10 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME

22.30 SOVA:

ZLATA DEKLETA, amer. naniz., 13/25

MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 3/13

DUHCOV GDČ. MORRISON, ang. film

1.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

9.55 Valzoldana: svetovni pokal v alpskem smučanju — veleslalom (ž), prenos 1. teka — 10.45 Satelitski programi

12.55 Veleslalom (ž), 2. tek — 16.00

Satelitski program — 17.00 Leningrad: gala koncert Čajkovski — 19.00 Mati in sin (avstralški humor, serija, 1/4) — 19.30 Dnevnik — 20.15 Filmske uspešnice: Prostovoljci (amer. film) — 22.00 Veleslalom (ž), posnetek — 22.40 Satelitski programi

rišče — 20.30 Po sledih napredka — 20.55 Sedma steza — 20.55 Lepa naša domovina: Turizem (zabavnoglašena oddaja, 4/5) — 21.45 Circom (1. del) — 22.25 Yutel

HTV 1

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30 Spored za otroke — 10.00 Izbor iz šolskega programa — 11.30 Izberi smo za vas — 14.00 Učna leta izumitelja Polža (slovenski mladinski film) — 15.30 TV tened — 15.45 Narodna glasba — 16.15 En avtor, en film — 16.40 Poročila — 16.45 Sedmi čut — 16.55 Spletka (angl. nadalj., 4/6) — 17.25 TV dražba — 18.55 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Pogovor tedna — 20.15 Super policij (amer. film) — 21.45 Dnevnik — 22.05 Poročila v angleščini — 22.10 Silnice (oddaja o kulturi) — 22.55 Fluid (zabavnoglašena oddaja) — 23.40 Športna sobota — 0.00 Poročila

NEDELJA, 2. XII.

SLOVENIJA 1

7.55 — 0.25 TELETEKST
8.10 VIDEO STRANI
8.20 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ŽAV HOVI, angl. naniz., 10/11
9.40 GRADOVI: ZATON GRADOV, 12/13
10.10 ZGODBA O HOLLYWOODU, angl. dok. serija, 9/10
11.00 MATI IN SIN, humor. oddaja, 1. del
11.30 VIDEO MEH
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.10 ONA + ON, ponovitev
14.40 ALTERNATIVE 4, poljska nadalj., 5/9
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.15 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 ŽIVLJENJE V BARVAH, franc. nadalj., 1/4
21.00 MEDNARODNA OBZORJA: BOLGARIJA
21.30 MESTNE ZGODBE: TUZLA, 4/5
22.30 DNEVNIK 3, VREME
22.50 SOVA:
DEKAMERON, slovenska naniz., 14/14
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 6/13
0.15 VIDEO STRANI

TOREK, 4. XII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 12.15 in 14.10 — 0.25 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLKE
9.30 ŠOLSKA TV
10.00 V HRIBIH SE DELA DAN... 2/8
10.30 NEMŠČINA — ALLES GUTE, 25. lekcija
11.00 SEDMA STEZA
11.20 OSMI DAN
12.05 VIDEO STRANI
14.25 VIDEO STRANI
14.35 MOZAIK, ponovitev
NEMŠČINA — ALLES GUTE, 25. lekcija
15.05 ŽARIŠČE, ponovitev
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.15 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 ŽIVLJENJE V BARVAH, franc. nadalj., 1/4
21.00 MEDNARODNA OBZORJA: BOLGARIJA
21.30 MESTNE ZGODBE: TUZLA, 4/5
22.30 DNEVNIK 3, VREME
22.50 SOVA:
DEKAMERON, slovenska naniz., 14/14
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 6/13
0.15 VIDEO STRANI

SREDA, 5. XII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.35 in 14.35 — 1.25 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ŽIV ŽAV
9.55 PLAVALNI TEČAJ, film HTV
10.35 ŽIVLJENJE V BARVAH, franc. nadalj., 1/4
11.25 VIDEO STRANI
14.50 VIDEO STRANI
15.00 ŽARIŠČE, ponovitev
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
17.05 VULKANI, franc. poljudnoznan, serija, 2/6
17.35 PO SLEDEH NAPREDKA
18.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.10 DOBRO JE VEDETI
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
UMETNI RAJ, slovenski film
21.55 DNEVNIK 3, VREME
22.15 OKNO
23.10 SOVA:
ALF, amer. naniz., 14/24
MURPHYJEV ZAKON, amer. naniz., 7/13
ZGODBA O HOLLYWOODU, amer. dok. serija, 10/10
1.15 VIDEO STRANI

PONEDELJEK, 3. XII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.25 in 15.05 — 0.10 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
MITI IN LEGENDE ISLAMSKEJ LJUDSTVE
DA NE BI BOLELO
TAMBURAŠKA SKUPINA BISERICA IZ RETEČ
UTRIP, ZRCALO TEDNA, MER-NIK

11.15 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
ZDRAVO

18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE

18.30 RADOVEDNI TAČEK
18.45 ČEBELICA MAJA

19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME

20.05 PLAVALNI TEČAJ, film HTV

20.50 OSMI DAN

21.35 OD OBZORJA DO OBZORJA

21.50 DNEVNIK 3, VREME

22.10 KRST PRI SAVICI, balet

22.45 SOVA:
ALFRED HITCHCOCK PRED-STAVLJA, amer. naniz., 14/16

MURPHYJEV ZAKON, amer. nan

Vrtec najdražji za občino

šja ekonomska cena metliškega vrtca — Najvišjo ceno bo plačevalo le 9 staršev — Sedanja cena velja le do konca leta

METLIKA — Zaradi naraščajočih stroškov je metliški izvršni svet na zadnji metliškemu vrtcu odobril višjo ekonomsko ceno. Vrtečno bremen te podražave bo nosila občina sama, saj starši plačajo največ polovico ekonomske cene.

V splošnem pa so v letošnjih devetih mesecih starši z oskrbnino krili manj kot 30 odstotkov vseh stroškov vrtca, tisto pa je seveda moralo priti iz občinske blagajne, pa naj bo to za razen prejšnje interesne skupnosti za roško varstvo ali iz sedanjega oddelka družbenih dejavnosti. Izvršni svet je še ceno odobril le do konca leta, ko pa bo cena v prihodnjem letu, pa se še dogovorili.

Po novem znaš ekonomska cena v slih 3.525 dinarjev na mesec, v drugih delkih pa 2.726 dinarjev na mesec. Starši, kot rečeno, plačajo največ polovico ekonomske cene, se pravi za jasli 762 din na mesec (do sedaj 1.175) in ostale oddelke 1.363 din (do sedaj 98). Doslej je najvišjo ceno — višino odvisna od dohodka na družinskega — plačevalo 21 staršev, po novem pa takih za jasli in vrtec le še 9; med devetimi pa so le štirje taki, ki bo plačevali najvišjo ceno zaradi ugodnjega dohodka na družinskega

Na sejem, da mine dopoldan

eto dni sejma kmetijske mehanizacije v Žabji vasi Nova trgovina na Mirni Spomladni trgovina (za vinogradnike)

NOVO MESTO — Agroservis že ledeni vsako zadnjo nedeljo v mesecu na tem dvořišču v Žabji vasi pripravlja kmetijske mehanizacije. To nedelje je bil že triinštiri po vrsti in je privabil precej obiskovalcev, ki sem prihajali iz sosednje Hrvaške. Zadnje čase tudi na teh sejmih opaziti več tistih, ki idejo zato, da mine nedeljsko dopoldne, pravih prodajalcev, še manj pa povev, ni videti. Morda bo drugače kompladi, ko se prično dela na poljih.

«Naš sejem je za te ljudi dogodek in treditev. Nekateri tukaj izmenjajo izkušnje, poprigoj kozarček za stojnico, održa kupijo kako manjšo stvar. Sejem je enkrat na mesec, pa se zgoditi, da se enekateri tudi zmotijo, pa pridejo kašedelje znamen, »pripravljajo vodja agroservisa Tomaž Smolič.

Pred dnevi so odprli oddelek in trgovino tudi na Mirni. Uvedli so še eno novočasnost za svoje kupce. Vsak, ki njihovi trgovini kupi rezervni del za kater, Zato njihovi strokovnjaki tudi storijo vgradilo v traktor. Zato imajo v agroservisu vsak ponedelek na voljo mehanika in avtoelektrikarja. Spomladni nameravajo odpreti prvo specijalizirano trgovino za vinogradništvo. V tej bo mogoče dobiti prav vse, kar potrebuje dolenski vinogradnik, pripraviti pa bodo tudi stalno razstavo in poslušanje v vin dolenskih vinogradnikov.

J. PAVLIN

SKLAD ZA PRESTRUKTURIRANJE

ČRNOMELJ — Ob sprejemjanju predloga o ustanovitvi sklada za restrukturiranje gospodarstva in zapošljavanja v občini Črnomelj so delegati Demosa na seji občinske skupščine predlagali, naj bi odloka ne sprejeti v slednjih oblikah, ker ima kratko življensko dobo. V pripravi je namreč zanimala, ki bo sklade v klasičnem obdobju odpravila. Vendar je predsednik Črnomeljskega sveta pojasnil, da je interes občinske vlade, da kljub temu ustanoviti sklad, saj bi tako lahko še letos zbral skrajšana denarja za odpiranje novih delovnih mest. Zato je predlagal, naj deleži sprejmejo odlok, pa četudi bo veljal dva meseca. Ko bo v veljavni nova zavodnaja, pa bodo v občini pripravili novo obliko zbiranja denarja za prestrukturiranje gospodarstva in zaposljavanja. S tem se je strinjal tudi Demos in predlog odloka je bil sprejet.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 1. decembra, bodo odprtne v Novem mestu do 18. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

- v Novem mestu: Potrošniški Center Mercator na Zagrebški
- v Šentjerneju: Samopostežba Mercator
- v Dolenskih Toplicah: prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Market Dolenska
- v Straži: Samopostežba KZ.
- v nedeljo bo v Novem mestu od 8. do 11. ure odprta prodajalna Samopostežba Dolenska na Glavnom trgu 23.

Merx Blagovni center Celje

sporoča, da je njihova nova trgovina GALA v METLIKI 29. in 30. novembra zaprta, sobota, 1. 12., odprta od 7. — 17. ure nedelja, 2. 12., odprta od 7. do 12. ure.

elektrika in hrana in za zmanjšanje teh lažko sami zelo malo vplivajo. »Naredimo pa vse, da bi bila ekonomska cena vrtca čim nižja,« trdi Hauptmanova. »Povsod gledamo, da bi kaj privarčevali, a ne na račun otrok. Gledamo, da hrano kupujemo tam, kjer je cenejša, veliko oblačil sešljemo sami, sami izdejujemo nekatere igrače, zaposleni nas je 33, kar je tudi manj kot zahtevajo minimalni kadrovski normativi.«

A. B.

GLAVNA NAGRADA OSTALA V RIBNICI

RIBNICA — Desetdneyne prireditve ob 10-letnici blagovnice Mercatorja v Ribnici so bile zaključene 22. novembra z bogatim kulturnim programom, modno revijo in nagradnim tečanjem. Glavno nagrado, barvni televizor, je žrebel predsednik poslovodnega sistema Mercator Miran Goslar, ki je prinesel srečo Kristini Anič iz Ribnice. Skupno je bilo na žrebanju kupcev (ki so kupili v teh 10 dneh za nad 1.000 din) razdeljenih 18 nagrad.

SREČANJE OBRTNIKOV

BREŽICE — Čeprav letos ni bilo športnih tekmovanj med posavskimi obrtniki, obrtniško družabno življenje ni povsem zamrlo. V Petroluem motelu na Čatežu bo 8. decembra srečanje obrtnikov občine Brežice. Goste bo pozdravil predsednik obrtnega združenja Andrej Pavlin. Ob tej priložnosti bodo podeliли priznanje 23 članom za 20 let uspešnega dela in 41 članom za 10 let obrtništva. Obrtno združenje uspešno deluje že več let. Članom nuditi nasvetne, različne tečaje, denarno pomoč, poslovne stike itd. Na obrtnem združenju deluje tudi knjigovodski servis. Ob vsem tem ne smemo prezreti marljive tajnice Ide Križanič.

B. HORVATIČ

AVTO JE TAKOJ VAŠ — Takole vodja nove poslovnalnice Silvester Polak (desno) in direktor Predrag Simeunovič (sredi) dopovedujeta nedanju direktorju Jožetu Unetiču, kako se danes prodajajo avtomobili. (Foto: J. Pavlin)

Avtobum ni Trend

Do avta na pravi kredit

NOVO MESTO — V času, ko ugaša grosupeljski Trend in lovijo Sandija Grubelja, je zasebno podjetje Avtobum iz Kočevja v Vrtnarji v Smihelu odpri svojo drugo poslovnalico. Slovensnost v soboto dopoldan je sicer mini bres glasbe in recitacij, kot smo jih bili včasih vajeni, zato pa so številni radovednejši lahko videli in poslušali uspešnega, 27-letnega direktorja tega podjetja, ki je nekaj besedami vili bočim kupcem njihovih avtomobilov običajno zaupanja in vere.

Predjetje Avtobuma je pred tednom dne namreč pričelo s prodajo avtomobilov iz programa Zastava in Opel na pravi kredit. Tako so edina trgovska hiša v Jugoslaviji, ki ta kredit tudi daje. Za razliko od sistema leasing je avto takoj kupček, plačati mora le 40-odst. polog, ostalo pa dobi vsak mesec odtrgano v plačilni kuverti. Kot kaže, so ljudje to obliko prodaje komajda čakali, sicer ne bi bil v teh dneh toljeni pritisk na to trgovino.

Poslovnalica bo delala vsak dan, tudi v nedelji dopoldan bo odprta. »V momen podjetju se dela,« pravi Predrag. «Samo sedem nas je, v državni firmi pa bi jih bilo za enako delo najmanj še enkrat toliko.»

J. PAVLIN

Iz Novega mesta v Piran in nazaj

Piranski dnevi arhitekture odpirali nova obzorja, pri nas pa ...

PIRAN — Ko se leto prevesi v svoj svečani zaključek, ali tukaj pred tem, se na spremenljivo vreme slovenske obale odpravita vsaj dve stotinj tistih, ki mislimo, da ne smemo manjkati na piranskih

Letoski mednarodni seminar, ki je bil že osmi po vrsti, je skušal razrešiti spopad z efemerimi (kratkotrajnim, minljivim, nepomembnim, bežnim) v arhitekturi. Kar pretežka tema za ustvarjalce, ki v svojem delu skušajo skoraj vedno trajno zabeležiti svoje bivanje. Pristali na minljivost je bilo torej za večino vabljenih predavateljev težak napor in le redki so ga zmogli. Vajeni so pač svoje misli ujeti v granit, beton, les, opeko, steklo ... Skušali so se opravičevati, a odprta vrata in okna tega enkratnega seminarja so omogočila pljuskanje evropskega duha po vsem Piranu, odmevi pa že segajo mnogo dneje.

Razstave v Kopru (—kapičeli) Bogdana Bogdanoviča v galerijah Loža in Meduza, v galeriji Piran (arhitektura zadnjih let v srednj Evropi) in v galeriji Sveti Donat v Piranu (risbe Borisa Podrecca) so sijajno uokvirile dogajanje. Žal pa je poseljena (in ekološko vulgarne) razstava scena Skupine iz Ljubljane (v kavarni) pokazala, da je v »doganjju« arhitekture, celo pri mladih, očitno tudi cenena špekulacija.

V »utrujenjem« Teatru Tartini so se vrstila srečanja, predstavitve, diaprojekcije, predavanja, med njimi večja ali manjša presenečenja. Bogdan Bogdanovič, polivalentna osebnost iz Beograđa, arhitekt in pisek, dobitnik lanske nagrade Piranesi, je najvišji stari knjige o arhitekturi, pozitirjal pa je mitsko zgodbo starih kapitelov, ki jih je v spomin na svoje pojmovanje arhitektonike pokazal tudi na razstavah. Vangel Božički, arhitekt iz Skopja, je v svojem besednjem popotovanju skozi skrivnost ustvarjanja hrepel predvsem po sedanosti, ki se bo, po njem, »vsak čas začela«. Želel si je radosti spontanega ustvarjanja, ki tako ali tako vedno zbeži iz dosegajočih razlage. Luciano Semerani, arhitekt iz Benetk, reden gost Pirana, je z letosnjim prikazom dela nadaljeval svoj izrazito intelektualni pristop. Rasquale Culotta iz Palerma je sicer bistveno odstopal od teme srečanja.

Da ne vse vzhod, kar od tam prihaja, je nazorno in vizualno učinkovito prikazal Martin Rajniš iz Prage. Na projektu, ki ga je izdelal za svetovno razstavo v Vancouveru v Kanadi, je poetično uporabil svoje poznavanje izumiteljstva 2. polovice 19. stoletja, ko je izume uporabil za gigantske in fantastične scene v razstavnem paviljonu. Že surrealistično je delovala njegova ureditev razstave o Hieronimu Boschu, natečajni predlog za muzej pod Akropolom v Atenah je samo še dopolnil avtentičnost njegovega pristopa.

Boris Podrecca, Slovenec z Dunaja, svetovljan in danes že pravi »guru« (tudi) slovenske arhitekture srečenje, je bil ponovno očarljivo preprljiv. Razstavi, ki ju je postavil v Karlshuhe (razvoj mesta) in v Berlinu (Bismarck — Prusija in Evropa), sta bili tako polni inventivnosti kombinatorike brez ponavljanj

in tako neverjetno povezani z zgodovino, da smo se vsi spraševali, kako je mogoče, da en sam človek lahko toliko ustvari. Podrecca je priznal servilnost arhitekta, a obenem premagal neverjene z utemeljivijo svojega posega v spomeniško zavarovanje vilo Racic v Cavtatu. Zatrdo je pristal na definicijo, da je »tisto spredaj (časovno) pomembnejše od tistega zadaj«. Njegova razlagava natečajnega predloga za hotel (in svojevrsen center) Južni trg v Ljubljani nas je večino prepričala in sodimo, da je čas za realizacijo (sicer prvo nagrajene) zamislil.

Vrhunec letosnjih dnevov v Piranu je bila (ponovno, izvirna je bila pred dobrim mesecem) otvoritev galerije Svetega Donata na Prvomajskem trgu v Piranu. Nedostojno bi bilo na kratko opraviti z oceno tega bisera arhitekturne poezije. Vsekakor jo je tisto, kar vodi nas v svet, svet pa brez zadrkov k nam. Seveda, če je Piran pri nas, sicer se mi bolj in bolj dozdeva, da smo si zelo, zelo daleč.

Obe nedeljski predstavi, Suzane in Dimitrija Antonakasa iz Aten ter Patrička Bergerja iz Pariza, sta se manj uspešno dotaknili teme, reševanje arhitekture teh avtorjev pa je vsekakor na nivoju današnje skušnje perfekcioniranje Evrope.

Ciril Zlobec je kot zastopnik predsedstva Republike Slovenije podelil nagrado Piranesi arhitektu Vojtehu Ravnikarju za realizacijo stavbe na Resljevi cesti v Ljubljani.

Srečanje je ponovno dokazalo, da je aktualnosti »med Benetkami in Salzburgom« dovolj, razvijati in krepiti je nujno že dosežene stike. In zakaj to pišem? Ker je onstran naših gric, vinških goric, vikendov in veselic, arhitektura »posoda um in bivanja«, kjer uganka o efemerem in/ali večnem pomenu zavestno iskanje še ne odkritega odgovora. Ker »tam zunaj« arhitekt ustvarja tisto, kar ni nikoli dovolj dobro. Pri nas pa: črne gradnje in skrivena prekopavanja kleti v stavbah. Za nove trgovine, seveda.

JOVO GROBOVŠEK

AURORA AUTO Doo
Ljubljana, Slovenčeva 24
FIAT UNO CS
Cena: 136.900,00 din z vsemi dajatvami, doplačilo za metalno barvo: 6.000,00 din.
Avtomobili so bogato opremljeni: 5. prestava, gume 165/70, temna stekla, pasovi zadaj, servo zavore, elektronski vžig.
Dobava takoj!
Tel. (061) 317-166 int. 245 — ob delavnikih od 9—18, ob sobotah 9—13.

PROIZVODNJA IN TRGOVINA
Export — Import
BREŽICE
N. SOL. O.

KMEČKA ZADRUGA AGRARIA BREŽICE

razpisuje
prosto delovno mesto

DIREKTORJA

Kandidati za ta dela in naloge morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- visoko ali višje izobrazbo agronomski ali ekonomske smeri,
- 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delovnih opravilih v podjetju ali na kmetiji,
- da predložijo program razvoja zadruge.

Kandidati naj vložijo pisne prijave v 15 dneh po dnevu objave na razpisno komisijo Kmečke zadruge Agraria Brežice. Pod obzidjem 39.

O izbrih bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

**Ste dinamični,
komunikativni,
imate izkušnje oz.
jih želite pridobiti?**

Nudimo vam možnost ekskluzivnega zastopanja v marketingu s tržnimi prijemi, ki zagotavljajo uspeh in omogočajo odlične zaslужke. Zagotavljamo vam strokovno pomoč pri uvajanju v delo.

**Kličite nas po telefonu:
(061) 371-534, po 16. ur!**

OBVESTILO

Podjetja in druge organizacije, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da so po sklepnu predsedstva Skupščine občine Novo mesto, sprejetem na seji dne 5. 11. 1990, in sklepih Izvršnega sveta Skupščine občine Novo mesto, sprejetih na seji dne 6. 11. 1990 (sklepi, objavljeni v SDL, št. 13/90 z dne 16. 11. 1990), v

JAVNI RAZGRNITVI

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR — KINO — SLUŽBO IŠČE — SLUŽBO DOBI — STANOVANJA — MOTRINA VOZILA — KMETIJSKI STROJI — PRODAM — KUPIM — POSEST — ŽENITNE PONUDBE — RAZNO — OBVESTILA — PREKLICI — CESTITKE — ZAHVALE

Sreda, 28. novembra — Jakob Četrtek, 29. novembra — dan republike Petek, 30. novembra — Andrej Soba, 1. decembra — Natalija Nedelja, 2. decembra — Blanka Ponедeljek, 3. decembra — Franc Torek, 4. decembra — Barbara Sreda, 5. decembra — Stojan

LUNINE MENE
2. decembra ob 8.50 — ščip

kino

BREŽICE: 30. 11. in 1. 12. (ob 20. uri) ameriški triller Človek za rešetkami. 2. (ob 18. in 20. uri) in 3. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Robokop II 4. in 5. 12. (ob 20. uri) ameriški film Guverner in striptizeta.

ČRNOMELJ: 30. 11. (ob 19. uri) ameriška komedija Glej, kdo govori. KRŠKO: 29. (ob 20. uri) in 30. 11.

čestitke

DR. FRANCU ŠKOFU za uspešno opravljeno specializacijo iskreno čestitata mama in sestra Sonja z družino. 3649

kmetijski stroji

PRIKOLICO in gumi voz za traktor, oboje novo, ugodno prodam. 3644-051. 3640

TRAKTORSKO PRIKOLICO (4t) in 15—colski gumi voz prodam. 3647-787. 3647

MANJŠI TRAKTOR Porsche s plugom in kadett C prodam. 3642-672. 3660

MAJHNO KOSILNICO in enosno navadno prikolico za traktor prodam. 3663

TRAKTOR STOR 504, pogon na vsa štiri kolesa, ugodno prodam. 365-131. 3670

NOVO TRAKTORSKO prikolico prodam po ugodni ceni. Anton Gorenec, Trg 21, Mirna peč. 3680

TRAKTOR STORE 404 super, letnik 1985, 1200 delovnih ur, prodam. Janko Račovič, Preloka 9, Vinica. 3694

TRAKTOR ZETOR 5245, malo rabljen, prodam. Alojz Junc, Gorenec vas 17, Smarješke Toplice. 3709

TRAKTOR IMT 577 in čelnici nakladalca ugodno prodam. 3649-699. 3712

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO za seno SIP-19 m3, stare 6 let, prodam. Alojz Retelj, Gaziče 10, Cerknje ob Krki. 3715

TRAKTOR URSUS 335, 950 delovnih ur, star 5 let, prodam. Franc Smolič, Plusk 3, Trebnje. 3653

TRAKTOR ZETOR 5011, letnik 1982, original kabina, prodam. Berus, Srednji Globodol 6, 68216 Mirna peč. 3738

motorna vozila

AVTOBUS TAM 2001, 15 sedežnih, prodam. 3646

Z 750 L, obnovljeno, letnik 1977, prodam. 3645

Z 750 prodam. Franc Junc, Gorenec vas 44, Smarješke Toplice. 3665

126 P, letnik 1980, registriran do septembra 1991, prodam. Mile Oštič, Sevno na Trški goru 14, Otočec. 3666

JUGO 45, letnik 1989, prodam. 3671

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušić, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Lazar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič in Ivan Zoran.

ZIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).

IZHAJA ob četrtih: Posamezna številka 13 din, naročnina za 4. trimesterje 140 din; za delovne in držbeno organizacije 280 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 150 din, na prvi ali zadnji strani 300 din; za razpisne, licitacijske ipd. 170 din. Mali oglasi do deset besed 120 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din.

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in kolaboratori 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; telefax: 24-898. Nenaročni rokopis in fotografij ne vräčamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje Republike Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in film: DIC, tozd Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

(ob 19. uri) ameriški srhljivi film Muha II. 30. 11. (ob 21. uri) ameriški erotični film Von golega telesa. 1. (ob 18. uri) in 2. 12. (ob 20. uri) ameriški avanturistični film Dnevi grmenja. 2. 12. (ob 18. uri) zgodovinski spektakl Henrik V. 4. 12. (ob 20. uri) ameriški vojni film Lov na Rdeči oktober.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 28. in 29. 11. (ob 18. in 20. uri) ameriški grozljivi film Fantom iz Midwood Mall. 30. 11. (ob 18. in 20. uri) ter 1. in 2. 12. (ob 16., 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Hiša ob cesti. 3. in 4. 12. (ob 19.30) Primorsko dramsko gledališče Mandragola. 5. 12. (ob 18. in 20. uri) ameriška najstniška komedija Kakor očka reče.

NOVO MESTO — DOM JLA: 30. 11. (ob 17. uri) ameriški film Indiana Jones, 3. del, ter (ob 19. uri) ameriški film Draga, pomanjšal sem otroke.

SEVNICA: 29. 11. ameriški avanturistični film Dovoljenje za ubijanje.

CITROEN GS karavan, letnik 1979, registriran do junija 1991, prodam. 3672

JUGO KORAL 55, odlično ohranjen, september 1989, prodam. 3673

JUGO 45, letnik 1986, prodam. Branko Pirc, Grm 18, Trebnje. 3676

R 4 GTL, letnik 1988, rdeče barve, prevoženih 16.000 km, prodam. 3677

Z 750 prodam za 950 DEM. 3678

VW DERBY LS, letnik 1980, prodam. 3682

JUGO KORAL 55, odlično ohranjen, ugodno prodam. 3683

R 4 GTL, letnik 1987, prodam. Luštek, Ždinja vas 34, Otočec. 3684

Z 101 GTL 55, letnik 1986, prodam. 3687

R 4 GTL, letnik 1987, ugodno prodam. 3688

126 P, letnik 1981, karamboliran, voren, registriran, motor generalno obnovljen, prodam za 600 DEM dinarske protivrednosti. 3689

JUGO SKALA 55, april 1989, prodam. 3691

DEIHATSU CHARADE bencin, star eno leto, prodam. 3692

KARAMBOLIRAN volvo 60 GL

prodam za rezervne dele. Ogled pri Frančku Butara, Šutna—Dol 2, 68312 Podbočje. 3697

JUGO 45 KORAL, marec 1989, prodam. 3700

AVTOMATIK, s smerokazi, malo rabljen, prodam. 3701

Z 128, letnik 1988, registrirano do oktobra 1991, sivo modre barve, prodam. 3702

LADO RIVO 1300, staro dve leti, prodam. Marinčič, Mirna. 3705

ZASTAVO 101, letnik 1980, in kopersbusch, malo rabljen, prodam. Ivan Medle, Bršljin 59, Novo mesto. 3706

R 4, letnik 1987, ugodno prodam. 3708

GOLF, letnik 1987, prodam. 3711

KAMION TAM 110 T 10, podaljšan kason, letnik 1979, registriran do marca, prodam. Damjan Jerman, Novomeška c. 60, Straža, c. 84-709. 3716

Z 750, letnik 1983, prodam. Blažič, Brusnice 80. 3724

126 P, november 1987, prodam. 3725

AUDI 80 LS prodam. 3726

100 po 19. uri. 3726

Z 101 GTL 55, letnik 1986, prodam. Milan Vrščaj, V Brezov log 64, Novo mesto. 3727

JUGO 45, star 13 mesecev, prodam ali zamenjam za fiat 126, letnik 1982-1985 z doplačilom. 3728

TOVORNO ZASTAVO 645 AD, letnik 1980, prodam. 3729

PRASIČA za zakol prodam. 3730

DVA OLJNA GORILCA Weishaupt

prodam. 3731

BREJO telico, 8 mesecev, prodam. 3732

Darko Dular, Jurka vas 11, Straža. 3733

JUNCA, starega dve leti, za zakol prodam. Kren, Loke 16, Straža. 3734

PRALNI STROJ in klubsko mizico

prodam. 3735

GLASBENI CENTER SHARP,

študilnik- dva plin, 2 elektrika, zaboj za

drva, omarico za radio in televizijo in peč

na drva prodam po nizki ceni. Marija

Kaučič, Družinska vas 56, Šmarješke Toplice. 3736

PRODAM rabljeno oljno peč EMO

5, pralni stroj 663 bio, poniklo kolo, štedilnik

na trda goriva (ozek). 3737

KRZNENO jakno (sivo belo polarno

lisico), št. 42, prodam za 1.500 DEM. 3738

NOV pletilni stroj domače izdelave

ugodno prodam. 3739

REGAL, otroško sobo in predstovno

omarico nujno prodam. Ogled na stanovanju Marinković, Ragovska 8, Novo mesto, ali 3725-2025. 3740

BREJO KRAVO prodam. Praproče

14, Straža. 3741

KOBILO staro 8 let, brejo 5 mesecev,

prodam. 3742

ZREBICO staro 9 mesecev, zna vozi,

prodam. Jože Mišma, Budganja vas 14, Žužemberk. 3743

KROŽNE BRANE, nove, prodam za

12.000 din, Grundig barvni TV s teletek-

stom in antenami, še v garanciji ter Derby

študilnik, nov, na drva, prodam. 3744

GARAŽO v Novem mestu na Kristanovi (bivši stadion) prodam. 3745

REGAL, staro 4 mesecev, zna vozi,

prodam. 3746

CISTOKRVNEGA NEMŠKEGA

OVČARJA, starega 4 mesece, motokol-

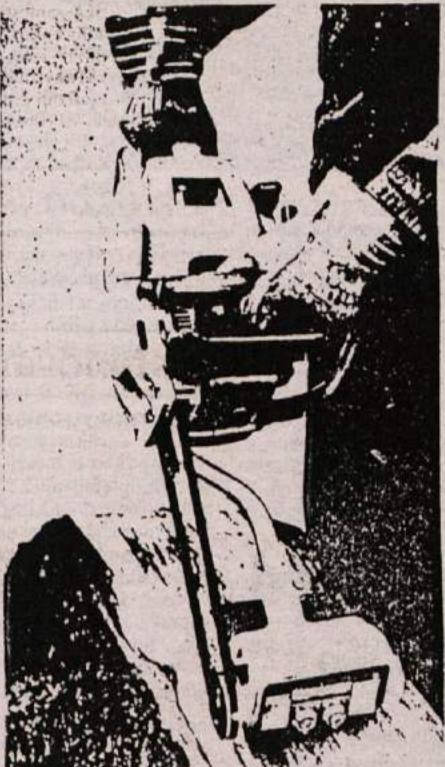
tivator (freza Honda F 400) ter rotacijsko

kosilnico Gorenje za travo prodam, vse

za 50 % cene. 3747

LUPILNIK

(priključek za motorno žago)

Je priprava, ki skupaj z motorno žago omogoča strojno lupljenje drevesne skorje.
Z lupilnikom se lahko dela na mestu poseka ali kjerkoli na tenu. Pripravo je možno hitro in enostavno montirati na motorno žago po priloženem navodilu.
Zaradi majhne teže (2,5 kg) in pripravnosti priključka je lupljenje drevesnih debel zelo olajšano.

IZDELUJE IN SERVISIRA:
Tel.: (061) 59-506, (062) 657-853

ZAHVALA

V 75. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama

**MARIJA
STARIHA**
roj. Konda

iz Brstovca 4 pri Semiču

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem ter Marijanom in Tončki, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni Cvetki Jakša in Nežki Bezek za poslovilne besede, ter gospodu župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prečno,
v najinih sрcih boš ostal.

ZAHVALA

V 62. letu starosti je tragično preminil najin brat

IVAN DOBERDRUG

iz Prečne 30

Hvala vsem, ki ste se pogreba tako številno udeležili.

Žaljajoči: sestri Alojzija in Marija z družino

ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče in stari oče

VIKTOR PETKOVŠEK

iz Zloganja

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se Šrajevim za vsestransko pomoč, Krki — tozdu Biokemija, obrtniku Mirtu, Splošni bolnišnici Novo mesto — intenzivnemu oddelku in Kliničnemu centru Ljubljana. Posebna zahvala GD Škocjan za lepo organiziran pogreb, Lojetu Trametu za poslovilne besede, g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljajoči: vsi njegovi

GASILSKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK

Grajski trg 35
po sklepu odbora razpisuje
JAVNO LICITACIJO
za odprodajo naslednjega osnovnega sredstva

AVTOCISTERNA TAM 110/L. 76, izklicna cena 100.000 din

Licitacija bo v nedeljo, 9. 12. 1990, ob 10. uri pred Domom gasilcev v Žužemberku. Ogled možen istega dne od 9. do 10. ure. Dodatne informacije lahko dobite po telefonu (068) 87-230 od 7. do 15.30 in 87-385 od 16. dalje. Slavko Struna in Franc Škuča.

ZDRAVSTVENI DOM KRŠKO, p.o.
68270 KRŠKO
CKŽ 56

objavlja
javno licitacijo
poškodovanega sanitetnega vozila

CIMOS CX 20, letnik 1987 v nevozem stanj

Izklicna cena je 70.000 din.

POGOJI LICITACIJE:

1. Javna licitacija bo v sredo, dne 5. 11. 1990, ob 12. uri pri avtočarju Leu Hriberšku na Senovem.
2. Vozilo si lahko ogledate 2 uri pred pričetkom na kraju licitacije.
3. Interesenti morajo pred pričetkom licitacije plačati varščino v višini 7.000 din.
4. Varščina se plača pri blagajni na kraju licitacije.
5. Pravico licitiranja imajo le morebitni kupci s potrdilom o plačani varščini.
6. Blago bo prodano po načelu video-kupljeno.
7. Kupec plača celotno kupnino takoj.
8. Kupec je obvezan plačati prometni davek.

*Kaj iščem naj zdaj še
v življenju, o mati,
v zameno za Tvoje srce?*

ZAHVALA

V komaj dopolnjenem 79. letu starosti je prenehalo biti utrujeno, zlato srce naše drage mame, stare mame, prababice, tete in sestre

ANE PERŠE
roj. BOJANC

iz Gorenje vasi pri Šmarjeti

Ob boleči izgubi mame se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili k večnemu počitku, ji darovali toliko lepega cvetja in nam ustno ali pisno izrekli sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni prim. dr. Petru Kapšu za dolgoletno zdravljenje, sosedi Ilovarjevi in Barboričevi za vsestransko pomoč, gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem, ki ste se naše mame in nas kaškoli spomnili, še enkrat prisrčna zahvala.

Žaljajoči: otroci in sestra z družinami

ZAHVALA
Po težki bolezni nas je zapustil naš dragi mož, ata in stari ata

**ALOJZ
ZUPANČIČ**

roj. 1914, iz Dobrniča

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sosedom za nenečno pomoč, ZD Trebnje, osebju bolnice Novo mesto, gospodu župniku, pevcem ter vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali,

Žaljajoči: vsi njegovi

*Kdo zna noč temno
razjasniti, ki tare duha?*

ZAHVALA

V 31. letu starosti nas je zapustil naš sin, brat in stric

**MIRKO
BORSE**

Pristava 11

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, poklonili cvetje in pokojnika v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku. Posebno zahvalo smo dolžni vaščanom, NK Mokro Polje za poslovilne besede, GD Mokro Polje za organizacijo pogreba in poslovilne besede, dimnikarjem in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat prisrčna hvala!

Žaljajoči: mama, brat Jože z družino, stara mama in ostalo sorodstvo

Zbor delavcev Knjigovodskega centra Črnomelj

razpisuje dela in naloge

RAČUNOVODJA ZA GOSPODARSTVO

Pogoji:

- višja izobrazba ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj pri računovodskeh delih in nalogah
- srednja izobrazba ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj pri računovodskeh delih in nalogah
- sposobnost organiziranja in vodenja dela

Kandidati morajo poslati prošnjo z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa z oznako »za razpisno komisijo«. Kandidati bodo o izidu obveščeni v zakonskem roku.

V SPOMIN

26. novembra je minilo žalostno leto, ko nas je zapustil naš dragi mož, ati, stari ati, brat in stric

**ALOJZ
KORAČIN**

Hudo 6

Še vedno ne moremo dojeti krute resnice, da si nas zapustil. V mislih si in boš ostal vedno z nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Njegovi

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prečno,
v sрcih naših boš ostal ...*

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, stric in svak

**NIKOLAJ
ROŽMAN**

— starejsi

iz Jankovičev 11 pri Adlešičih

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter vsem tistim, ki so ga pospremili k zadnjemu počitku. Še posebaj hvala LD Adlešiči, ženskemu pevskemu zboru iz Adlešičev, govornikoma Nikolaju Cvitkoviču in Slavku Petetu ter g. župniku za opravljeni obred. Iskrena hvala tudi sodelavkam Iskre iz Črnomelja.

Žaljajoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustila draga mama, babica, sestra in teta

**MARIJA
PENCA**

Prisrčna hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Hvala gospodu župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljajoči: vsi njeni

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prečno,
v sрcih naših boš ostal.*

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, dedek, brat in stric

**MARTIN
HAJŠEN**

iz Črešnjevca pri Kostanjevici

Prisrčna hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste bili z nami v teh težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojnemu podarili cvetje in našega ata pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala kolektivom Traig Ivančna Gorica in Revož Brežice ter gospodu župniku za opravljen obred.

Žaljajoči: žena Marija, sinova Martin in Jožko z družino in ostalo sorodstvo

